

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Актуальні питання економіки, обліку та
фінансів в Україні»

4 квітня 2024 року

Ірпінь – 2024

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції
«Актуальні питання економіки, обліку та
фінансів в Україні»**

04 квітня 2024 року

Ірпінь – 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

ВОЛОШЕНКО Олена	7
<i>Особливості сучасних грантових програм для малого та середнього бізнесу</i>	
ГАЛУЩАК Софія	9
<i>Вплив інфляції на споживчу поведінку</i>	
ГУРСЬКА Лариса	11
<i>Функціонування ринку праці в Україні в умовах воєнного стану</i>	
ДОВГОТЕЛЕС Єлизавета	14
<i>Джерела інвестицій у власний бізнес в сучасних умовах</i>	
КАРХУТ Владислав	17
<i>Трансформація національної економіки під час російсько-української війни</i>	
КОНОНЕНКО Дар'я	19
<i>Розвиток людського капіталу: вплив освіти, здоров'я та навичок на економічний зріст</i>	
КОРНІЄНКО Дар'я	21
<i>Аналіз загроз та можливостей для бізнесу в умовах воєнного стану</i>	
ЛЕДЕНКО Ольга	23
<i>Ключові підходи до вибору і формування конкурентної стратегії</i>	
МАГДЕНКО Анастасія	27
<i>Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств як основа їх конкурентоспроможності</i>	
МІРЗОЄВ Тимур	29
<i>Переваги і ризики виробництва льону як перспективної нішевої культури</i>	
МУЗИЧЕНКО Тетяна	32
<i>Аналітичне забезпечення управління фінансовими процесами у цифровому середовищі України</i>	
НАГОРНИЙ Віталій	34
<i>Відновлювальна енергія: шляхи до зеленої економіки</i>	
НЕСЕНЮК Зоряна	37
<i>Адаптація бізнесу до воєнних умов</i>	
НІКІТЧУК Надія	39
<i>Трансформація бізнесу в Україні в умовах воєнного стану (на прикладі МХП)</i>	
ОЛЕФІРЕНКО Тамара	43
<i>Конкурентоспроможність економіки України в індикаторах виміру</i>	
РАЧКІВСЬКА Вікторія	45
<i>Економічна безпека підприємства як складова національної безпеки</i>	

ТІТЕНКО Анастасія	48
<i>Функціонування агрохолдингу «KERNEL» в умовах воєнного стану</i>	
ФЕДЕНКО Євгенія	50
<i>Державна політика у сфері зайнятості населення в Україні під час війни</i>	
ЧЕРНЕНЬКА Людмила	53
<i>Безробіття в Україні в період військового стану</i>	
ЧЕВЕРНОЖЕНКО Оксана	55
<i>Роль ефективного управління людськими ресурсами у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності організацій</i>	
ЧИСТЯКОВА Юлія	58
<i>Управління плануванням стратегічного менеджменту на рівні підприємства в умовах економіки</i>	
ШІСТКА Діана	62
<i>Пріоритети розвитку бізнесу в Україні в умовах війни</i>	
ЯРОШ Ірина	64
<i>Інвестування підприємств в умовах воєнного стану</i>	
 СЕКЦІЯ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ	
БЕЦА Микола	67
<i>Значення та суть непрямого оподаткування</i>	
ГАРНИК Ольга	69
<i>Облік заробітної плати: проблеми організації у період воєнного стану</i>	
ДЗЕКЕЛЕВА Оксана	71
<i>Діджиталізація системи обліку суб`єктів господарювання</i>	
ЄРМАК Дар`я	73
<i>Можливості використання цифрових технологій в бухгалтерському обліку</i>	
ІСКОРОСТЕНСЬКА Вероніка	75
<i>Особливості дебіторської заборгованості в умовах воєнного часу</i>	
ЛІСОВСЬКА Наталія	78
<i>Особливості оподаткування єдиного податку для фізичних осіб-підприємців в умовах воєнного стану</i>	
МОРОКО Діана	80
<i>Особливості проведення інвентаризації в умовах воєнного стану</i>	
ОБРУСНИЙ Олександр	82
<i>Дуальна освіта – інноваційна технологія навчання</i>	
ШМИЧКОВА Інна	85
<i>Реформування податкової системи для стимулювання бізнесу в Україні</i>	

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

БІКСЕЙ Анна	88
<i>Роль інтернет-маркетингу у страхуванні</i>	
ВАШУЛЕНКО Богдан	90
<i>Характеристика Державного бюджету України в умовах воєнного стану</i>	
ЗІНЧЕНКО Артем	92
<i>Недоліки та напрями удосконалення функціонування фінансів державних підприємств (на прикладі КП КОР «КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ОБЛАСНИЙ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. П.К. САКСАГАНСЬКОГО)</i>	
ЛУЦЕНКО Віталій	94
<i>Глобалізація та її вплив на фінансову систему</i>	
МОРОКО Діана	96
<i>Робота банків під час війни</i>	
МУРАВСЬКИЙ Олексій	99
<i>Ключові тенденції розвитку фінансового ринку України</i>	
НОВАК Ірина	101
<i>Фінансова система України в умовах воєнного стану</i>	
ПОЛЯКОВА Катерина	103
<i>Ризики та стратегії управління фінансами в умовах нестабільності економіки</i>	
ПУТІЛО Вероніка	106
<i>Банківське страхування як перспективний напрям банківських послуг</i>	
СВАТУХА Олена	108
<i>Депозитна політика банку в умовах сьогодення</i>	
СКРИПЛЕНКО Ігор	112
<i>Забезпечення стійкості комерційних банків: механізми та інструменти</i>	
СОВА Андрій	116
<i>Історія та майбутнє біткоїну</i>	
СОВА Вікторія	119
<i>Фінансова підтримка для України від міжнародних партнерів під час війни</i>	
СУПРУН Олександра	121
<i>Сучасна система медичного страхування у Німеччині</i>	
ТАРАСЕНКО Ілля	124
<i>Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України</i>	
ТІУНОВА Марія	127
<i>Етика та відповідальність у фінансовій сфері</i>	
УСТЕНКО Анастасія	128
<i>Проблеми розвитку фінансового ринку України в умовах воєнного стану</i>	
ЧАЙКА Лілія	131
<i>Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства</i>	

СЕКЦІЯ 4: DIGITAL - ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

БУЗАРОВ В'ячеслав	134
<i>Структура інформаційних систем у фінансово-кредитних установах</i>	
ВАСИЛЬЧУК Наталія	136
<i>Системи дистанційного обслуговування фінансово-кредитних установ</i>	
ЗАУЛІНА Владислава	138
<i>Дослідження та візуалізація індексів споживчих цін за допомогою looker studio</i>	
КІЧАК Богдан	141
<i>Використання навчальної платформи для підвищення якості підготовки студентів економічного напрямку ФК НУБіП України</i>	
КОСТЮК Дмитро	143
<i>Штучний інтелект – як один із способів управління поведінкою економічних агентів у цифровому просторі</i>	
МІЛЮХА Андрій	145
<i>Особливості розвитку цифрової економіки України</i>	
МОЗГОВИЙ Сергій, ОСМЯТЧЕНКО Володимир	148
<i>Особливості підготовки студентів ВСП «Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» ПЗ «Дебет плюс» на базі платформи Moodle</i>	
МРИНСЬКИЙ Денис	149
<i>Основні тенденції розвитку Digital-технологій в економіці</i>	
ПЕЛИХ Анастасія	151
<i>Використання штучного інтелекту в бізнесі, виклики та можливості</i>	
ПЕТРИШИНЕЦЬ Олена	154
<i>Е-commerce, як драйвер економічного зростання України</i>	
ТАЛЬКО Тетяна	159
<i>Діджиталізація бухгалтерського обліку як вимога воєнного часу в Україні</i>	
ТИМОФІЇВ Іванна	161
<i>Облік та аналіз доходів в умовах застосування інформаційних технологій</i>	
ХОМЕНКО Наталія	163
<i>Фінансово-кредитні установи як об'єкт вивчення</i>	
ШЕВЧЕНКО Сергій	167
<i>Застосування методів машинного навчання до дослідження та оптимізації економічних процесів</i>	

Олена ВОЛОШЕНКО, викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ГРАНТОВИХ ПРОГРАМ ДЛЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Від початку воєнного стану роботу втратили мільйони українців. Чимало великих підприємств припинили діяльність, скоротили співробітників чи фонд оплати праці. Малий та середній бізнес виявились гнучкішими до обставин – навіть під час воєнного стану їхні представники знаходять можливості реалізовувати свої ідеї. Програми грантів створюються саме для того, щоб талановиті люди могли втілювати найкращі свої ідеї.

Українці поступово адаптуються до нових реалій життя. Держава та іноземні партнери всіляко намагаються підтримати малий та середній бізнес, а також перспективні стартапи. Загалом через гранти в розвиток підприємництва держава інвестувала з липня 2022 року 7,1 млрд грн. Це інвестиції у розвиток тисяч малих та середніх підприємств, в створення понад 40 тисяч нових робочих місць в усіх регіонах країни. Отримувачі грантів вже повернули частину цих інвестицій через сплачені податки і збори до бюджету на майже 2,5 млрд грн [1].

За проектом «Робота понад 14 тисяч українців отримали від держави фінансову підтримку у вигляді грантів на старт або розширення бізнесу. Загалом з початку запуску проекту «Робота у липні 2022 року: за програмою «Власна справа» – видано 13 006 мікрогрантів на 3,1 млрд грн; на розвиток переробних підприємств – видано 633 гранти на 3,2 млрд грн; на садівництво та розвиток тепличного господарства – видано 163 гранти на 723 млн грн; ветеранам та членам їхніх родин – видано 280 грантів на 116 млн грн. Протягом 2024 року очікується зріст кількості грантових програм у порівнянні з 2023 роком [2].

Основними умовами державних грантових програм є: створення робочих місць, використання коштів згідно з передбаченими у бізнес-плані напрямками, сплата необхідних податків та зборів до бюджету. Державний грант на бізнес у 2024 році можуть отримати майбутні або діючі підприємці, які: не мають заборгованості перед держбюджетом; не ведуть діяльність на тимчасово окупованих територіях України та/або на території РФ; не притягнуті до кримінальної відповідальності та не перебувають під санкціями. Потрібно скласти бізнес-план з детальним кошторисом суми, на яку ви претендуєте. Сума гранту може складати від 50 до 250 тисяч гривень.

Грант на власний бізнес від “єРобота” – масштабний урядовий проєкт, спрямований на допомогу починаючим та досвідченим підприємцям. Згідно з програмою, громадяни можуть отримати грант на створення або розширення бізнесу за такими напрямками: розвиток переробного підприємства, розвиток тепличного господарства, закладка саду, мікрогрант на власну справу, реалізація стартапу, навчання IT-професії. Сума гранту варіюється залежно від обраного напрямку та кількості робочих місць, які планує створити кандидат. У програмі «Грант на бізнес для військовослужбовців» можуть брати участь особи з інвалідністю (внаслідок війни), учасники бойових дій, або ж їхні дружини та чоловіки. Максимальна можлива сума гранту – 1 мільйон гривень. При видачі гранту більше, ніж на 250 тисяч, програма покриває лише 70% витрат на проєкт. Решта повинна бути додана з особистих коштів заявника [2].

Благодійний фонд Київської школи економіки (KSE Foundation) розпочинає другий етап грантової програми Talents for Ukraine для підтримки нового покоління лідерів. Загальний бюджет другого етапу програми – \$1 000 000, розмір гранту визначається індивідуально членами журі та у середньому складе \$5 000. Передбачено фокусування на підтримці STEM-напрямку – орієнтовно 60% всього бюджету буде спрямовано на гранти для науковців-новаторів, зокрема талановитих інженерів, яскравих математиків, біотехнологів і хіміків. 40% спрямують на підтримку талантів в інших сферах – діячів культури, бізнесу, громадського сектору, креативників і т.ін. Унікальність цієї програми полягає у тому, що вона не потребує ані бізнес-планів від учасників, ані звітування про витрачені кошти. Подати заявку може кожен, незалежно від віку, статі чи минулих досягнень. Щоб податись на грант, необхідно заповнити аплікаційну форму на сайті [3].

Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) виділяє 2 мільйони євро для компаній, які зацікавлені у розвитку бізнесу в Україні, допомагають пом'якшити наслідки війни або безпосередньо сприяють відбудові при умові співфінансування проєкту 50%/50%. Цільовою аудиторією є українські компанії з ідеями проєктів для відбудови України. Передбачається підтримка проєктів з таких секторів: агросектор, будівництво/реконструкція, альтернативна енергетика, охорона здоров'я. GIZ Ukraine підтримує партнерів із приватного сектору від планування проєкту і до його втілення в життя [4].

Отже, отримання грантових коштів є важливим ресурсом та підтримкою для підприємств, можливістю для впровадження інновацій, реалізації амбітних проєктів. Сучасні грантові програми відкривають безліч нових можливостей для бізнесу в Україні, сприяють його розвитку та зростанню.

Список використаних джерел:

1. Сайт Міністерства економіки України.
URL: <http://www.me.gov.ua>
2. Гранти на власну справу. URL: <https://vlasnaspravagrants.com.ua/>
3. Владислав Обух. Що треба знати про гранти для бізнесу в Україні.
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3685782-so-treba-znati-pro-granti-dla-biznesu-v-ukraini.html>
4. Олена Залєвська. «Безкоштовні» гроші: як і де шукати гранти.
URL: <https://www.oschadbank.ua/blog/bezkoshtovni-groshti-yak-i-de-shukaty-granty>

Софія ГАЛУЩАК, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Немішаївський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

Науковий керівник – викладач Добroneцька Т.Б.

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА СПОЖИВЧУ ПОВЕДІНКУ

Кризові явища, що останніми роками охопили українську економіку, істотно вплинули на поведінку споживачів, їх купівельні звички і вподобання. Зниження доходів і подорожчання базових товарів на тлі катастрофічного зростання комунальних тарифів змушують населення заощаджувати на всьому. Роздрібні мережі переглядають торговельний асортимент для його оптимізації, а виробники товарів і послуг відкладають до «кращих» часів свої амбітні проекти. У цих умовах актуальним є дослідження змін у споживчих настроях українців та їх ринкової поведінки, адже коригування власних стратегічних планів підприємств повинне спиратися на об'єктивні дані щодо переваг й очікувань потенційних споживачів.

Відповідно до класичної економічної теорії, інфляція зменшує покупну спроможність грошей, що призводить до зменшення реального доходу населення. Це, в свою чергу, може впливати на рішення про витрати та споживчу поведінку. Модерні теорії включають у себе концепції очікувань інфляції та її вплив на утворення цінових очікувань, що може змінювати споживчу поведінку населення.

Інфляція, як зростання рівня цін на товари та послуги в економіці, має значний вплив на споживчу поведінку. Ось кілька способів, які демонструють цей вплив (1):

1. Зміна споживчих звичок: Підвищення цін на певні товари може змусити споживачів переглянути свої звички споживання. Наприклад, якщо ціни на

дорогі товари або послуги зростають, споживачі можуть шукати альтернативні, більш економні варіанти.

2. **Зміна витратних пріоритетів:** При зростанні цін на базові товари, такі як продукти і різні необхідні витрати, споживачі можуть змушені переглянути свої пріоритети і зосередитися на тому, що є необхідним для їхнього життя.

3. **Збереження та інвестування:** Інфляція може також спонукати споживачів до збереження грошей та інвестування в активи, які можуть зберігати вартість або приносити дохід в умовах інфляції.

4. **Вплив на фінансове планування:** Інфляція також може мати велике значення для фінансового планування споживачів. Вони можуть бути змушені переглядати свої витрати, щоб врахувати зростання цін при плануванні своїх фінансів.

5. **Вплив на купівельну спроможність:** Зростання цін може також призвести до зменшення купівельної спроможності населення, що може призвести до зниження загального рівня споживання та економічного зростання.

Типи поведінки споживачів (2)

1. Раціональна поведінка

така поведінка споживача, яка відповідає закону попиту, тобто при зниженні ціни товару відбувається збільшення обсягів його купівлі, а при підвищенні ціни – зменшення обсягів купівлі. Споживач прагне заощадити під час купівлі товарів, звертає увагу на їхню ціну, пропонувані акції та знижки.

2. Консервативна поведінка

характеризується тим, що звичка має більший вплив, ніж економічні аргументи. Покупець може ігнорувати несуттєві коливання цін. Часто споживачі проявляють цей тип поведінки при купівлі товарів повсякденного вжитку або тих, що викликають звикання.

3. Імпульсивна поведінка

спостерігається тоді, коли основним чинником прийняття рішення про покупку є не ціна, а чуттєві цінності, які задовольняє той чи інших товар.

4. Ірраціональна поведінка

такий тип поведінки, керують ірраціональні психологічні механізми,

5. Статусна поведінка

поведінка характерна для споживачів із середнім та високим рівнем доходів, для яких ціна є цінністю, що підтверджує їх статус.

6. Панічна поведінка

характерна споживачам у кризових ситуаціях, як під час суспільно- політичних криз, галопуючої інфляції, війн, коли споживачі намагаються перевести знецінені гроші у будь-який товар або створити запас на випадок дефіциту чи

відсутності базових споживчих товарів(круп, борошна, цукру, олії, сірників, павербанків, ліхтариків тощо).

Загалом, інфляція відіграє важливу роль у визначенні споживчої поведінки, і розуміння її впливу є важливим для розробки ефективних стратегій управління фінансами та споживанням.

Список використаних джерел:

- 1.Лук'янець Т.І. Рекламний менеджмент: Навч. посіб. К., 2019. 273 с.
- 2.Беспалюк Х.М., Горбаль Н.І., Денисюк О.В. Психологічні чинники при формуванні тактики ціноутворення. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2020. № 1. С. 140–151.
3. Гальчинський А. С. Основи економічних знань: Навч.посіб. / А. С. Гальчинський, П.С.Єщенко, Ю. І. Палкін. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища школа, 2012. – 543 с.: іл.

Лариса ГУРСЬКА, викладач

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розгорнута РФ широкомасштабна війна суттєво вплинула на економіку нашої країни, кардинально змінивши умови та принципи, за якими функціонував ринок праці, перевела його у фінансово невизначену та небезпечну фазу. Зокрема, за даними опитування Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) серед компаній-членів Асоціації на початок 2024 року 43% компаній мають фінансові резерви на кілька місяців, 28% — на 6 місяців, 17% — на рік або більше, 6% повідомили, що фінансові резерви компанії вичерпані. Задля продовження роботи 68% компаній скоротили витрати, 44% залучили кредити від партнерів, 35% релокували підприємства і лише 13% запустили нові бізнес-напрямки. Важливо, що 35% підприємств Асоціації переорієнтували бізнес на гуманітарні потреби, а 23% — на потреби армії.

Ринок праці є невід'ємною складовою загальнонаціонального ринку і тому ефективність його функціонування визначає успішність національної економіки загалом. В нових реаліях воєнного стану ринок праці перебуває в умовах жорсткої кризи та неспроможний задовольнити попит робочої сили в реальних робочих місцях.

Вагомий внесок у дослідження ринку праці в Україні зробили відомі вітчизняні вчені – А. Колот, Е. Лібанова, Л. Лісогор, І. Петрова, В. Петюх, С.

Тютюнникова, Л. Шевченко та ін. Вченими ведуться дискусії щодо факторів формування попиту та пропозиції на ринку праці, механізму його функціонування, тенденцій та перспектив розвитку ринку праці в Україні.

Релокація та вимушена міграція, зумовлені війною, призвели до зміни структури ринку праці, а також структури пропозицій та насиченості фахівцями у розрізі регіонів. У регіонах, які найбільше відчували на собі військову агресію РФ, зменшилася кількість робочих місць і зросла конкуренція. Масове переміщення людей із зон бойових дій в безпечні регіони та за кордон спричинили дефіцит персоналу у життєво необхідних сферах ринку праці, особливо на територіях активних бойових дій. З проблемами у пошуку персоналу у цих місцевостях стикнулися фармацевтичний, продуктовий ритейл, медична, транспортна галузь [1]. Так, дослідження кадрових порталів показує, що незайнятих фахівців на ринку праці зараз стало значно більше, ніж раніше. З низки спеціальностей є дефіцит. Ситуація на ринку праці збуде напряду залежати від тривалості бойових дій, а також повернення українських мігрантів.

Унікальною особливістю ринку праці сьогодні є вакансії волонтерів, переважно кухарів, прибиральників, операторів координаційних центрів та спеціалістів по роботі з персоналом. Велика пропозиція участі у волонтерських рухах громадських або міжнародних організацій існує в Київській, Харківській, Чернігівській, Сумській, Запорізькій, Львівській, Дніпропетровській областях.

Новим викликом для ринку праці України є мобілізація. Мобілізованим особам, тобто військовозобов'язаним, які були призвані на військову службу в особливий період, гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку відповідно до ст. 119 Кодексу законів про працю України.

Серед найголовніших проблем бізнесу все ще залишаються логістичні труднощі, брак палива та зростання цін. Найбільше підприємці очікують на закінчення війни, деокупацію територій, зменшення акцизів та податків. Використовуючи попередній досвід впливу збройних конфліктів на зайнятість, МОП оцінює, що за період військових дій в Україні 4,8 мільйона робочих місць були втрачені порівняно з довоєнним періодом, що становить 30,2% зайнятості в Україні. Прогнозні розрахунки доводять, що якби бойові дії було припинено негайно, і в країні почалося б швидке відновлення, а також за умов поверненням 3,4 мільйона робочих місць, це дозволило б скоротити втрати зайнятості до 8,9%. При сценарії подальшої військової ескалації, втрати зайнятості зростуть до 7 млн, або 43,4%. (Рис.1).

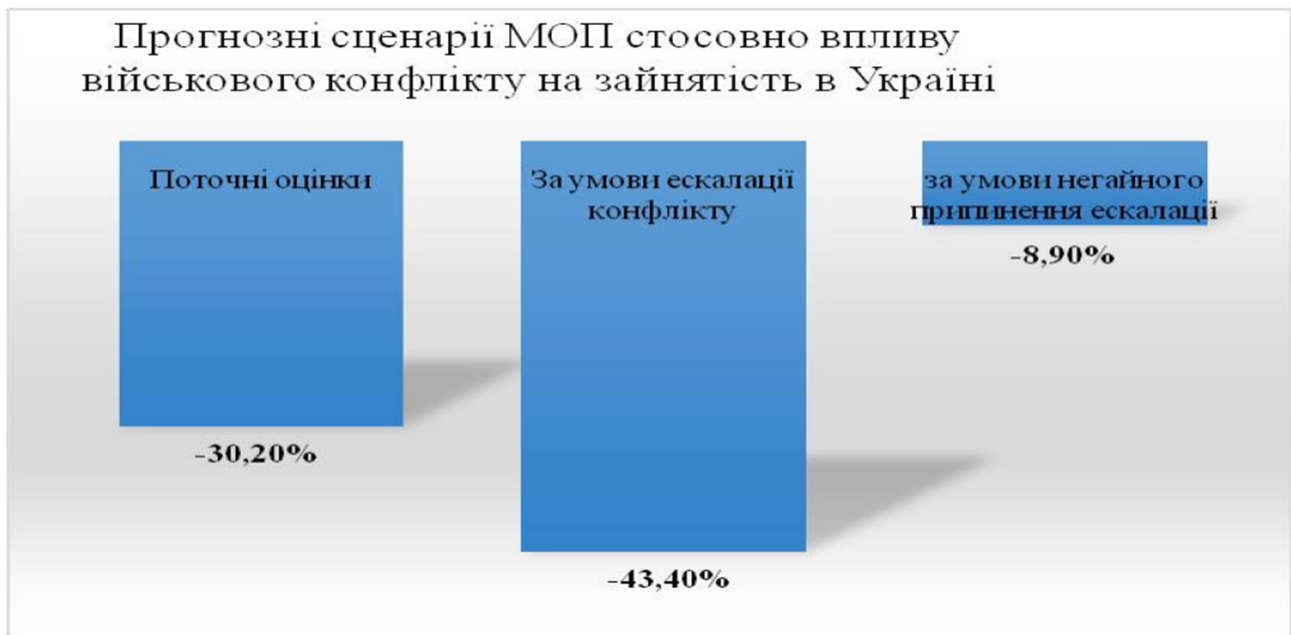

Рис.1. Втрати робочих місць в Україні (% , порівняно з довоєнним часом)

Війна вплинула на зниження доходів українців. Через війну спостерігається зниження зарплат, оскільки безробітних стає значно більше, ніж вакантних робочих місць. Частка населення з доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму постійно зростає, оскільки з початку війни зарплати майже за усіма вакансіями знизились. Основним джерелом фінансування для українських бізнес компаній наразі є оборотні кошти – для 63 % компаній, 17 % користуються міжнародним кредитуванням, 13 % – банківськими позиками, 3 % – комерційним кредитуванням [2].

Аналізуючи географію вакансій за даними сайтів з пошуку роботи, спостерігаємо, що понад третина всіх вакансій припадає на київських роботодавців, але й конкуренція на одне робоче місце в столиці залишається найвищою по Україні. Також спостерігається дисбаланс у вакансіях між регіонами, який посилюється через міграцію українців до Європи та мобілізацію чоловіків. Ускладнюють ситуацію й внутрішньо переміщені особи, статистика по яких змінюється щодня.

Сферами, які найбільше потребують працівників загалом по Україні, є роздрібна торгівля, сільське господарство, перевезення та логістика, нафтогазовий сектор, сектор металургії, фармацевтика, харчова промисловість, будівництво, державне управління. Найменш затребуваними стали професії в галузі туризму, авіаперевезення та готельно-ресторанного бізнесу. Також, складніше знайти роботу юристам, страхувальникам, науковцям та працівникам сфери обслуговування. Загалом, ринок праці корелює з секторами економіки, які

забезпечують базові потреби населення на тих територіях, де не ведуться бойові дії — енергетика, логістика, медицина, сектор переробної та харчової промисловості.

За прогнозами фахівців невідповідність попиту та пропозиції на ринку праці залишатиметься ще тривалий час, а тому ринок, де домінує роботодавець збережеться і після війни – більшість персоналу готові до скорочення заробітної плати на 35–45%, зростає кількість відгуків на вакансії (на 33%) та кількість реєстрацій на відповідних сайтах з пошуку роботи.

Після війни велика маса працездатного населення потребуватиме швидкої інтеграції в систему суспільно-економічних відносин країни. Розв’язання лише гуманітарних та інфраструктурних проблем не вирішить проблему зайнятості. Приватний сектор обмежений в ресурсах і не в змозі визначити стратегічні пріоритети розвитку економіки. Вкрай важливе завдання — залучити до роботи максимальну кількість працездатного населення. Для цього потрібна цілеспрямована державна політика зайнятості з масштабним створенням робочих місць. З метою заохочення бізнесу необхідно розробити мобілізаційно-партнерські завдання – бізнес має стати партнером держави. Взаємодія держави, роботодавця та найманого працівника в поєднанні зі стратегічними напрямками відбудови економіки в цілому сприятимуть якісним змінам на ринку праці на шляху до перемоги.

Список використаних джерел:

1. Знайти роботу під час війни. Як змінився ринок праці в Україні.

URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/06/14/688116>.

2. Ринок праці України в умовах воєнного стану

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1453/1398>

Єлизавета ДОВГОТЕЛЕС, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

**«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»**

Науковий керівник – викладач, к.е.н. Волошенко О.О.

ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТИЦІЙ У ВЛАСНИЙ БІЗНЕС В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність дослідження питання пошуку джерел інвестицій не зменшується, навіть попри велику війну, що триває на нашій території вже більше двох років. Малому бізнесу зараз як ніколи складно, і однією з поширених помилок на початковому етапі є невірне визначення суми початкового капіталу. Підприємці часто завищують цю суму. Проте, якщо

планується залучати інвесторів або кредитні кошти, важливо чітко розуміти, скільки коштів дійсно потрібно. Необхідно аргументувати цю суму, пояснити, на що вона буде витрачена і що ви пропонуєте натомість.

Сучасні реалії для бізнесу характеризуються стрімким зростанням витрат на харчі, логістику, заробітні плати та інші статті. При цьому маржинальність не демонструє відповідного темпу зростання. Проте, цей час не можна втрачати – його слід використовувати для підготовки до майбутнього стрибка. Ситуація надзвичайно мінлива та непередбачувана, а український бізнес безпосередньо залежний від політичних процесів та воєнних подій в країні. Тому кожне підприємство сьогодні приймає рішення, ґрунтуючись на власних перспективах, фінансових ресурсах та готовності до ризиків [1, 2, 3].

Першим джерелом інвестування для власного бізнесу можуть стати власні заощадження, а також заощадження близьких, друзів та знайомих. На початку доцільно залучити якомога більше людей. Важливо виробити звичку заощаджувати. Один з найефективніших методів – це принцип «заплати собі». Суть цього принципу полягає в тому, що необхідно спершу відкласти певну суму з доходу, а потім вже витрачати решту на поточні потреби. Тобто, якщо ви маєте дохід як найманий працівник, не витрачайте все, що заробили, а відкладіть частину коштів на розвиток вашого бізнесу. Таким чином, можливо накопичити необхідний капітал, цей метод найбільш незалежний від зовнішніх інвесторів [4].

Другим джерелом можуть стати так звані «бізнес-янгели» або стейкхолдери. Це особи або організації, які мають певний інтерес або вплив на діяльність або рішення. Це можуть бути акціонери, клієнти, співробітники, партнери, конкуренти або інші зацікавлені сторони. Щоб зацікавити бізнес-янгелів у вашому проєкті, важливо продемонструвати їм перспективу масштабування, план окупності інвестицій, сильну команду та чітку стратегію. Перспектива масштабування означає, що компанія має потенціал для значного зростання та прибутку. План окупності інвестицій чітко пояснює, як інвестиції бізнес-ангелів окупляться і принесуть їм високу рентабельність. Сильна команда - це команда з досвідом, знаннями та навичками, необхідними для успішного ведення бізнесу. Чітка стратегія - це план розвитку компанії та розуміння того, як ви будете досягати своїх цілей [4].

Третій спосіб залучення коштів це – гранти та конкурси. Існує багато різновидів, тому їх слід ретельно відслідковувати. Отримати інформацію про конкретні гранти та конкурси можна з таких джерел:

1. Український фонд підтримки підприємництва;
2. Державний фонд розвитку молоді;
3. Програма USAID "Конкурентоспроможна економіка України»;

4. Громадська організація "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій;

5. Конкурси від бізнес-інкубаторів та акселераторів.

Четверте джерело – позика або кредит. Тут слід дуже реально зважити всі переваги та недоліки тому, що починати бізнес з кредиту так ще у військовий стан дуже ризиковано.

До переваг від отримання кредиту для бізнесу слід віднести такі:

- швидкий доступ до капіталу – кредит може допомогти вам швидко отримати необхідні кошти для запуску вашого бізнесу;

- можливість масштабування бізнесу швидше, ніж ви могли б зробити це за допомогою власних коштів;

- податкові пільги – у деяких випадках ви можете отримати податкові пільги за сплату відсотків за кредитом.

Недоліками використання кредитних коштів в бізнесі є:

- збільшення витрат бізнесу через необхідність сплати відсотків за кредит;
- ризик дефолту – якщо вчасно не погасити кредит, то можливо втратити активи, які були закладені під кредит;

- кредит може створити для бізнесу значний фінансовий тягар, який може ускладнити його ведення;

- обмеження доступу до кредитів – в умовах війни доступ до кредитів може бути обмежений, а процентні ставки можуть бути високими.

Отже, під час війни доступ до традиційних джерел фінансування може бути обмежений, а ризики значно зростають. Тому важливо ретельно дослідити розглянуті вище варіанти та вибрати оптимальний спосіб залучення коштів для вашого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Бізнес під час війни: де взяти гроші та на що витрачаються підприємці.

URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/groshi-na-biznes>

2. Бізнес в Україні під час війни - які виклики та проблеми стоять перед українськими компаніями. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/glavnaya-zadacha-vystoyat-bespokoit-biznes-1655831867.html>

3. Бізнес під час війни - як розпочати й чим це може загрожувати.

URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/biznes-pid-chas-viyni-yak-rozpochati-y-chim-ce-mozhe-zagrozhuвати-novini-ukrajina-11802603.html>

4. Як почати власну справу в часи невизначеності: покроковий гайд від ТОП-підприємців України.

URL: https://prometheus.org.ua/course/course-:Prometheus+SYOBTU101+2023_T1

Владислав КАРХУТ, студент
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – Гурська Л.Л.

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Минуло вже два роки з початку повномасштабного російського вторгнення на українську землю. Тоді, у лютому 2022 року, багато хто у світі прогнозував швидку перемогу сильного агресора над «слабкою» Україною, проте наш народ здивував весь світ своїм героїзмом та зламав всі плани окупантів.

Разом зі Збройними силами за ці два роки кардинальним чином змінилася й вітчизняна економіка, яка, з одного боку, показала високий рівень адаптивності, пружності, а з іншого - зазнала суттєвої трансформації.

Чинна модель розвитку економіки виявилася надзвичайно вразливою, оскільки заснована на ефектах масштабу та деформованій структурі виробництва. Сектор підприємництва в Україні виявився вразливим до воєнних дій. За аналітичними даними ключовими проблемами ведення і розвитку бізнесу в Україні наразі є:

- ракетні атаки на бізнес-активи і об'єкти критичної інфраструктури;
- здоров'я і психічний стан робітників;
- зниження економічної і споживчої активності;
- доступ до електроенергії, водо- та теплопостачання, мобільного зв'язку;
- залучення і збереження топ-кадрів.

За оцінками уряду, національна економіка за підсумками двох найскладніших в новітній історії країни років впала приблизно на третину, а у промисловості незворотні втрати вже перевищили 30 відсотків. Деякі сектори економіки постраждали найбільше. Наприклад, гірничо-металургійний комплекс, який втратив в результаті російської окупації та руйнувань два великих металургійних комбінати у Маріуполі та закриття морських портів, через які вивозилась продукція, завершив 2023 рік із падінням у 70 відсотків як у виробництві, так і експорті [1].

Війна в Україні – це не просто регіональна криза, у неї є далекосяжні негативні наслідки, які торкаються всіх регіонів світу. Конфлікт завдав серйозного удару світовій економіці, призвівши до повільнішого зростання і швидшої інфляції. Росія та Україна є великими постачальниками біржових товарів, через війну вони не співпрацюють.

Світові ціни на нафту, газ та пшеницю стрімко підскочили. Враховуючи, що йдеться про 30% світового експорту самої лише пшениці, ціни на продовольство

сягнули рекордних рівнів. Підвищення цін має свої наслідки. Зростає інфляція, яка знецінює доходи та збільшує попит. Країни, які залежать від імпорту газу, стикаються із гіршим фіскальним і торговим дефіцитом, тоді як деякі експортери на Середньому Сході й в Африці виграють від вищих цін. Сусідні країни змушені справлятися із порушеннями в торгівлі, ланцюгах постачання і ремітуванні (боргова операція).

На це наклався безпрецедентний потік біженців. Згідно з даними ООН, на Східну Європу припадає найбільше витрат через понад 3 млн біженців з України. Країни, чия торгівля, туризм і фінанси найбільше залежать від Росії та України, теж відчують додатковий тиск. Європейські країни, які сильно покладаються на імпорт російського газу, зіткнулися зі зростанням інфляції та повільнішим відновленням від пандемії. Уряди можуть потерпати від фіскального тиску, який чинить на них необхідність вкластися в енергетичну безпеку й оборону.

Геополітична напруга спровокувала невпевненість бізнесу та інвесторів в усьому світі. Ціни на активи опинилися під тиском, що призвело до погіршення фінансових умов [2].

За оцінками Київській школі економіки, за підсумками 2023 року щонайменше 109 великих та середніх підприємств зазнали прямих збитків внаслідок повномасштабного вторгнення та обстрілів. Загалом експерти оцінюють прямі та непрямі збитки України від війни більш ніж в 600 млрд доларів.

Створюючи локальні бізнеси, підприємці стимулюють зайнятість, сплачують переважно місцеві податки й збори, а також формують ресурс для пенсійного забезпечення. Це особливо цінно в умовах важких економічних обставин, спричинених війною. Очевидно, що позитивна динаміка тут незначна, а зміни не є одномоментні, але потрібно дивитися на це комплексно, в стратегічному вимірі. Виклики, які провокує війна, досі актуальні, і Україна й далі працює з донорами щодо забезпечення фінансової стійкості країни, покриття бюджетних потреб 2024 р. та сприяння відновленню країни.

Війна в Україні несе в собі далекосяжні наслідки для світової економіки й геополітичної ситуації – від зростання цін на біржові товари й порушення торгівлі та ланцюгів постачання до зменшення впевненості бізнесу. Її вплив значний і складний. Політикам в усьому світі доводиться розв'язувати проблему стримування інфляції й підтримки економічного одужання за часів кризи. Стає дедалі необхіднішою мережа світової безпеки та регіональних заходів для захисту економік від потрясінь. Війна в Україні підкреслює важливість міжнародної співпраці та колективної сили у розв'язанні проблем, які чекають попереду. Підприємці, які не злякалися викликів війни, органи влади, волонтерські організації та інші стейкхолдери працюють разом,

забезпечуючи ефективне функціонування економічної інфраструктури по всій країні, поки військові тримають фронт. Адже ефективний українське підприємництво в умовах війни – це адаптивність управління, уміння ставити перед собою нові завдання та цілі, швидко аналізувати фактори ризику та швидко приймати управлінські рішення, наближаючи перемогу.

Список використаних джерел:

1. Як виживала та змінювалась економіка України за два роки війни – URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/virvatis-z-moroku-yak-vizhivala-ta-zminyuvalas-ekonomika-ukrajini-za-rik-viyni-12157020.html>
2. Як війна в Україні змінює економічний і бізнесовий ландшафти країн, регіонів та світу
URL <https://forbes.ua/money/velika-ekonomichna-perebudova-25082023-15642>

Дар'я КОНОНЕНКО, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – к.е.н., доцент, викладач Олефіренко Т.В.

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: ВПЛИВ ОСВІТИ, ЗДОРОВ'Я ТА НАВИЧОК НА ЕКОНОМІЧНИЙ ЗРІСТ

Людський капітал — капітал у формі інтелектуальних здібностей і практичних навичок, отриманих у процесі утворення і практичної діяльності людини. Засновники теорії людського капіталу Г. Беккер і Т. Шульц та їх послідовники трактують людський капітал як надбані знання, навички, а інвестиціями в людський капітал називають затрати на здобуття освіти, кваліфікації, виховання тощо. Відповідно до концепції людського капіталу освіта розглядається як ключовий фактор зростання соціального благополуччя нації і держави. [1]

Україна перебувала в стані демографічної кризи ще до початку повномасштабного вторгнення. Масова вимушена міграція і смертність через війну пришвидшили скорочення чисельності населення. Понад 80% вимушених мігрантів – жінки, третина з них – віком 25-49 років. Отже, ми говоримо про економічно активних, освічених жінок, більшість із яких мають дітей і вивезли їх від війни в безпечні умови, а також можуть народжувати дітей – майбутнє будь-якої країни. Як свідчать дослідження, за негативного сценарію (війна триватиме наступні кілька років) найбільшої підтримки потребуватимуть видобувна промисловість, металургія, будівництво, транспорт і готельно-ресторанний бізнес; також матимемо дефіцит кадрів у харчовій промисловості й торгівлі. За

умов позитивного сценарію (Україна швидко перемагає у війні) відбудова й економічне відновлення посилять дефіцит кадрів у видобувній промисловості, металургії та будівництві. Харчова ж галузь може зазнати суттєвого кадрового дефіциту через відтік кадрів після відкриття кордонів. Аналогічний ризик торкнеться енергетики і транспорту. Також прогнозується значний дефіцит кваліфікованих працівників у сфері ІКТ – за умови стрімкого економічного відновлення і зростання. Навіть за умови повернення українців з-за кордону Україна матиме потенційний дефіцит робочої сили у 3,1–4,5 млн осіб, який неможливо подолати винятково внутрішніми ресурсами. Політика розвитку людського капіталу має бути спрямована на утримання й розвиток працездатного населення та молоді в Україні, повернення українців з-за кордону і, безумовно, на залучення іноземної робочої сили. [2]

Основним результатом інвестицій у людину Т. Шульц вважав накопичення здібностей людей до праці, їх ефективну творчу діяльність у суспільстві, підтримання здоров'я. Вчений довів, що людський капітал має необхідні ознаки та властивості продуктивного характеру, оскільки він здатний накопичуватися і відтворюватися. Як інвестиції у людський капітал працівників підприємства він враховував переважно витрати на освіту та навчання.

Р. Беккер, у роботі, розраховував економічну ефективність вкладень у освіту шляхом зіставлення вигод від здобуття освіти та витрат. Для розрахунку додаткового доходу від здобуття вищої освіти вчений пропонував із довічних доходів осіб із вищою освітою віднімати довічні заробітки осіб із середньою загальною освітою. Недоліки освіти включали як прямі видатки його отримання, так і альтернативні витрати, чи втрачену вигоду – гроші, недоотримані людиною у період навчання. Віддача від інвестицій в освіту була розрахована як відношення доходів від освіти до витрат на його здобуття і склала в середньому 12-14% річного прибутку, що перевищує рентабельність деяких фірм.

Поняття «людський капітал» тісно пов'язане з поняттями «людський потенціал» та «людський розвиток». Людський потенціал є загальним обсягом витрат на розвиток відтворювального потенціалу людини, підвищення якості та підвищення ефективності функціонування робочої сили. [4]

Людський капітал і економічне зростання тісно взаємопов'язані. Людський капітал впливає на економічне зростання і може сприяти розвитку економіки за рахунок розширення знань і навичок її людей. Зазвичай технологічні зміни відбуваються завдяки накопиченню знань та впровадженню технологій за рахунок фінансових ресурсів з різних джерел. Людський капітал становить найбільшу частку багатства країн з високим рівнем економічного розвитку, незалежно від інших їх особливостей, а це означає що інвестування в людський капітал є розумною стратегією розвитку для решти країн.[5]

Системна взаємодія України з європейськими та міжнародними партнерами й організаціями є дієвим чинником розвитку національного людського капіталу. Варто враховувати, що майбутнє приєднання України до ЄС потребує відповідних змін у роботі з людським капіталом, і саме зараз час для реформ у цій сфері. Йдеться не лише про грошову підтримку для відновлення і забезпечення макрофінансової стабільності, а й про кооперацію з партнерами у царині інвестицій, обміну досвідом та науковими розробками, гармонізацію підходів до набуття навичок та підвищення кваліфікації робочої сили, посилення інституційної спроможності, підтримки торгівлі, інтеграцію в глобальні ланцюги доданої вартості, подолання бідності, покращення якості освіти й медицини тощо. Така співпраця здатна збагатити усі сторони новими можливостями для розвитку та модернізації, мотивувати людей до навчання і вдосконалення і, як наслідок, забезпечити впевнений поступ і гідне спільне майбутнє. [2]

Список використаних джерел:

1. Прушківська Е.В, Переверзева А.В. Людський капітал: проблеми та перспективи. С. 19.
2. Економічна правда. Людський капітал України та розвиток бізнесу: як зберегти та примножити?. Економічна правда.
URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/01/18/708883/>
3. Uifuture. Важливість розвитку людського капіталу у сучасному світі. Якою має бути стратегія України український інститут майбутнього. Український інститут майбутнього.
URL: <https://uifuture.org/publications/vazhlyvist-rozvytku-lyudskogo-kapitalu-u-suchasnomu-sviti-yakoyu-maye-buty-strategiya-ukrayiny/>

Дар'я КОРНІЄНКО, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач, к.е.н. Волошенко О.О.

АНАЛІЗ ЗАГРОЗ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан – надзвичайна ситуація, яка безпосередньо впливає на бізнес та його середовище. Важливо зазначити, що реалізація будь-якої нової бізнес-ідеї під час воєнного стану пов'язана не лише з ризиками, а також з певними можливостями. Це обумовлює необхідність ретельного дослідження ринку, оцінки загроз та можливостей, а також розробки чітких планів дій.

Проведені дослідження дозволили виокремити основні загрози з якими стикається бізнес під час воєнного стану [1, 2, 3]:

1. Падіння попиту і неплатоспроможність клієнтів. Багато людей втратили роботу або заробітну плату через війну, що призвело до зниження купівельної спроможності. Деякі підприємства змушені були закритися через руйнування або окупацію. Логістичні проблеми ускладнюють доставку товарів до клієнтів.
2. Руйнування ланцюгів постачання. Війна порушила ланцюжки постачання сировини, компонентів та готових товарів. Це призвело до дефіциту деяких товарів та подорожчання інших. Підприємствам доводиться шукати нових постачальників, що може бути складним і затратним.
3. Дефіцит фінансування. Багато банків скоротили кредитування через високі ризики. Це ускладнює доступ до капіталу для підприємств, які хочуть відновити свою роботу або розширитись. Уряд надає деякі програми підтримки, але вони не завжди доступні або достатні.
4. Мобілізація працівників. Багато чоловіків призовного віку були мобілізовані до армії. Це призвело до дефіциту кадрів у деяких галузях. Жінкам з дітьми також складно працювати, адже багато дитячих садків та шкіл не працюють.
5. Нестабільність та ризики. Війна створює нестабільну економічну ситуацію. Це ускладнює планування та прогнозування майбутнього. Підприємствам доводиться постійно адаптуватися до нових умов.

Але не зважаючи на всі ці труднощі, український бізнес досить швидко зміг пристосуватись до таких складних умов, адже під час воєнного стану для бізнесу з'являються, також, і певні можливості [3, 4, 5]:

1. Заміна імпорту. Війна порушила ланцюжки постачання імпортних товарів, що створює можливості для українських виробників, які можуть замінити імпортні аналоги. Це може стосуватися як продукції харчування, так і промислових товарів.
2. Нові потреби. Війна створює нові потреби, які можуть бути задоволені бізнесом. Це може включати виробництво захисного обладнання, ремонт пошкоджених об'єктів, або надання психологічної допомоги.
3. Експорт. Український бізнес може скористатися можливістю експортувати свої товари та послуги на нові ринки. Це може бути пов'язано з тим, що деякі країни ввели санкції проти країни агресора, що відкриває нові можливості для українських експортерів.

Проведений аналіз можливостей для бізнесу під час воєнного стану, показав, що український бізнес демонструє стійкість та винахідливість. Багато підприємств знайшли нові способи ведення бізнесу, наприклад, перейшли на онлайн-продажі або почали випускати нову продукцію. Українці також активно

допомагають один одному, наприклад, купуючи товари у місцевих виробників або роблячи пожертви на підтримку бізнесу.

Отже, воєнний стан несе не лише перешкоди, а й є потенційним каталізатором розвитку українського бізнесу. Гнучкість, орієнтація на нові потреби та використання державної підтримки можуть перетворити кризу на точку опори для зміцнення та зростання української економіки. Підтримуючи український бізнес, ми інвестуємо у стійке та перспективне майбутнє України.

Список використаних джерел:

1. Влив війни на український бізнес.

URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/6/697711/>

2. Український бізнес під час війни.

URL: <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analytyka/>

3. Відновлення економіки України після війни.

URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/10/17/705238/>

4. Український бізнес адаптується до воєнних умов.

URL: <https://denzadnem.com.ua/ato/138064>

4. Український бізнес шукає нові можливості.

URL: <https://forbes.ua/business/fabrika-nevdach-chomu-pomirae-maliy-biznes-i-yaki-visnovki-mozhna-zrobiti-z-provaliv-pidpriemstv-rozbir-forbes-04082023-14962>

Ольга ЛЕДЕНКО, викладач

Відокремлений структурний підрозділ

«Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової Національного університету біоресурсів і природокористування України»

КЛЮЧОВІ ПІДХОДИ ДО ВИБОРУ І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ

На сьогоднішній день адміністрування сучасних підприємницьких структур вимагає комплексного системного підходу по численних робочих моментах і завданнях їх ефективного функціонування. Важливість проблем управління, які зачіпають питання підвищення конкурентоспроможності, зумовлена і тим, що досягнення необхідного ступеня конкурентоспроможності виступає одним із ключових завдань вітчизняної політики нашої країни в області якості і управління.

Конкуренція – це процес управління суб'єктом своїми конкурентними перевагами для отримання перемоги чи досягнення інших цілей у боротьбі з конкурентами за задоволення об'єктивних і суб'єктивних потреб у межах законодавства або в природних умовах.

Конкурентоспроможність – властивість об'єкта, яка характеризується ступенем задоволення ним конкретної потреби порівняно з аналогічними об'єктами, які представлені на даному ринку. Конкурентоспроможність виробника є відносною характеристикою, яка відображає відмінності процесу розвитку даного виробника від підприємств-конкурентів як за ступенем задоволення своїми товарами або послугами конкретної суспільної потреби, так і за ефективністю виробничої діяльності.

Існує безліч джерел забезпечення конкурентоспроможності: пропозиція кращої продукції на ринку, надання кращого обслуговування споживачу, забезпечення більш низьких, ніж у конкурентів витрат, краще територіальне розташування, володіння власною технологією, випуск продукції з властивостями або зовнішнім виглядом, більш привабливим для споживачів, більш короткий час розробки та випробувань нової продукції, володіння популярною торговою маркою і високою репутацією, а також пропозиція споживачеві більшої реальної цінності грошей (сполучення високої якості, гарного обслуговування і прийнятної ціни)».

Збалансований розвиток окремих підприємств в умовах ринкової економіки вимагає комплексних рішень і всебічного підходу до формування їх конкурентної стратегії. У переважній більшості наукових праць в галузі стратегічного менеджменту конкурентна стратегія сприймається як певний набір прийомів правил, спрямованих на утримання постійно високого рівня ефективності як самого суб'єкта, так і продукції, що випускається в умовах постійно мінливої ринкової ситуації. З огляду на даний підхід конкурентна стратегія підприємств повинна вирішувати такі завдання: – забезпечити довгострокову стійкість і стабільність виробництва; – виробляти необхідні фінансові резерви для можливого подальшого кредитування; – випускати продукцію, затребувану в поточних умовах ринку; – не допускати втрати ніші ринку; – забезпечувати можливості по модернізації обладнання. Виходячи з цього, при формуванні конкурентної стратегії слід виділити конкретні чинники і переваги гарантовано забезпечують стратегічний успіх. Стратегічний успіх економічного суб'єкта залежить від володіння тривалим і стійким конкурентною перевагою. Тривалість конкурентної переваги безпосередньо залежить від здатності суб'єкта забезпечити захист власної продукції від копіювання конкурентами.

Стійкість конкурентної переваги обумовлюється наступними факторами: джерелом переваги, кількістю джерел, можливостями підприємства знаходити нові джерела конкурентної переваги [3]. Слід враховувати, що формування конкурентної переваги зачіпає всі сфери діяльності суб'єкта господарювання: від оптимізації виробництва до внутрішнього адміністрування.

Можна виділити два підходи до виявлення конкурентних переваг і формування конкурентної стратегії, що забезпечують стратегічний успіх на ринку: ринкова орієнтація і ресурсна орієнтація.

Прихильники ринку – це фахівці Гарвардської економічної школи (серед них М. Портер). Вони впевнені, що висока конкурентоспроможність і успіх реалізації економічним суб'єктом своїх товарів та послуг безпосередньо залежить від чіткого опрацювання ринків збуту по одній із запропонованих оптимальних стратегій:

1. Завоювання лідерства шляхом максимального зниження виробничих і логістичних витрат;
2. Лідерство через диференціацію пропонованих сервісів, що створює широкі можливості щодо співпраці з кожним клієнтом;
3. Конкретизація переваг на одному напрямку по відношенню до строго певної купівельної групи. Вузька спеціалізація продукції, що випускається. Цілком очевидно, що стратегічний успіх будь-якого економічного суб'єкта досягається при оптимальній взаємодії двох чинників: привабливості і конкурентної позиції фірми в своїй профільній галузі.

Ступінь конкурентоспроможності впливає з володіння сукупністю конкурентних переваг, які можуть включати в себе наступні позиції: 1. Мінімальні витрати при виробництві нового продукту і визначення для нього оптимального споживчого сегмента; 2. Логістичні переваги суб'єкта (географічне розташування, рівень доступності різних транспортних маршрутів); 3. Ступінь диверсифікації виробництва і вертикальна інтеграція всього виробничого циклу у виробленні керівництвом центральний стратегічної лінії;

Для досягнення високих результатів необхідно розробити привабливу конкурентну позицію щодо галузі, конкурентів і своїх можливостей. Ресурсний підхід до пошуку основ стратегічного успіху розглядається як альтернатива ринково-орієнтованої схемою розробки стратегії. Виходячи з думки прихильників ресурсного підходу (Р. Холла, Е. Рюллі) чітко пророблена стратегія по відношенню до конкретних факторів ринку збуту не гарантує довготривалого домінування [4]. Крім того вони відзначають, що формат ринкового підходу недостатньо розкриває організаційні, соціальні та науково-психологічні чинники в стратегії забезпечення максимальної ефективності у виробництві (наприклад, внутрішньофірмову структуру, соціальні аспекти управління, ресурсозабезпечення і поведінку персоналу, який безпосередньо бере участь в реалізації стратегії).

Сьогодні ресурсний підхід до стратегії розвитку базується на постулаті, що позиції фірми безпосередньо пов'язані з її ресурсним потенціалом. Точніше,

основними факторами успіху в конкурентній стратегії є ресурси і раціональність управління ними. З цього випливає, що довгострокова стратегія розвитку конкурентоспроможності окремого суб'єкту залежить від оптимального комбінування ресурсів і здатності керівництва компанії грамотно управляти ними: швидше, ефективніше і в більш оригінальному форматі, ніж чим у конкурентів. Особливу увагу модель відводить фактору часу. Воно є ключовим для досягнення успіху на ринку з високим конкурентним потенціалом, особливо в високотехнологічному середовищі. З цього випливає, що ресурсний підхід щодо конкурентної стратегії розвитку підприємства базується на підставі того, що кожний суб'єкт господарювання в залежності від ринку володіє різним ресурсним потенціалом, виробничими факторами і напручує в процесі здійснення діяльності свої головні переваги: кваліфікацію персоналу, оснащеність сучасним обладнанням, логістичну оптимізацію та ін. Причому весь цей комплекс працює виходячи з конкретних стратегічних цілей.

Цінність ресурсів проявляється тільки в контексті здійснення певних видів діяльності, з метою досягнення конкурентних переваг. При цьому конкурентна цінність ресурсів може збільшуватися і зменшуватися за допомогою змін в технології, поведінці конкурента або вимог споживачів. Виходячи з усього вищевикладеного, можна зробити наступні висновки: 1. Вибір конкурентної стратегії неможливий без усвідомлення і побудови чіткої концепції щодо поетапного розвитку суб'єкта. При цьому одночасно повинні враховуватися безліч факторів і змінних: тимчасовий чинник, логістичний фактор, купівельна спроможність населення, висновки з минулих стратегій і т.д.

Конкурентна стратегія визначається видами діяльності та їх взаємодією. Необхідний порядок внутрішніх видів діяльності ґрунтується на конкурентних можливостях самого суб'єкта: виробничих ланцюжках, кваліфікації персоналу, якості адміністрування і загальному напрямку розвитку виробництв. 2. Конкурентна стратегія не тільки визначає характер взаємодії виробничих ланцюжків і активів, але також по відношенню до конкурентів. Ланцюжки цінності відрізняються головним чином видами діяльності по створенню, виробництву і реалізації продукції на ринку і управління цими процесами. 3. Застосування розглянутих стратегій неможливо без певної міри ризику. Найчастіше ризик виникає через відсутність об'єктивних даних про можливості конкурентів, упереджену оцінку власного потенціалу, непередбачувані кардинальні зміни на ринку збуту, різні зовнішні форс-мажори (поява нових дешевих технологій, громадські протести, війни, революції та ін). На закінчення відзначимо, що ефективний менеджмент при виробленні оптимальної конкурентної стратегії базується на: наявному масиві об'єктивної інформації стосовно всіх напрямків передбачуваної діяльності, кваліфікованому

адмініструванні, технологічній оснащеності і злагодженості роботи трудового колективу та ефективній взаємодії структурних підрозділів не тільки в умовах сприятливого ринкового середовища, а й з урахуванням можливостей, що відкриваються і перспектив.

Список використаних джерел:

1. Ковтуненко К.В. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності (для магістрів) / К.В. Ковтуненко, О.М. Коваленко, О.В. Станіславик та ін.; за ред. К.В. Ковтуненко.— Київ: «Центр учбової літератури», 2018. — 505
2. Коваленко О.М. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: Монографія. Вип. 3 / О.М. Коваленко, Є.І. Масленніков, Е.А. Кузнецов, Ю.М. Сафонов, С.В. Філіппова та ін.; за ред. д.е.н., доц. О.М. Коваленко, д.е.н., проф. Є.І. Масленнікова. — Херсон: ОЛДІПЛЮС, 2018. — 634 с.
3. Рейтинг глобальної конкурентоспроможності. / Інформаційне агентство Interfax-Україна.
URL: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/166276.html>.

Анастасія МАГДЕНКО, студентка
Національний університету біоресурсів
і природокористування України
Науковий керівник – к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки Степасюк Л.М.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У впровадженні заходів науково-технічного прогресу, який є одним з найважливіших критеріїв ефективності аграрного підприємства, розвиток агропромислового виробництва України відіграє важливу роль. Інноваційна діяльність є не лише засобом підвищення ефективності виробництва, а й адаптації підприємств до змін економічного, політичного, соціального та природного середовища, формування їх конкурентоспроможності та розвитку у світовому просторі.

В аграрному секторі економічна ефективність визначається не стільки територіальною близькістю до природних ресурсів, як впровадженням у практичну діяльність підприємств інноваційних розробок, своєчасного одержання зовнішньої інформації, продукування сучасних інноваційних технологій. В умовах інтелектуалізації суспільства стабільність економічного розвитку підприємств аграрної сфери та висока рентабельність їхньої діяльності значною мірою залежить від використання у виробничому процесі певних інноваційних розробок.

Тому, для підвищення рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, досягнення відповідного рівня економічного зростання виробництва та мотивації до підвищення продуктивності праці персоналу підприємства, економічного та соціального розвитку сільських територій, збереження молоді на селі є необхідністю для України в умовах переходу аграрного сектору економіки на інноваційний шлях розвитку. Отже, пріоритетним завданням має бути створення інноваційної економічної системи за підтримки як держави, так і науково-дослідних інститутів та інноваційного бізнесу [1].

Інноваційний розвиток підприємств передбачає дії, що пов'язані із оптимальним вибором виробничо-технологічних рішень з подальшим впровадженням їх у виробничу діяльність.

Наразі більшість фахівців аграрних підприємств не в змозі успішно впроваджувати інновації. Сучасна наука пропонує широкий спектр інноваційних розробок, але практично не робиться спроб визначити найбільш ефективні з них, що в свою чергу значно затягує інноваційний процес в аграрному секторі та негативно впливає на кінцевий результат.

Проте, конкурентоспроможне функціонування таких підприємств неможливе без здійснення ними інноваційної діяльності. Тому, вітчизняні товаровиробники повинні обов'язково враховувати специфіку та можливості власного сільськогосподарського виробництва, намагаючись відповідати основним принципам інноваційного розвитку та інтегрувати та адаптувати передові науково-технічні розробки до власного виробництва [2].

З метою забезпечення інноваційного розвитку середніх і малих суб'єктів підприємництва в Україні виникає необхідність в пошуку джерел фінансування. В сучасних умовах це зробити вкрай важко, тому частково цю проблему вирішує держава спільно із партнерами з ЄС.

Одним із таких прикладів на сьогоднішній день є програма «FinancEast», яка реалізується в межах укладеної угоди між Урядом України та Європейською Комісією «Підтримка ЄС для Сходу України», яка спрямована на відновлення фінансування інвестиційних проєктів на Сході України [3].

Важливою особливістю програми є компенсація 50% від вартості інвестиційного проєкту, що дозволяє реалізувати інноваційні проєкти. Так, програма «FinancEast», зокрема направлена на активізацію малих суб'єктів підприємництва у сфері сільського господарства використовуючи сучасні інноваційні методи та підходи його розвитку. Основними поширеними новачками в цій сфері є: сорти та гібриди рослин і породи тварин; штами мікроорганізмів; марки та модифікації сільськогосподарської техніки та технології; хімічні та біологічні препарати, вакцини тощо.

З метою їх забезпечення для малих суб'єктів підприємництва в межах реалізації програми «FinancEast» Фондом було профінансовано станом на 01 січня 2022 року близько 153 інвестиційних проєктів із загальним обсягом кредитування у сумі близько 0,613 млрд. грн., з них 0,251 млрд. грн. або 8,1 млн. євро були направлені Фондом на компенсацію 50% від вартості інвестиційних проєктів [3].

Таким чином, інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств не можлива без фінансового її забезпечення, адже в умовах воєнного стану досить гостро постала проблема дефіциту фінансових ресурсів. Нині в с/г застосовують сучасні новації, зокрема використовують насіння нових сортів і гібридів с/г культур, розводять елітні породи тварин, використовують сучасну інноваційну техніку та вакцини, що в кінцевому підсумку дає можливість підвищити врожайність с/г культур, збільшити обсяги створення доданої вартості.

Список використаних джерел:

1. Скрипник В. В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*», №20, 2021. С. 19-24
2. Гарбар Ж. В. (2021) Пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в галузі рослинництва. *Агросвіт* (12).
URL: <https://doi.org/10.32702/2306&6792.2021.12.9>
3. Річний звіт 2021р. Фонду розвитку підприємництва.
URL: https://bdf.gov.ua/storage/files//Report_UA_forWeb.pdf.

Тимур МІРЗОЄВ, аспірант

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

Науковий керівник – д.е.н., професор Байдала В.В.

ПЕРЕВАГИ І РИЗИКИ ВИРОБНИЦТВА ЛЬОНУ ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ НІШЕВОЇ КУЛЬТУРИ

В умовах сучасних загроз і викликів українські аграрії все частіше шукають альтернативу для часткової заміни соняшнику. Економічно доцільною альтернативною культурою, як показує практичний досвід, цілком може стати така нішева технічна культура, як льон. Аргументів на його користь досить багато. По-перше, льон є універсальною рослиною з можливістю комплексного використання й насичення ринку сировиною та продукцією різного функціонального призначення. За останні три роки попит на льон у світі вищий,

ніж на будь-яку іншу олійну культуру. Зокрема, насіння льону і лляна олія користуються значним попитом у країнах ЄС, щорічна потреба в імпорті насіння олійного льону там коливається на рівні 650 тис. тонн [2]. А цей ринок для України актуальний як із точки зору кон'юнктури, так і логістично, тому що не залежить від роботи морських коридорів. Окремим сегментом аграрного ринку є органічний льон, ціна продажу якого стартує від 68-70 тис. грн/т. До прикладу, ціна на звичайний льон у 2022-2023 рр. коливалася на рівні 15-22 тис. грн. При цьому, рентабельність виробництва льону «стає позитивною за ціни у 12 тис. грн/т та врожайності 0,7-0,8 т/га» [3]. Однією з переваг виробництва льону є й те, що він не потребує великих коштів – на його вирощування йде в 1,1-1,3 рази менше витрат, аніж на вирощування соняшнику. Окрім того: льон урізноманітнює посіви в умовах посух; урожайність льону в посушливих умовах не поступається врожайності соняшнику (від 1 до 1,5 т/га); льон як попередник має здатність збільшувати врожай озимого ячменю; витрати на мінеральне живлення олійного льону майже вдвічі менші за витрати на добрива для озимого ріпаку; період від сівби до жнив льону олійного – 3-3,5 місяці, тому між жнивами й сівбою наступної культури достатньо часу для знищення бур'янів і підготовки ґрунту за потреби; льон не накопичує в ґрунті збудників хвороб і шкідників; коренева система льону розпушує ґрунт і покращує його структуру; після збирання олійного льону рослинних залишків значно менше, ніж, наприклад, після ріпаку. Ці та низка інших переваг льону, вважаємо свідчать про економічну доцільність його виробництва (рис. 1). Високотехнологічні вітчизняні господарства все частіше додають олійний льон до широкої сівозміни, досягаючи при цьому високого економічного ефекту, зменшуючи фітосанітарне навантаження й активуючи природне відновлення ґрунтів [4, 1].

Унаслідок кліматичних змін, які зумовлені глобальним потеплінням, льон олійний нині можливо вирощувати по всій території України. Тому, враховуючи його переваги, є підстави вважати, що посівні площі цієї культури в нашій державі можуть збільшитися. Але для того, щоб це сталося, аграріям варто орієнтуватися і в основних ризиках, які супроводжують виробництво льону. Насамперед, ризиком у льоновиробництві є наявність на ринку значної кількості фальсифікату насіння, що впливає на врожайність і через що аграрії можуть зіткнутися зі збитками. Чи не найвищий ризик вирощування льону для аграріїв – те, що він вимагає чіткого дотримання технології.

Рис. 1. Основні переваги льону, що підтверджують економічну доцільність його виробництва.

Джерело: сформовано автором за [1, 4].

Наприклад, проблему недостатнього забезпечення вологою можна вирішити сіючи ранньостиглі посухостійкі сорти – вони встигають сформувати врожай до настання спеки і пересихання кореновмісного шару ґрунту. Але, хоча це й дозволяє зменшити збитки, проте ризики залишаються. На жаль, скоростиглість погано поєднується з посухостійкістю і високою врожайністю. Тому для того, щоб рослини встигли завершити свій розвиток до настання спеки в червні-липні рекомендують «зсунути» початок вегетації на більш ранні строки – посіяти льон на 2-3-4 тижні раніше чи навіть наприкінці зими – в лютому. У такому випадку є можливість «випередити» спеку й ефективно використати накопичену в ґрунті вологу [1]. Проте й за такого варіанту (за ранніх строків сівби) існує ризик – зокрема, пошкодження сходів морозом. Тому, власне освоєння технології виробництва льону, визначення «безпечних» термінів його посіву в конкретному регіоні поряд із чітким дотриманням технологій виробництва дозволить мінімізувати ризики, в повній мірі використати його переваги і досягти високої рентабельності.

Список використаних джерел:

1. Гончаров О. Зимуючий олійний льон: альтернатива ріпаку та соняшнику? AgroONE. 2020. №59.

URL: <https://www.agroone.info/publication/zimujuchij-olijnij-lon-alternativa-ripaku-ta-sonjashniku/>

2. Льон олійний та льон-довгунець володіють високими перспективами до вирощування в Україні. 2018.

URL: <https://superagronom.com/news/5196-lon-oliyniy-ta-lon-dovgunets-volodiyut-visokimi-perspektivami-do-viroschuvannya-v-ukrayini>

3. Маковей Ю. Вирощування льону – чи можлива альтернатива соняшнику. 2023.

URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/1413-viroschuvannya-lonu--chi-mojлива-alternativa-sonyashniku>

4. Особливості вирощування олійного льону. Інтерв'ю з Романом Папроцьким. 2021.

URL: <https://www.agronom.com.ua/roman-paprotskyj-dyректор-pp-lugove/>

Тетяна МУЗИЧЕНКО, викладач

к.е.н., доцент кафедри статистики

та економічного аналізу

Національний університет біоресурсів і природокористування України

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПРОЦЕСАМИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНИ

Україна, як і багато інших країн, переживає активний процес цифрової трансформації у всіх сферах економіки, зокрема у фінансовому секторі. Аналітичне забезпечення грає ключову роль у сучасному управлінні фінансовими процесами в умовах цифрового середовища, особливо в Україні, де відбуваються активні трансформації у фінансовому секторі. Цифрові технології та інновації прискорюють обробку даних, покращують аналітичні здібності та дозволяють управляти фінансовими процесами більш ефективно.

Аналітичне забезпечення дозволяє збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги даних, що надає можливість керівництву приймати обґрунтовані рішення на основі об'єктивної інформації. Використання аналітичних інструментів допомагає виявляти тенденції, ризики та можливості для оптимізації фінансових процесів, що стає ключовим фактором у підвищенні конкурентоспроможності та стійкості фінансових установ.

Українські компанії та установи, як і їхні зарубіжні партнери, стикаються з численними викликами у процесі впровадження аналітичного забезпечення. Серед них можна виділити обмежену доступність якісних даних, складність впровадження нових технологій, нестабільність законодавства у сфері кібербезпеки та недостатню кількість кваліфікованих спеціалістів.

Незважаючи на виклики, існують стратегії, які можуть бути успішно використані для впровадження аналітичного забезпечення українськими фінансовими установами. Серед них - розвиток інфраструктури для збору та зберігання даних, активна політика залучення та навчання кваліфікованих

кадрів, залучення зовнішніх консультантів та партнерство з відомими аналітичними компаніями для обміну знаннями та найкращими практиками.

Основні напрямки аналітичного забезпечення управління фінансовими процесами в цифровому середовищі України включають:

1. Бізнес-аналітика: Використання різноманітних методів аналізу для виявлення та розуміння різноманітних фінансових тенденцій, прогнозування результатів та ризиків, виявлення можливостей для оптимізації фінансових процесів.
2. Big Data Analytics (аналіз великих даних): Обробка великого обсягу структурованих та неструктурованих даних, що дозволяє здійснювати більш точний аналіз фінансових ринків, клієнтських потреб, конкурентної ситуації тощо.
3. Прогностичний аналіз: Використання алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту для прогнозування майбутніх фінансових показників на основі історичних даних, забезпечуючи керівництво більш обґрунтованими стратегічними рішеннями.
4. Ризик-аналітика: Виявлення, оцінка та управління різноманітними фінансовими ризиками з використанням аналітичних інструментів для забезпечення фінансової стійкості та безпеки.
5. Цифрова звітність та статистичний аналіз: Автоматизація процесів збору та аналізу фінансової звітності, створення статистичних звітів та забезпечення їх точності та надійності.
6. Аналіз клієнтської поведінки: Використання даних про клієнтів для розуміння їх потреб, поведінки та попереднього аналізу настроїв, що дозволяє забезпечити персоналізовані фінансові послуги.
7. Кібербезпека: Моніторинг та аналіз кібербезпекових загроз та вразливостей у фінансовому секторі з метою запобігання кібератак та захисту фінансових даних.

Ці напрямки аналітичного забезпечення спрямовані на підвищення ефективності управління фінансовими процесами, зменшення ризиків та забезпечення стійкого розвитку фінансової системи України в умовах цифрової трансформації.

Отже аналітичне забезпечення управління фінансовими процесами в цифровому середовищі України є важливим фактором для досягнення конкурентоспроможності та стійкого розвитку фінансового сектору. Шлях до успіху полягає у вирішенні викликів та ефективному використанні стратегій для впровадження аналітичних інструментів та технологій.

Список використаних джерел:

1. Smith, J., & Jones, A. (2023). "The Role of Digital Transformation in Financial Management: A Case Study of Ukrainian Companies." *Journal of Financial Technology*, 10(2), 45-60.

2. Brown, K. (2023). "Challenges and Strategies for Implementing Financial Analytics in the Ukrainian Banking Sector." *International Journal of Finance*, 25(3), 112-125.
3. White, S. (2023). "Emerging Trends in Financial Analytics: Implications for Ukrainian Businesses." *Journal of Business Analytics*, 15(4), 201-215.
4. Government of Ukraine. (2023). "National Strategy for Digital Transformation: Priorities for the Financial Sector."
5. International Monetary Fund. (2023). "Ukraine: Financial Sector Assessment."

Віталій НАГОРНИЙ, к.е.н., доцент

кафедра економіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ВІДНОВЛЮВАЛЬНА ЕНЕРГІЯ: ШЛЯХИ ДО ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

На сьогодні увага міжнародної спільноти починає фокусуватись на концепції «зеленої» економіки, особливо в частині забезпечення сталості ресурсів, зокрема через заміну їх на відновлювальні. У зв'язку з тим, що уряди багатьох країн намагаються віднайти шляхи подолання криз, пов'язаних зі зміною клімату, пандемією та іншими викликами, концепція «зеленої» економіки за останні кілька років привернула значну увагу міжнародної спільноти. Варто зазначити, що на міжнародному рівні існує багато підходів до визначення «зеленої» економіки. Так, відповідно до Програми ООН з довкілля (ЮНЕП), «зелена» економіка визначається як низько вуглецева, ресурсо-ефективна та соціально-інклюзивна. У «зеленій» економіці зростання зайнятості та доходів обумовлюється державними та приватними інвестиціями в таку економічну діяльність, інфраструктуру та активи, які зменшують викиди та забруднення, підвищують ефективність використання енергії та ресурсів, а також запобігають втраті біорізноманіття та екосистемних послуг. Найбільш гостро питання щодо забезпечення сталості та відновлюваності ресурсів стоїть у галузі енергетики. Як відомо, вітрова енергетика є одним із самих популярних джерел відновлюваної енергії у світі, а саме займає другу позицію за своєю значимістю після сонячної енергетики.

Основна перевага вітрової енергетики над традиційними джерелами енергії полягає саме у екологічній складовій – в процесі генерації електроенергії з вітрових електростанцій відбувається нульовий викид забруднюючих речовин, зокрема діоксиду вуглецю. Крім того, вітрова енергетика має значні переваги і над іншими видами відновлюваної енергетики, зокрема сонячної енергетики, оскільки оптимальне географічне розташування та встановлення генеруючих установок дає змогу генерувати електроенергію протягом всієї доби, чого не можна сказати про сонячну енергетику, генерація електроенергії якої

припиняється з настанням темної пори доби. Динаміку генерації електроенергії з ВЕС у світі найкраще коефіцієнт детермінації 98% з показником щорічного приросту на рівні в 21%. До 2002 року глобальний обсяг генерації електроенергії з ВЕС знаходився максимально наближено до нульової відмітки, починаючи з 2003 року середній щорічний приріст генерації складав 69 ТВт.*год. електроенергії, а на кінець 2022 року глобальний обсяг генерації електроенергії з ВЕС складає більше 2 тис. ТВт.*год. При аналізі генерації електроенергії з ВЕС серед різних регіонів світу – можна побачити трьох основних лідерів, а саме: Азію, Європу та Північну Америку. На кінець 2022 року сумарна генерація електроенергії з ВЕС для Європи та Північної Америки знаходилась на рівні генерації Азії.

Не дивлячись на те, що сонячна енергетики має один значний недолік – відсутність можливості генерації електроенергії протягом темної пори доби, за іншими критеріями сонячна енергетики являється значно привабливішою аніж будь-який інший тип традиційної енергетики: відсутність шкідливих викидів в період генерації електроенергії, нульова ймовірність виникнення будь-яких техногенних катастроф в результаті збою функціонування електростанції, відсутність потреби в паливі, що відповідно значно зменшує собівартість виробництва електроенергії. При аналізі розвитку сонячної енергетики у світі, як показника кількості річної генерації електроенергії з сонячних електростанцій (СЕС), можна побачити, що до кінця 2009 року сонячна енергетика знаходилась в своїй експериментальній стадії. Однак з кожним роком сонячна енергетика збільшує свій потенціал відповідно до попереднього року, майже, на 37%.

Аналіз розвитку сонячної енергетики за країнами показує, що основна частка всієї світової генерації електроенергії з СЕС припадає на 7 країн, перелік яких не змінювався з 2013 року: Китай, Індія, Японія; США; Німеччина, Іспанія та Австралія. У 2013 році на перераховані ТОП 7 країн припадало 63,4% всієї світової генерації, тоді як у 2022 році на ці самі країни припадало уже 74,6% всієї світової генерації з чого можна зробити висновок, що загальний світовий розвиток сонячної енергетики базується лише на не великій кількості країн.

У грудні 2019 року в Європейському Союзі був представлений «Європейський зелений курс» (European Green Deal) – програма, основною метою якої є перетворення Європи на кліматично нейтральний регіон до 2050 року. Весною 2022 року Європейською комісією представлено ще один план запровадження реформи галузі енергетики під назвою REPowerEU. Згідно із ним передбачається припинення не лише залежності від постачання енергоносіїв з Російської Федерації, а й запровадження заходів щодо заощадження енергії, інвестицій та прискорення переходу від викопних видів палива до альтернативного енергозабезпечення. Враховуючи тісну взаємопов'язаність цих

двох категорій зазначимо, що циркулярна економіка є економікою замкненого циклу, у якому практично всі відходи повинні повторно використовуватись у виробництві нової продукції. Це зменшує негативний вплив на навколишнє середовище та дозволяє ефективніше використовувати обмежені природні ресурси. Концепція циркулярної економіки базується на застосування принципів «3R», а саме скорочення споживання, повторне використання та переробка. Варто зазначити, що ця концепція не лише перекликається із всіма 17 цілями сталого розвитку ООН, а й стимулює країни та бізнес впроваджувати інновації, що дозволяє підвищувати рівень їх соціальної відповідальності. Підсумовуючи проведені дослідження можемо сформулювати висновки, що питання забезпечення сталості ресурсів та переходу на відновлювальні джерела їх отримання є питанням, яке на фоні подій останніх років постало гостро як ніколи. В результаті чого, починаючи з 2020 року, відстежується зростання темпів розвитку альтернативного енергозабезпечення у вигляді сонячної та вітрової енергетики, як невід'ємної складової переходу до «зеленої» економіки.

Відтак, можемо впевнено стверджувати, що саме намагання забезпечити сталість ресурсів та знизити вартість електроенергії для населення на фоні ускладнення відносин Росії та більшої частини цивілізованого світу є дієвим важелем переходу до «зеленої» економіки у найближчій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Відновлювана енергетика:
URL: <https://tinyurl.com/3utca6xx>
2. "Зелена" енергетика: як бізнес стає екологічним:
URL: <https://shorturl.at/svwG1>
3. Зелена енергія та все, що вам потрібно про неї знати:
URL: <https://shorturl.at/dSW28>

Зоряна НЕСЕНЮК, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

Науковий керівник – викладач Чеверноженко О.П.

АДАПТАЦІЯ БІЗНЕСУ ДО ВОЄННИХ УМОВ

24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, що спричинило масштабну гуманітарну кризу та значні економічні наслідки. Війна негативно вплинула на всі сфери життя, включаючи й бізнес. Зрозуміло, що деякі бізнесмени втратили все через жорстокі руйнування та окупацію наших земель. Проте в цілому бізнес прагнув зберегтися та

продовжити функціонування, незважаючи на всі намагання загарбників знищити нашу економіку – як бойовими діями, так і енергетичною кризою.

Економіка України зазнала безпрецедентного спаду за підсумками 2022 року, втративши 30,4%. Споживча інфляція сягнула 26,6%, що свідчить про підвищення цін товарів і послуг в Україні в середньому на чверть. Також відбулася значна девальвація національної валюти: з 29 грн/дол. перед вторгненням до 40 грн/дол. на готівковому валютному ринку на даний момент, що не могло не вплинути на ціни товарів і послуг.

Київська школа економіки оприлюднила жахливі цифри, загальні втрати українських підприємств від початку війни сягають 46 мільярдів доларів: прямі збитки (включно з державними) – 13 мільярдів доларів, непрямі збитки – понад 33 мільярди доларів. Відновлення підприємств потребуватиме майже 25 мільярдів доларів. Ці цифри свідчать про: масштаб руйнувань, завданих українській економіці війною.

Енергетичний тероризм з боку Росії став одним із найсерйозніших викликів для українського бізнесу під час повномасштабної війни. Постійні обстріли енергетичної інфраструктури призвели до частих та тривалих вимкнень електроенергії, що негативно вплинуло на роботу як приватних компаній, так і державних підприємств.

Незважаючи на всі складнощі, український бізнес продемонстрував стійкість та здатність до адаптації до нових умов. Багато компаній змогли знайти альтернативні джерела енергії, оптимізувати виробничі процеси та зберегти своїх працівників. Держава також вживає заходів для підтримки бізнесу в умовах енергетичної кризи. Зокрема, було запроваджено програми компенсації за придбання генераторів, субсидії на оплату електроенергії та інші заходи.

В умовах воєнного стану українці продемонстрували неймовірну єдність та стійкість. Одним із проявів цієї єдності стала активна підтримка вітчизняного бізнесу, який є невід'ємною частиною української економіки та свідоме відмовлення українців від російських та білоруських товарів.

Незважаючи на надважкі умови та нестабільне становище, більше половини опитаних, а саме 76% підприємців планують розширення свого бізнесу.

Варто також зазначити, що для розширення свого бізнесу підприємці планують використати власні кошти, серед опитаних лише 33% покладаються на кредитування та гранти. Звичайно, що в умовах воєнного стану не доводиться сподіватися на значне економічне піднесення. Але бізнес-спільнота України покладається на рішучі дії з боку держави для стабілізації економіки та підтримки бізнесу.

Одним із ключових векторів розвитку бізнесу в Україні стає експансія на міжнародні ринки. Перспективним напрямком є сусідні країни, які мають

сприятливі відносини з Україною. Важливим інструментом для розвитку експорту є відвідування європейських виставок. Це дає можливість: налагодити партнерські відносини з міжнародними дистриб'юторами та роздрібними торговцями. Презентувати свою продукцію широкому колу потенційних клієнтів. Ознайомитися з кращими світовими практиками ведення бізнесу.

Історія показує, що за періодами потрясінь часто сліднують відновлення та зростання. Завдяки чіткому розумінню ринку, наявності гнучкого бізнес-плану та активній експансії на міжнародні ринки український бізнес може не лише вижити, але й істотно розширити свою діяльність. Попри виклики, війна відкриває нові можливості для українського бізнесу. Завдяки стійкості, гнучкості та інноваціям українські підприємці можуть досягти успіху на світовому ринку.

Отже, для стимулювання бізнесу в умовах воєнного стану було запропоновано: створення сприятливих умов для внутрішньо переміщених осіб, що передбачає відшкодування роботодавцям витрат на оплату праці; запровадження грантової програми разом з фінансовою допомогою для тих, хто хоче започаткувати свій бізнес; створення швидкої платформи, що надає актуальну інформацію для українських експортерів, які готові постачати свою продукцію за кордон під час війни; створення програми фінансування для підтримки українських експортерів, які потребують додаткового фінансування для виконання своїх експортних угод через повномасштабне вторгнення; вихід на міжнародні ринки до країн, які мають гарні відносини з Україною. Важливо зазначити, що всі ці заходи мають бути скоординовані та спрямовані на досягнення чітких цілей. Також важливо враховувати специфіку та потреби різних секторів економіки. Завдяки комплексному підходу та спільним зусиллям влади, бізнесу та громадськості, український бізнес зможе не лише вижити, але й розвиватися в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Стан малого підприємництва та бізнесу під час війни та можливості розвитку у непростий для країни час
URL: <https://bitfaktura.com.ua/blog/stan-malogho-pidpriemnitstva-ta-bizniesu-pid-chas-viini-ta-mozhливosti-rozvitku-u-nieprostii-dlia-krayini-chas>
2. Тил працює – Україна воює: підтримка бізнесу в умовах воєнного стану.
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/339164254.pdf>
3. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні
URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-0>

Надія НІКІТЧУК, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ МХП)

Широкомасштабна агресивна війна завдала нищівного удару по українському бізнесу. За загальними підрахунками втрати малого та середнього бізнесу склали понад 83 млрд. доларів США. З початку війни майже 20% суб'єктів підприємництва припинили свою діяльність, проте більшість українських підприємств продовжують шукати методи адаптації до нових обставин, залучають резерви для підтримки своєї життєдіяльності, проводять трансформацію чи релокацію своїх об'єктів, ресурсів, виробничих потужностей. Питанням трансформації економіки країни, яка воює, присвячена значна кількість досліджень. Варто виокремити праці таких вчених: А.М. Амоша, О.Г. Білоруса, К.О. Дорошкевича, Б.І. Валуєва, Т.Г. Васильціва, Б.М. Данилишина, І.О. Дергачова, О.О. Маслака, І.І. Іщенко, М.Б. Ковальчука, Н.О. Кухарської, Л.Ф. Чумака, Л.І. Федулової та ін. Науковці вважають, що протягом двох років війни відбувається трансформація українського бізнесу. Трансформація бізнесу – це не тільки неочікувані, екстрені зміни для виживання бізнесу, але й позитивні зміни і можливості, які відбулись хоч і вимушено, але на користь бізнесової діяльності. Більшість українських виробництв адаптувались під інші напрямки, обрали альтернативні варіанти, трансформували робочі процеси, змінили внутрішні алгоритми або відмовились від деяких із них, трансформували звичайну систему логістики та зберігання, змінили підхід до технічного оснащення [1].

МХП – вертикально інтегрований лідер українського аграрного виробництва з європейським акціонерним капіталом і закордонними виробничими активами, який працює в галузях птахівництва, рослинництва, зернопереробки, виробництва комбікормів, м'ясопереробки і тваринництва.

Наразі земельний банк МХП складає понад 30 тис. га в у 14 регіонах країни, а саме в Сумській, Київській, Вінницькій, Тернопільській, Хмельницькій, Львівській, Івано-Франківській, Дніпропетровській та інших областях. На землях сільськогосподарського призначення вирощують кукурудзу, соняшник, пшеницю, ріпак, сою та інші зернові культури (рис 1).

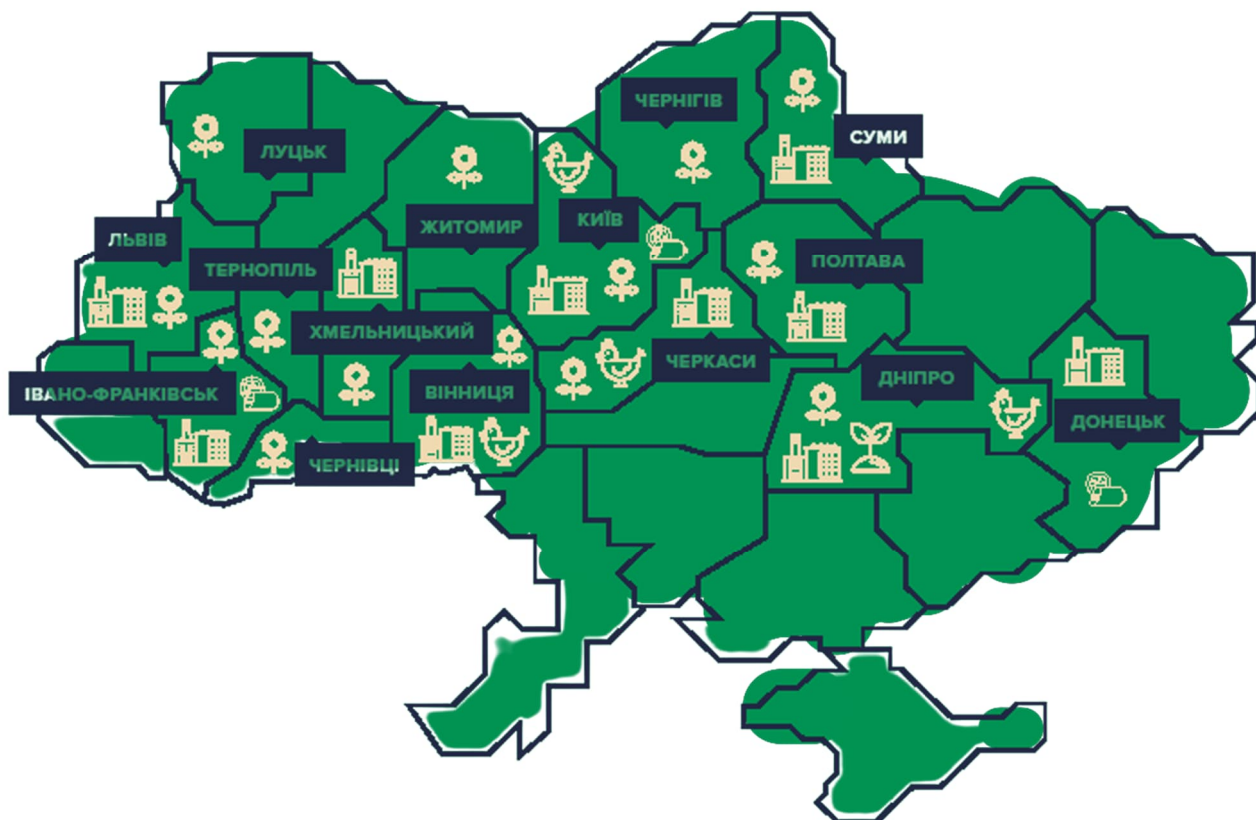

Рис. 1. Регіони присутності підприємств МХП

МХП реалізував проект з оцифрування земельного банку компанії, як один з етапів впровадження точного землеробства. Тепер менеджеру компанії достатньо натиснути одну клавішу на комп'ютері, щоб вивести на екран будь-яку інформацію про певну земельну ділянку.

Профіль МХП компанії налічує 5 напрямків:

- Рослинництво. Вирощування власних зернових — один із ключових компонентів вертикально інтегрованої бізнес-моделі МХП. Агрохолдинг забезпечує 100% зернових для виробництва власних комбікормів, що дозволяє контролювати біологічну безпеку та якість годування худоби на фермах МХП.
- Елеваторні комплекси як складова замкнутого циклу виробництва. Наявність 15 елеваторних комплексів забезпечують одійножировий та комбікормовий напрямок, оскільки МХП також є одним з провідних українських експортерів рослинних олій.
- Птахівництво. МХП провідний виробник курятини, що забезпечує понад 55% промислового виробництва та охоплює близько 35% від загального споживання курятини в Україні. Виробничі потужності підприємств МХП дозволяють забезпечити повний цикл виробництва курятини. Сегмент птахівництва постійно розширюється, включаючи: три бройлерні фабрики; дві птахофабрики із розведення батьківського поголів'я та виробництва інкубаційного

йця; п'ятнадцять розподільчих центрів; власний парк вантажівок-рефрижераторів для доставки охолодженої та замороженої продукції.

- М'ясопереробка (новий напрямок). Виробництво широкого асортименту продукції, зокрема: свіжі м'ясні продукти, напівфабрикати та готові продукти харчування. Основний компонент м'ясних продуктів — курятина власного виробництва. На власних фермах МХП вирощує птицю та ВРХ, повністю контролюючи весь процес, оскільки для годівлі використовуються корми власного виробництва.

- Біогаз. МХП займається впровадженням альтернативної енергетики та виробництва енергії з відновлюваних джерел: у Ладижині (Вінницька область) функціонує найбільший в Східній Європі біогазовий комплекс потужністю 24 МВт на базі птахофабрики «Оріль-лідер». Виробництво біогазу із курячого посліду забезпечує безвідходне виробництво. Використання відновлюваних джерел енергії — одне з пріоритетних завдань МХП. Якісна, безпечна й екологічно чиста продукція, «зелена» енергія і чиста природа — це світові стандарти, які прагне запровадити агрохолдинг.

МХП – виробник курятини в Україні із високою впізнаваністю брендів своїх продуктів. Компанія МХП володіє популярними брендами готової до приготування або готової до вживання продукції: «Наша Ряба», «Апетитна», «Легко!», «Бацинський», «LaStrava», «Skott Smeat», «РябChick», «Курка по-домашньому», «Ukrainian Chicken», «Qualiko», «Sultanah», «Assilah», «Kurator»; а також брендами франчайзингових магазинів біля дому «М'ясомаркет» шаурменні «Döner Маркет» [2].

Сьогодні МХП – міжнародна компанія у сфері агро та харчових технологій, трансформується в кулінарну компанію. Ключовим напрямком цієї трансформації є розвиток у сегментах HoReCa та ритейлу. В МХП відмічають, що бачать своєю задачею зміну культури харчування в Україні. Агрохолдинг розвиває більше п'ятнадцяти продуктових брендів, виготовляючи якісні й смачні продукти харчування у форматах ready-to-eat, pre-cooked та ready-to-cook (підготовлені до приготування, напівготові та готові до споживання). Ці м'ясні продукти покращують життя споживачів і дозволяють їм концентруватися не на приготуванні їжі, а на важливому для себе: родині, роботі, відпочинку, спорті, хобі тощо. А щоб продукти МХП були доступні для споживачів у всіх куточках України, компанія спільно з партнерами розвиває торгові мережі різного спрямування. Щомісяця в Україні з'являється в середньому п'ять нових «М'ясомаркетів» мережа магазинів кулінарних ідей. У кожному магазині працюють м'ясні сомельє – унікальні в Україні фахівці, які навчались у Школі м'ясних сомельє МХП. Паралельно розвивається франчайзинговий напрям, адже допомагаючи партнерам відкривати нові «М'ясомаркети», МХП збільшує

частку стійкого, зрозумілого та затребуваного бізнесу. А ще – збільшують кількість робочих місць у різних куточках нашої країни. Це важлива причина масштабувати мережу «М'ясомаркет», який традиційно відкривається у смачному тандемі з «Döner Маркетом», в якому за один візит можна не тільки купити м'ясо чи інші товари, а й поласувати шаурмою [3].

Варто зауважити, що МХП успішно поєднує виробничу діяльність з волонтерством. За два роки війни українцям видано 13509496 тонн продуктів харчування, що в гривневому еквіваленті становить 952 млн. грн.

В березні 2024 року благодійний фонд «МХП – Громаді» оголосив про новий грантовий сезон конкурсу «Роби своє». Організатори планують підтримати до 80 підприємців у 13 областях. Підприємці можуть отримати до 100 тис. грн на власну справу. Цьогоріч фонд хоче підтримати діяльність ветеранів та військових, завдяки яким сьогодні маємо можливість працювати та розвивати громади, аби там хотілося жити.

Отже, українські компанії вистояли два роки великої війни з Росією, а більшості керівникам вдалося стабілізувати виробництво й повернутися на трек зростання в 2023 році. Українські підприємці мають унікальний досвід ведення бізнесу у війну. Цих стійких, цілеспрямованих бізнесменів вже нічого не злякає. Українські підприємства виходять за межі внутрішнього ринку, експортують свої продукти, досліджують світовий ринок збуту. Багато змогли відродити чи перенести свій бізнес з окупованих територій країни у більш безпечні та спокійні регіони. Це дозволяє створити більше робочих місць, розширити рамки можливого, знайти ідеї за межами усіх варіантів, які описані у книжках про бізнес мислення і стратегію. Більше того, українські підприємці вже самі можуть писати книги про те, як переживати кризові часи. Вони дивляться розширеним поглядом, вміють віддалено управляти, мають команди, на які можуть покластися. Це вже бізнес, який вміє конкурувати зі світовим ринком. Наша Україна з такими підприємцями – це знахідка для досвідчених інвесторів, які вже готові направити сюди свою увагу і гроші. Єдина умова для цього – сприятливе середовище для інвестицій, яке має бути створене державою. Це захист інвестицій, стабільне і зрозуміле законодавство, належні державно-правові гарантії захисту прав інвесторів, дієві способи вирішення судових спорів за участю іноземних інвесторів. Тоді в країну буде направлено більше інвестицій, а, відповідно, з'являться і нові перспективи для працездатного, цілеспрямованого, стресостійкого, енергійного, прагнучого підкорювати вершини українського бізнесу та зустріти Перемогу!

Список використаних джерел:

1. Європейський науковий журнал Економічних та фінансових інновацій
URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/190>
2. МХП Офіційний сайт:
URL: <https://www.mhp.com.ua/ru/home>
3. МХП трансформується в кулінарну компанію
URL: <https://agroportal.ua/news/novosti-kompanii/mhp-vse-bilshe-transformuyetsya-v-kulinarnu-kompaniyu>

Тамара ОЛЕФІРЕНКО, к.е.н., доцент, викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ІНДИКАТОРАХ ВИМІРУ

Вивчення національної конкурентоспроможності характеризується численними інтерпретаціями її основних концепцій. Конкурентоспроможність визначають як здатність економіки до залучення та утримання підприємств, а також як здатність країн підвищити рівень життя і забезпечити середовище, в якому підприємства можуть вижити. Багато авторів розглядають поняття національної конкурентоспроможності як здатність країни забезпечувати сталий економічний розвиток. У своїх працях Дж. Сакс зазначає, що конкурентоспроможність національної економіки характеризується наявністю в країні здорового ринку, чинників виробництва та інших макроекономічних характеристик, які визначають стабільне економічне середовище [3].

У наш час для оцінки рівня конкурентоспроможності країни все частіше застосовують методики, розроблені Міжнародним інститутом розвитку менеджменту (IMD) (Лозанна, Швейцарія), Всесвітнім економічним форумом (WEF) у Давосі (Швейцарія) та Інститутом стратегій і конкурентоспроможності при Гарвардському Університеті (США). Кожен користується власними методологіями дослідження та критеріями оцінки конкурентоспроможності; для проведення рейтингової оцінки застосовують світові індекси. Але частіше як узагальненою оцінкою конкурентоспроможності країн на світовому рівні користуються методикою Світового економічного форуму (WEF), за якою визначають: 1) індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI), інша назва якого – індекс зростання конкурентоспроможності або індекс інноваційної сприятливості країни; 2) індекс конкурентоспроможності бізнесу (Business Competitiveness Index, BCI),

основна мета якого – визначити рівень продуктивності й ефективності галузей та підприємств. Звіти WEF можна знайти у відкритому доступі в інтернеті та спеціалізованому виданні «The Global Competitiveness Report. World Economic Forum» [5].

У 2022 році Україна погіршила свій рейтинг та посіла 57 позицію (у 2021 році посідала 49 позицію) в рейтингу Глобального Інноваційного Індексу (із 132 країн), а також посіла 34 місце серед 39 економік Європи. У 2023 році відбулося покращення, Україна посіла 55 позицію та посіла 34 позицію серед 39 економік Європи. В Мінекономіки, посилаючись на проведений ними аналіз, запевняють, що Україна має можливості істотно поліпшити всі показники, на підставі яких розраховується загальний індекс. В Україні удосконалювали законодавство, яке робило інвестиційну діяльність легшою, захищенішою і привабливішою. Більше 30 законодавчих змін, які були впроваджені в Україні це: захист міноритарних інвесторів (прогноз за цим показником - на 50 рядків вище, ніж в попередньому рейтингу), реєстрація власності (на 15 рядків вище) і врегулювання банкрутств (на 60 рядків вище). Крім того, відбулось скасування пайового внеску при будівництві промислових об'єктів; здешевшення підключення до електричних мереж в середньому на 18,9% по всій країні; проведена низка дерегуляційних змін в адмініструванні податків (уряд націлився потрапити в топ30 за цим показником в найближчі роки); скорочено час торгових операцій як для експортерів, так і для імпортерів.

Конкурентоспроможність країни значною мірою визначається здатністю національної економіки постійно розвиватися, адаптуватись до нових умов, виробляти та впроваджувати у виробництво нові продукти та технології, тобто інтенсивністю та ефективністю національного інноваційного процесу. Конкурентоспроможність є узагальнюючим показником ефективності функціонування національної економіки, галузі та підприємства, оскільки від досягнутого рівня конкурентоспроможності вирішальною мірою залежать можливості їх функціонування та розвитку. Отже, реалізація завдання сталого соціально-економічного розвитку країни та підвищення рівня конкурентоспроможності її економіки може бути досягнуто тільки за умови активізації інноваційної діяльності, що потребує відповідного посилення державної науково технічної політики [1].

Конкурентоспроможність країни – характеристика, що визначає, обумовлене економічними, соціально-демографічними, політичними, екологічними факторами, стійке становище країни на внутрішньому ринку, спроможність долати бар'єри виходу на зовнішній ринок та здатність вести конкурентну боротьбу. Щорічно на Давоському раунді представляється Глобальний індекс конкурентоспроможності країн – GCI. Цей індекс

побудований на дванадцяти індикаторах, серед них - Інституції, Інфраструктура, Макроекономічне середовище, Охорона здоров'я, Вища освіта та професійна підготовка та інших.

Список використаних джерел:

1. Артеменко Л. П., Нагорна К. Ю. Сильні та слабкі сторони конкурентоспроможності України. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: матеріали II Міжнародної науково практичної конференції, (Київ, 22 квітня 2021 р.). Київ, КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. С. 144-145
2. Мельник А.Ф. Національна економіка / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, Т.М. Попович. – К. :Знання, 2011. – 463 с .
3. Сакс Дж. Д., Ларрен Ф.Б. Макроэкономика. Глобальный подход / Пер. с англ. – М: Инорра – М, 2006. – 495 с.
4. Конкурентоспроможність України. Інформаційний огляд та ситуаційний аналіз. Київ 2021.
URL: <https://cip.gov.ua/services/cm/api/attachment/download?id=37433>
5. «The Global Competitiveness Report. World Economic Forum»
URL: https://www.themintmagazine.com/the-gravity-of-the-situation/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw2a6wBhCVARIsABPeH1tHSbEqijZehcUyE1RQ-K6_12xv1HGIGg8tBXnYpUjIPsB-dooUWv4aAq83EALw_wcB

Вікторія РАЧКІВСЬКА, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів
і природокористування України»

Науковий керівник – викладач, к. с-г. н. Добрівський В.Г.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Економічна безпека підприємства - це його здатність зберігати свою стійкість і стабільність в умовах економічних труднощів, забезпечуючи при цьому своє власне існування, розвиток та конкурентоспроможність. Вона охоплює різні аспекти діяльності підприємства, включаючи фінансову стійкість, управління ризиками, ефективне використання ресурсів, розвиток інновацій, а також взаємодію зі стейкхолдерами та урядом. Економічна безпека підприємства є важливою для його успішної діяльності та впливає на загальну економічну стабільність країни.

Національна безпека передбачає захист країни від зовнішніх і внутрішніх загроз, які можуть шкодити її стабільності, суверенітету та благополуччю громадян. Економічна безпека, у свою чергу, стосується захисту економічних інтересів країни та забезпечення стійкості її економічної системи [1].

Економічні інтереси країни відображають різноманітні аспекти, що безпосередньо стосуються її економічної діяльності та впливу на світову економіку. До них належать: (1) економічний зріст і розвиток: стійке економічне зростання сприяє підвищенню рівня життя громадян, розвитку інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших секторів економіки; (2) збезпечення робочих місць: створення та збереження робочих місць для своїх громадян, що сприяє зменшенню безробіття та соціальній стабільності; (3) розвиток торгівлі та інвестицій: бажання забезпечити доступ до зовнішніх ринків для своїх товарів та послуг, а також приваблювати іноземні інвестиції для стимулювання економічного розвитку; (4) забезпечення енергетичної безпеки: гарантування надійного доступу до енергетичних ресурсів для своєї економіки, що є важливим для функціонування промисловості, транспорту та побутових потреб громадян; (5) інновації та технологічний прогрес: стимулювати наукові дослідження та розвиток технологій для підвищення конкурентоспроможності своїх підприємств та створення нових можливостей для економічного зростання; (6) фінансова стабільність: країна має інтерес у забезпеченні стабільної фінансової системи, що сприяє інвестиціям, кредитуванню та економічному зростанню [2].

Загалом, економічні інтереси країни визначаються її потребами у стійкому економічному розвитку, забезпеченні благополуччя громадян та здатності конкурувати на світовій арені.

Підприємства відіграють ключову роль у створенні економічної бази країни та забезпеченні її конкурентоспроможності. Отже, забезпечення економічної безпеки підприємств є важливим аспектом національної безпеки і саме тому підприємства повинні мати стійку фінансову базу, щоб витримати економічні турбуленції та непередбачувані ситуації. Важливо, щоб підприємства ефективно управляли ризиками, пов'язаними з економічною діяльністю, включаючи фінансові, оперативні та стратегічні ризики. Підприємства повинні активно інвестувати у дослідження та свій розвиток, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку, а також для забезпечення стійкості й розвитку економіки країни в цілому. Важливо, щоб підприємства діяли в середовищі, де права власності і контрактів захищені, а законодавство сприяє підприємницькій діяльності та інвестиціям.

Заходи безпеки національної економіки спрямовані на захист економічних інтересів країни та забезпечення стійкості та стабільності її економічної системи.

Ось деякі з ключових заходів безпеки національної економіки: забезпечення стабільності фінансової системи шляхом нагляду за банками, регулювання ринків капіталу та монетарної політики для запобігання фінансовим кризам та коливанням; розвиток стратегій торгівлі, включаючи укладення міжнародних торгових угод та встановлення тарифів та інших митних бар'єрів для захисту внутрішнього виробництва та промисловості; приваблення іноземних інвестицій та розвиток внутрішньої інвестиційної інфраструктури для стимулювання економічного розвитку та інновацій; інвестування у транспортну, енергетичну та інформаційну інфраструктуру для підтримки ефективного функціонування економіки та стимулювання підприємництва; підтримка наукових досліджень та розвитку технологій для стимулювання інновацій та підвищення конкурентоспроможності країни; забезпечення соціальної справедливості та включення через розвиток системи соціального захисту, освіти та медичного обслуговування, що сприяє підтримці робочої сили та підвищенню продуктивності праці; захист критично важливих інформаційних систем від кібератак та інших кіберзагроз, що можуть завдати значної шкоди економіці та національній безпеці тощо [3].

Отже, економічна безпека підприємства є критично важливою для його успішної діяльності та впливу на економічну стабільність країни в цілому, а саме: стійкість фінансових показників; управління ризиками; диверсифікацію бізнесу; інновації та розвиток; дотримання законодавства та стандартів; співпраця зі стейкхолдерами.

Загалом, економічна безпека підприємства є комплексним поняттям, що охоплює різні аспекти діяльності підприємства та його взаємодії з оточуючим середовищем. Забезпечення економічної безпеки є важливим завданням для підприємств будь-якої галузі та розміру, оскільки це впливає не лише на їх власні інтереси, а й на економічну стабільність загалом.

Список використаних джерел:

1. Сосновська О.О., Житар М.О. Економічна безпека підприємства: сутність та ознаки забезпеченості. – Облік і фінанси, № 3 (81), 2018. С. 124-132.
2. Ілляшенко О.В. Механізм системи економічної безпеки підприємства: монографія. Харків: Мачулін, 2016. 503 с
3. Чижов Д.І. Національна безпека як елемент системи забезпечення прав і свобод людини та громадянина
URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2021/15.pdf

Анастасія ТІТЕНКО, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОХОЛДИНГУ «KERNEL» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України негативно вплинуло на економіку нашої країни, зокрема на її аграрний сектор, ставши справжнім випробуванням для українських аграріїв. Чинна модель розвитку аграрного сектора виявилася надзвичайно вразливою, оскільки заснована на ефектах масштабу та деформованій структурі сільськогосподарського виробництва. Лише за перші місяці війни збитки аграрного сектора досягли більше 4,3 млрд. доларів (15% капіталу країни). Найбільшу частину втрат фіксували через знищення чи пошкодження сільськогосподарських угідь та, як наслідок, незібраний врожай. Через окупацію територій зменшилися посівні площі на 3,5 млн. гектарів, а також виник дефіцит робочої сили, пального, обладнання та устаткування, коштів та руйнування логістичних маршрутів.

Захоплення та втрата каналів збуту вплинули на виробництво зерна в Україні. У 2022 році Україна втратила понад 32 млн тонн урожаю зерна, що становить 37,4% порівняно з попереднім роком. Зернові є основою аграрного експорту України і найбільше постраждали з усіх секторів агропромислового виробництва. Окупація та активні бойові дії призвели до втрати до 80% посівів у Запорізькій, Донецькій та Луганській областях. Економіка Херсонської області сильно постраждала, і хоча частину території області було звільнено наприкінці 2022 року, окремі райони області залишаються окупованими. До 50% врожаю втрачено в Харківській, Одеській, Миколаївській та Вінницькій областях. Через війну українські аграрії втратили найдешевший шлях експорту своєї продукції на зовнішні ринки: морем. Альтернативою стали наземний і річковий транспорт, але такий транспорт дорожчий.

Зниження цін на сільськогосподарську продукцію та подорожчання транспортних послуг призвели до того, що фермери втратили більшу частину прибутку від продажу продукції. Через це багато аграріїв відмовилися від збору врожаю, і більшість урожаю кукурудзи, наприклад, довелося зимувати в полі. До проблеми додавалися періодичні відключення електроенергії, які паралізували пристрій.

Компанія «Kernel» вже другий рік займає позицію лідера, незважаючи на умови, які склалися. Але навіть у неї були свої проблеми. В компанії були свої

плани, передбачаючи локалізовану експансію навколо Донбасу чи Криму, були підготовлені відповідні сценарії. Це вплинуло на евакуацію персоналу та перенесення дренажних труб.

Наприклад, у них були заздалегідь проплачені кілька санаторіїв на заході України. [2] Була подушка ліквідності завдяки якій продовжували вести операційну діяльність, а також управлінська децентралізація, яку вони впроваджували останні сім років. Перше забезпечило фінансовий ресурс, друге – допомогло зберегти людей і активи. Головним викликом було – зупинка чорноморських портів, які забезпечували головну частину експорту. Далі пошук нових каналів експорту і проведення посівної кампанії. «Kernel» не змогла засіяти близько 6% площі, не використовуючи поля, які були в небезпечних зонах.

Також, великим ударом стало те, що значна частина працівників пішли добровольцями захищати нашу країну. На початку повномасштабного вторгнення частина колег була мобілізована чи потрапили в окупацію, зазнавши утисків і тортур. Александренко Віктор, Варава Олексій, Вовк Ігор, Ворона Григорій, Ворона Сергій, Гибало Леонід, Гончарук Микола, Жужгін Дмитро, Капко Ярослав, Кирилюк Петро, Кожухар Іван, Колодний Сергій, Лаврик Павло, Максименко Олександр, Надкритичний Володимир, Нікітченко Віталій, Петріченко Анатолій, Підпурний Віталік, Процишин Михайло, Саакян Руслан, Скрипнюк Роман, Сліпченко Юрій, Ставицький Сергій, Трихно Дмитро, Труба Дмитро, Ус Борис, Цуркану Олександр, Череватюк Олександр, Чусов Кирил, Шульгін, Левкуліч Віктор, Мельник Іван, Живило Іван, Гиляка Олександр, Агаджанов Васіф, Бондаренко Михайло, [1] ці всі люди загинули захищаючи нас, ми маємо пам'ятати наших героїв.

«Kernel» відзначається тим, що в них в пріоритеті завжди є, та були люди, тому вони активно займаються волонтерством та допомогою. На сьогоднішній день вони відправили 2 255 616 634 гривні на допомогу. Хочеться відзначити, що вони допомагають в усіх напрямках. Сюди входять: спорядження та обладнання для військових, гуманітарна допомога, медичне обладнання та медикаменти.

Завод із виробництва соняшникової олії ТМ «Стожар» потрапив під окупацію в Харківській області. Компанія була змушена призупинити виробництво. Потрібно було вирішити сировинну проблему та залучити інвестиції, щоб відновити виробництво на новому заводі. Завод релокували, тепер «Стожар» випускають на Полтавщині.

Агрохолдинг «Kernel» своїм прикладом показує що немає нічого неможливого. Впевнені, аграрна сфера України буде й надалі мати такі сильні компанії, то нас чекає тільки перемога в усіх сферах, як і в економічних, так і на

фронті. Вони змогли показати що війна – не кінець світу. І скільки б зусиль не було докладено, вони наближають перемогу. Активна допомога Збройним силам України, прийняття всіх викликів сучасності робить цю компанію прикладом для підприємств галузі. Чим більше в нас буде таких сильних представників бізнесу, тим швидше ми зможемо відбудувати країну після нашої перемоги.

Головне не забувати наших героїв, які дають нам змогу продовжувати вести бізнес, та просто жити. Слава Україні, Слава ЗСУ.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт «KERNEL»

URL: <https://www.kernel.ua/>

2. Forbs. Як найбільший агрохолдинг України зміг вижити під час війни

URL: <https://forbes.ua/company/golovne-pitannya-sogodni-likvidnist-intervyu-z-seo-evgenom-osipovim-14112022-9716>

Євгенія ФЕДЕНКО, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Військова агресія росії проти України стала причиною масового переміщення працездатного населення, що, безумовно, є руйнівним фактором для економіки України загалом та окремих її ланок. Під час воєнного стану безробіття в Україні зазнало значних негативних змін. Постійна загроза військових дій і нестабільність у суспільстві призвели до зменшення активності бізнесу, обмеження доступу до ресурсів та змін у виробничих процесах. Це спричинило масове звільнення працівників у різних секторах економіки, зокрема в промисловості, сфері послуг та сільському господарстві.

Безробіття, яке виникає в результаті цих обставин, має серйозні соціальні та економічні наслідки для населення. Воно може призвести до зростання бідності, зниження рівня життя, зростання соціальної напруги та загрози соціальної нестабільності. Зміцнення безробіття також може поглибити існуючі суспільні проблеми, такі як міграція населення та зниження рівня життя.

Згідно з даними Державної служби зайнятості, перед російським вторгненням рівень безробіття в Україні становив майже 10%. У перші місяці війни країна втратила майже третину робочих місць. Проте наприкінці 2022 року ситуація значно покращилась [1].

Внаслідок ракетних обстрілів та перебоїв з постачанням електроенергії та зв'язком, діяльність малого та мікробізнесу значно ускладнилася. Ці підприємства, які зазвичай створюють робочі місця для великої частини працездатного населення, стали найбільш вразливими у подібних ситуаціях через обмежені ресурси та обмежені можливості відновлення.

Ринок будівництва та ремонтних робіт дуже постраждав під час війни. Для багатьох будівельних бригад знайти роботу стало надзвичайно складно, оскільки основні замовлення обмежуються технічним обслуговуванням споруд, які були побудовані до початку конфлікту. Люди втрачають мотивацію вкладати кошти у будівництво або ремонт через страх перед можливими ворожими нападами та ракетними обстрілами.

Уряд намагається вирішити ці проблеми. Він прийняв закон щодо нового підходу до надання допомоги безробітним. Згідно з цим законом, офіційно зареєстровані безробітні, які протягом 30 днів не знайшли роботу, тепер матимуть можливість виконувати суспільно корисні роботи з оплатою не менше мінімальної заробітної плати. Однак ті, хто відмовиться від цієї пропозиції, будуть позбавлені грошової допомоги та статусу безробітного.

Зменшення масштабів безробіття є пріоритетом для держави і вимагає невідкладних заходів [2].

У своїй боротьбі з безробіттям українська влада майже завжди використовувала два основних механізми: підвищення заробітної плати та створення нових робочих місць. Навіть у період війни ці підходи залишаються актуальними. Зараз уряд намагається активно створювати нові робочі місця, щоб зменшити вплив повномасштабного вторгнення на рівень безробіття. Тобто за програмою «єРобота» українці мають можливість отримати мікрогранти до 250 тисяч гривень на започаткування чи розширення бізнесу. Проте обов'язковою умовою отримання такого гранту є створення підприємцями нових робочих місць.

Під час війни компенсації надають роботодавцям за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб і залучають безробітних до «Армії відновлення», яка відбудовує звільнені території.

Крім цього, центри зайнятості активно пропонують різноманітні програми перекваліфікації на спеціальності, які є більш затребуваними на ринку праці. Ці програми спрямовані на підвищення кваліфікації безробітних та їх адаптацію до нових вимог ринку праці. Через такі програми люди отримують можливість навчатися та отримувати нові навички у сферах, де попит на робочу силу є стабільним або зростає [3].

Зазначене свідчить про необхідність формування ефективної державної політики у сфері зайнятості, дієвої моделі протидії безробіттю та розширення

програм сприяння працевлаштуванню. Відтак питання державної політики у сфері зайнятості стають дедалі актуальними. Ефективне управління економічними та соціальними наслідками воєнного стану в Україні є ключовим завданням для уряду та всіх зацікавлених сторін. Необхідно працювати над комплексними заходами, спрямованими на підтримку зайнятості, розвиток малих та середніх підприємств і забезпечення соціального захисту для тих, хто втратив роботу через воєнний стан. Лише таким чином можна зменшити негативний вплив на економіку та суспільство України, наблизити нашу Перемогу.

Список використаних джерел:

1. Пошук роботи: як змінився ринок праці в Україні під час війни та що буде
URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1872/posuk-roboti-yak-zminivsya-rinok-praci-v-ukraini-pid-cas-viini-ta-shho-bude-pislya>
2. Безробіття в Україні: шляхи подолання та післявоєнний досвід інших країн
URL: <https://zaborona.com/bezrobittya-v-ukrayini-shlyahy-podolannya-ta-pislyavoyennyj-dosvid-inshyh-krayin/>
3. Подолати масове безробіття. Як стабілізувати економіку під час війни
URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/blog/reforma-1-19112022-469703>

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Одне з важливих питань, на якому ми зараз сфокусовані - подолання безробіття в Україні. Умови війни призвели до переселення жителів прифронтових областей та регіонів, де відбуваються воєнні дії. Деякі з них перемістилися в інші регіони України або навіть за її межі, шукаючи нові робочі місця та можливості. На тлі сучасних технологій дистанційна робота стала новою реальністю для багатьох шукачів роботи.

Проте наразі в Україні спостерігається нестача кваліфікованих працівників, особливо в галузях, де необхідна спеціалізована освіта та досвід (наприклад медицина та освіта). Така ситуація стає серйозною проблемою, яка впливає на різні галузі та економічну стабільність України. Також це може призвести до збільшення безробіття серед молоді та молодих спеціалістів.

Унаслідок повномасштабної війни в Україні станом на січень 2024 р., за оцінкою Київської школи економіки, прямих збитків зазнали щонайменше 109 великих і середніх підприємств різних форм власності, а загальна сума збитків оцінюється в 13 млрд дол.[1]. За оцінкою експертів, 19 (17 %) приватних та державних підприємств з-поміж великих та середніх зруйновано повністю, ще 90 (83 %) пошкоджено частково. Унаслідок таких руйнацій, посилилися ризики для трудової діяльності, добробуту працездатного населення та членів їхніх родин.

Унаслідок ракетних обстрілів, перебоїв з постачанням електроенергії та зв'язком ускладнилася діяльність малого та мікробізнесу, які пропонують робочі місця для значної частини працездатного населення. Станом на початок листопада 2023 р., повністю припинили свою діяльність 12,4 % малих та 8 % мікропідприємств; майже зупинили роботу – 24,6 % та 22,5 %; працювали частково – 33,2 % та 31,9 % підприємств відповідно. Тобто лише близько 40 % малих та мікропідприємств працюють на повну потужність [2]. Така ситуація негативно вплинула на індекс активності бізнесу, який знизився до 35 %.

Щоб утриматися на ринку в умовах війни, компанії змушені переглянути свої витрати, зокрема – на оплату праці. Заходами щодо оптимізації витрат стали: переведення працівників на 0,5 ставки; скорочення кількості робочих годин; оформлення відпустки без збереження заробітної плати. Так, з початку повномасштабної війни 1 320 тис. (28 % від загальної кількості) працівників

середнього, малого та мікробізнесу було скорочено, 18 % відправлено у відпустку та 22 % зменшено заробітну плату.

Водночас кількість офіційно зареєстрованих безробітних зменшилася внаслідок зняття з обліку тих, які мігрували за кордон та були мобілізовані до лав ЗСУ. За оцінками Міністерства економіки, на початку 2024 р. чисельність безробітних становила 2,6 млн осіб, а за оцінками НБУ – близько 4,2–4,8 млн осіб.

Особливістю безробіття в Україні також є незадекларована зайнятість. Під час війни облік українців, які працюють неофіційно, не здійснюється. За даними Державної служби статистики, до 24 лютого 2022 р. кількість неформально зайнятого населення становила 3 млн осіб, з яких 1,7 млн – незареєстровані підприємці. За припущеннями Міністерства економіки, під час війни кількість неофіційно працевлаштованих зросла. Наявність неформального сектору зайнятості дещо пом'якшує проблему, проте ускладнює оцінки реального безробіття.

Невтішною залишається статистика молодіжного сегменту ринку праці. Серед офіційно зареєстрованих безробітних 23 % – особи віком до 35 років. Молодь більш сприйнятлива до змін, більшою мірою соціально мобільна, здатна до професійного зростання та трудової діяльності у триваліший часовий період. Тому активна політика зайнятості під час війни та повоєнного відновлення має сприяти підвищенню рівня зайнятості насамперед молоді.

Отже, зменшення масштабів безробіття є пріоритетним для держави та потребує вжиття невідкладних заходів. Серед таких заходів важливим є розширення поля прикладання праці. Створення нових робочих місць попередить довгострокову стагнацію виробничої активності, поширення хронічного безробіття, сприятиме зменшенню економічного навантаження на працюючих, посиленню мотивації до праці, зростанню надходжень до бюджетів і соціальних фондів.

Розглянемо можливі варіанти збільшення кількості робочих місць у сучасних умовах.

З метою збереження наявних та створення нових робочих місць на підприємствах, що були релоковані до безпечних регіонів України, стимулювання і підтримки місцевого бізнесу на цих територіях, рекомендувати органам місцевого самоврядування розглянути заснування технологічних або індустріальних парків. Розвиток інфраструктури таких парків сформує фундамент для розвитку наявних промислових потужностей, поширить партнерські мережі, створить нові робочі місця в регіоні. Для залучення в поле трудової діяльності внутрішньо переміщених осіб у приймаючих регіонах запровадити стимулюючі заходи для створення та розвитку підприємств

харчової, легкої, хімічної промисловості, виробництва будівельних матеріалів тощо. Це дасть змогу отримати додаткові робочі місця, сприятиме прискоренню реінтеграції переміщеного населення в безпечних регіонах. Розширювати мережу реабілітаційних центрів для людей, які постраждали від війни, були в окупації, брали участь у бойових діях. Потреба в послугах таких закладів зростає в умовах війни, збільшення їх кількості потребуватиме залучення додаткового персоналу й сприятиме зростанню кількості робочих місць [3].

Можливим вбачається стимулювання попиту на робочу силу за допомогою формування державного замовлення на важливих напрямках, зокрема розвитку підприємств оборонного комплексу, енергетики, зведення об'єктів інфраструктури, будівництва доріг, мостів, шкіл, лікарень, ремонтно-відновлювальних робіт, будівництва захисних споруд, вантажних, сільськогосподарських робіт тощо.

Список використаних джерел:

1. Ключові результати дослідження стану та потреб українського бізнесу. CID. 2023. 08 серп.
URL: <https://cid.center/key-results-of-the-study-of-the-state-and-needs-of-ukrainian-business/>
2. Збитки, завдані українському бізнесу внаслідок російської агресії, оцінюються в \$13 млрд. KSE. 2023. 26 січ.
URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/>
3. Безробіття в Україні в період повномасштабної війни Національний інститут стратегічних досліджень.
URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/bezrobittya-v-ukrayini-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>

Оксана ЧЕВЕРНОЖЕНКО, викладач

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

РОЛЬ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

У сучасному світі, де швидкість змін зростає і конкуренція стає все більш жорсткою, ефективне управління людськими ресурсами стає ключовим фактором успіху для будь-якої організації. Управління людськими ресурсами -

це комплекс стратегій, методів і практик, спрямованих на ефективне управління персоналом організації з метою досягнення стратегічних цілей, що включає в себе планування кадрових ресурсів, набір та розвиток персоналу, мотивацію працівників, управління взаєминами з персоналом та багато іншого.

Стабільність організацій - це здатність організації функціонувати без значних коливань у своїй діяльності та досягати поставлених цілей в умовах мінливого середовища. Стабільність може бути досягнута через ефективне управління ресурсами, процесами та взаємодією зовнішнього середовища.

Конкурентоспроможність організацій - це здатність організації ефективно конкурувати на ринку, забезпечуючи свою успішну позицію в порівнянні з конкурентами. Конкурентоспроможність вимагає ефективного управління ресурсами, інноваційних практик, якості продуктів або послуг, а також адаптивності до змін на ринку. [1]

Питанню ефективного управління людськими ресурсами приділяють значну увагу провідні зарубіжні та вітчизняні вчені такі, як Н. Гавкалова, О.Гірняк, Р. Дафт, О. Мельник, М. Мескон, А. Кредісов, О. Кузьмін, Г. Осовська, Ф. Хедоурі, А. Шегда, О. Ястремська та інші. Дослідження робіт вчених дозволяє дійти висновку, що враховуючи досить глибоке вивчення цього питання, все ж таки проблема оцінки управлінської діяльності залишається відкритою.

Планування кадрових ресурсів, мотивація та збереження персоналу, а також ефективна комунікація та лідерство управління персоналом є важливими складовими для забезпечення стабільності організацій у сучасних умовах бізнесу.

Управління людськими ресурсами має значний вплив на конкурентоспроможність організацій через такі аспекти:

1. Стратегічне управління людськими ресурсами включає в себе розробку довгострокових планів, які відповідають стратегічним цілям компанії. Це дозволяє організації планувати свої потреби у персоналі, розвивати таланти та забезпечувати належний розвиток своїх працівників. Ефективне планування кадрових ресурсів допомагає організаціям бути готовими до змін на ринку та забезпечує їх конкурентоспроможність.

2. Компетентнісний підхід передбачає визначення не лише навичок та знань працівників, але й їх особистих якостей, цінностей та потенціалу. Забезпечуючи вищий рівень компетентності персоналу, організація може досягати кращих результатів, бути більш інноваційною та ефективною на ринку.

3. Корпоративна культура визначає цінності, норми та стандарти, якими керуються працівники організації. Позитивна корпоративна культура сприяє залученню та утриманню талановитих співробітників, покращує комунікацію та

сприяє сприятливому робочому середовищу. Це, в свою чергу, допомагає підвищити продуктивність, зменшити плинність кадрів та стимулює інновації.

Отже, розробка стратегічних кадрових планів, компетентнісний підхід до управління персоналом та створення позитивної корпоративної культури є ключовими чинниками, які допомагають організаціям покращити свою конкурентоспроможність на ринку.

Хочеться навести кілька кейс-стадій компаній, що досягли стабільності та конкурентоспроможності через правильне управління персоналом.

Google відомий своєю інноваційною культурою та підходом до управління персоналом. Компанія надає працівникам широкий спектр можливостей для особистого та професійного розвитку, стимулює творчість та співпрацю. Це допомагає Google залучати та утримувати талановитих співробітників, що сприяє їхньому успіху на ринку.

Zappos відомий своєю унікальною корпоративною культурою, яка базується на цінностях, таких як обслуговування клієнтів та співпраця. Компанія активно інвестує в навчання та розвиток своїх працівників, а також створює сприятливе робоче середовище. Це допомагає Zappos зберегти свою конкурентоспроможність та залучати нових клієнтів.

Дослідження та практика у сфері ефективного управління людськими ресурсами постійно розвиваються, і важливо продовжувати досліджувати нові підходи та методи для покращення управління персоналом. Ось деякі з них: вивчення новітніх технологій, які допомагають автоматизувати процеси управління персоналом, включаючи HR-системи, аналітику даних та штучний інтелект; дослідження в галузі мотивації працівників та її впливу на продуктивність може допомогти розробити ефективніші стратегії мотивації та задоволеності працівників; дослідження в галузі розвитку лідерства та його впливу на ефективність команд може допомогти зрозуміти, як краще підготувати керівників та керуючих співробітниками; аналіз впливу диверсифікації робочої сили на результативність компанії; вивчення впливу гнучких форм зайнятості на задоволення працею та продуктивність.

Ці рекомендації можуть стати основою для подальших досліджень у галузі ефективного управління людськими ресурсами та сприяти подальшому розвитку цього напрямку.

Список використаних джерел:

1. Григорович І.О., Бондаренко Л.С. "Стратегічне управління людськими ресурсами: теорія і практика". Харків, 2019.
2. Козак І.П., Мартинюк О.М. "Інноваційні підходи до управління людськими ресурсами для забезпечення конкурентоспроможності організацій". Київ, 2020.

Юлія ЧИСТЯКОВА, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Немішаївський фаховий коледж Національний університет біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Добroneцька Т.Б.

УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА РІВНІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ВОЄННОГО СТАНУ

Через війну в Україні увесь світ у 2022 році знаходиться всередині глобальних викликів, які змінили його докорінно. Змінилася глобальна система безпеки, світові інституції, економічні моделі, ставлення до середовища. Війна призвела до переоцінки інвестиційних відносин. Так одні інструменти довели свою надійність, інші були недооцінені, а ще інші взагалі не спрацювали як інвестиції. Усе це хитає економіку не лише держави, а і малого та середнього бізнесу, що потребує адаптації до нових умов. Тут на допомогу підприємствам приходить стратегічний менеджмент.

Стратегічний менеджмент – алгоритм дій компанії з досягнення довгострокових цілей, які дозволяють підприємству вижити в конкурентній боротьбі та процвітати в будь-яких умовах зовнішнього середовища.

І чим більш нестабільні умови цього середовища, то вище потреба компанії у чіткій стратегії. Він забезпечує загальне управління фірмою у межах реалізації стратегії. А також пов'язаний із цілим комплексом заходів, необхідних для ефективної роботи компанії: плануванням, аналізом середовища, обліком ресурсів, контролем та регулюванням. Сам термін «стратегічний менеджмент» з'явився лише в 1965 завдяки американському вченому Ігорю Ансоффу.

Система стратегічного менеджменту включає розробку місії та цілей компанії, а також дії для їх досягнення, щоб розробити ефективну корпоративну стратегію, менеджменту компанії потрібно відповісти на 3 ключові питання:

1. У якій ситуації зараз компанія і які можливості, ресурси в неї є?
2. Куди підприємство планує рухатися у майбутньому?
3. Як саме вона зможе досягти цих цілей?

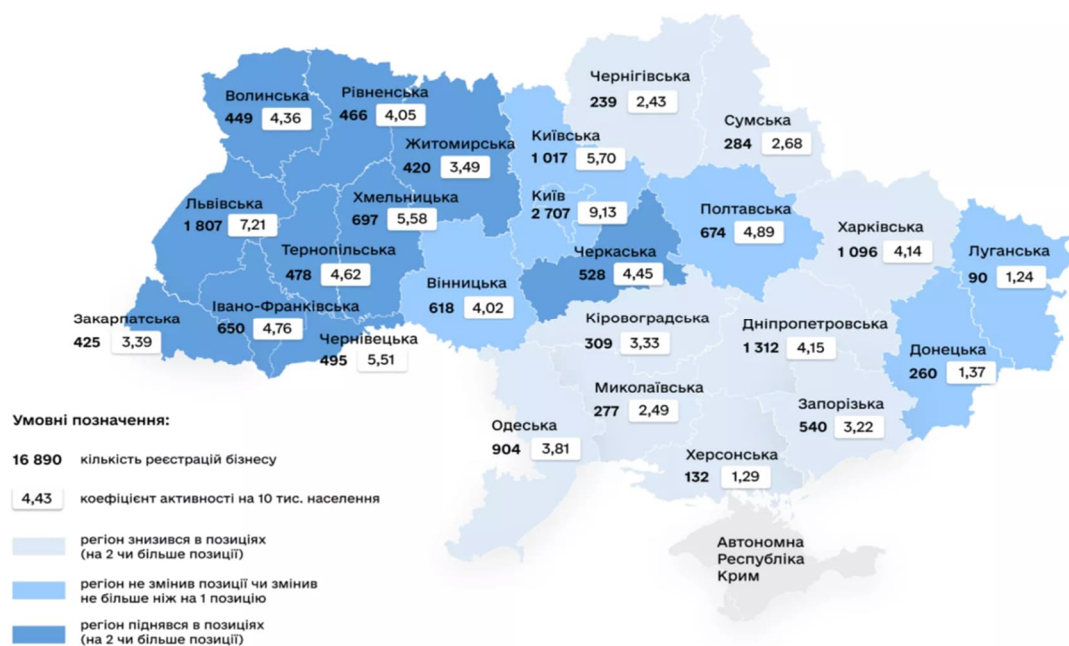
Стратегічне планування – це процес вирішення проблем, заснованих на суб'єктивних оцінках. Наприклад, якщо виробничий процес можна описати в певному наближенні за допомогою математичних формул, час від часу вносячи в них певні корективи, то при плануванні розвитку підприємства математичні методи не забезпечують необхідної точності.

Важлива роль стратегічного планування підприємством полягає у його запобіганні негативного впливу кризових становищ. характеристику основних етапів стратегічного управління підприємством :

- 1) аналіз середовища.
- 2) визначення місій та цілей організації, у процесі чого відбувається формулювання місії організації, визначення довгострокових та середньострокових цілей її діяльності.
- 3) формулювання і вибір стратегії.
- 4) реалізація стратегії
- 5) оцінка і контроль виконання стратегії. Зараз багато підприємств знаходяться в кризовій ситуації і потребують кардинальних змін у своєму управлінні. Найбільш серйозним кризовим становищем для усіх українських підприємств стала війна, розв'язана РФ проти України.

Мал. 1

Карта успішності ведення бізнесу

Ключові виклики, що постають перед підприємствами за сучасних умов. Обмеженість ресурсів. В умовах воєнного стану уряд має право накласти обмеження на рух товарів і послуг, що може обмежити доступність ресурсів для бізнесу. Це ускладнить доступ компаній до сировини та обладнання, необхідних для ефективної роботи.

Обмеженість ресурсів – нестача ресурсів, таких як гроші, час або матеріали, щоб задовольнити вимоги або потреби певної ситуації чи завдання.

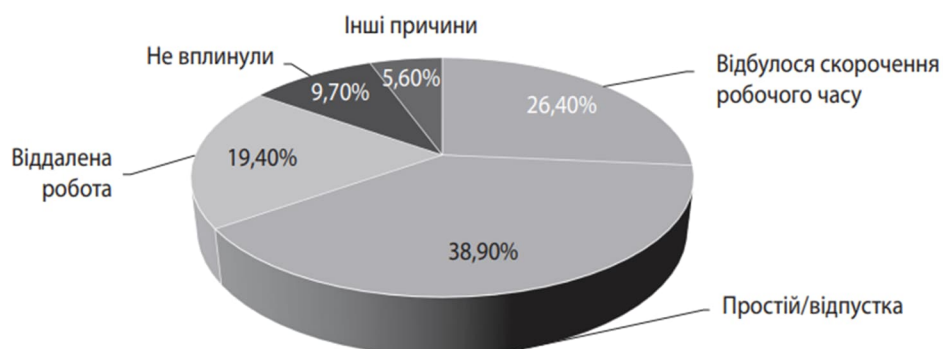
У бізнесі обмеженість ресурсів може виникнути, коли компаніям доводиться розподіляти свій бюджет і ресурси між різними відділами або проєктами. Це

може вимагати ретельного планування та прийняття рішень, щоб забезпечити ефективний і раціональний розподіл ресурсів.

У державній політиці обмеженість ресурсів може бути фактором, що визначає, як фінансуються та надаються державні програми та послуги. Політики можуть бути змушені балансувати між конкуруючими потребами в обмежених ресурсах, таких як охорона здоров'я, освіта, інфраструктура та програми соціального забезпечення. Обмеженість ресурсів може бути серйозною проблемою в багатьох контекстах, а ефективне управління та розподіл ресурсів є важливими для досягнення оптимальних результатів. Також слід відмітити проблему ефективності управління таким важливим ресурсом, як людський ресурс.

Мал. 2

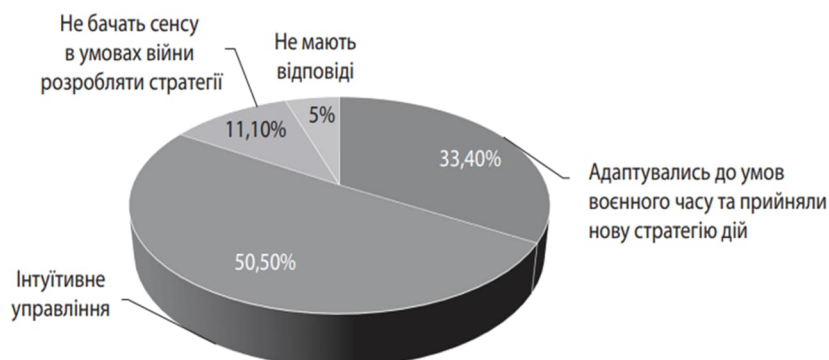
Вплив воєнних дій на режим роботи працівників

Воєнний стан зазвичай вводиться під час кризи, що може створити значну невизначеність і нестабільність для бізнесу. Це може ускладнити планування на майбутнє та прийняття стратегічних рішень, які відповідають довгостроковим цілям. Невизначеність і нестабільність – це ситуація, коли в певному контексті бракує передбачуваності або стабільності. В умовах нестабільності для підприємств важливо встановлювати чіткі цілі адаптації до воєнного стану.

Мал. 3

Ставлення керівництва підприємств у контексті адаптації до умов воєнного часу до стратегічного планування, %.

Адаптування є важливими для досягнення позитивних результатів. Це передбачає розвиток стійкості, збереження гнучкості, пошук джерел підтримки та інформації для зменшення невизначеності та підвищення стабільності.

Воєнний стан може порушити роботу каналів зв'язку, що ускладнює для бізнесу можливість залишатися в курсі останніх подій та ефективно спілкуватися з працівниками, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами. Комунікаційні проблеми – це труднощі, які можуть виникнути в процесі передачі або отримання інформації, ідей чи повідомлень між окремими особами або групами. Ці проблеми можуть виникати в різних контекстах, таких як особисті стосунки, взаємодія на робочому місці та міжкультурна комунікація

Ефективна комунікація має важливе значення для побудови міцних відносин, досягнення спільних цілей і вирішення складних ситуацій. Для вирішення комунікаційних проблем окремим особам та організаціям варто розробити такі стратегії, як активне слухання, уточнення повідомлень та адаптація стилів комунікації до різних контекстів та аудиторій.

Стратегічний розвиток підприємств в умовах воєнного стану вимагає ретельного врахування цих та інших викликів, а також готовності адаптуватися до мінливих обставин і ризикувати в умовах невизначеності. Характеристику основних інструментів стратегічного розвитку підприємств наведено в табл. 1. Отже, стратегічний розвиток підприємств в умовах воєнного стану вимагає проактивного й адаптивного підходу, який фокусується на інноваціях, партнерстві, дотриманні законодавства, комунікації та моніторингу. Впроваджуючи ці стратегії, підприємства можуть подолати виклики воєнного стану та продовжувати процвітати. ‘ підприємств за умов воєнного стану може бути складним через різні фактори, такі як обмеженість ресурсів, невизначеність і посилення регулювання.

Список використаних джерел:

1. Еправління плануванням стратегічного менеджменту на рівні підприємства в умовах економіки війни.
URL: <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/view/68>
2. Електронний архів Харківського національного економічного університету.
URL: <http://repository.hneu.edu.ua>
3. Стратегічне управління підприємством як важлива складова системи менеджменту.
URL: <https://shorturl.at/epLQ5>

Діана ШІСТКА, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна Росії проти нашої країни, яка триває вже понад два роки, стала надзвичайним викликом як для всієї української економіки в цілому, так і для кожного окремого підприємства та бізнесу. За оцінками уряду, валовий продукт України за підсумками 2023 року впав приблизно на третину.

З початком війни підприємства в Україні зіткнулися зі значними проблемами, включаючи забезпечення працівників, зростання собівартості, операційні проблеми з переміщенням операцій та персоналу, логістичні збої тощо. Українські компанії виявилися неготовими до воєнних дій і не мали планів на випадок надзвичайних ситуацій або стратегій мінімізації ризиків. Багато міжнародних компаній припинили свою діяльність відповідно до рекомендацій своїх урядів або на підставі корпоративної політики. Водночас підприємства, переважно національні, продовжували свою діяльність, допомагали українцям пережити перші місяці війни, забезпечували доступ до товарів та послуг першої необхідності. Для багатьох з цих компаній ця робота була унікальним балансуванням між безпекою співробітників і попитом споживачів.

Тематику малого та середнього бізнесу в реаліях воєнного стану висвітлюють у своїх працях багато вітчизняних науковців та дослідників, таких як О. Кузьмін, С. Соболю, Б. Данилишин, Р. Рудик, М. Козоріз, С. Реверчук, З. Герасимчук, О. Барановський, З. Варналій, М. Бутко та інші.

Ведення бізнесу під час воєнного стану – процес надзвичайно складний, але вкрай необхідний. Сьогодні представники бізнесу працюють в умовах низької стабільності, невизначеності та відсутності справедливого управління, особливо щодо руху фінансових ресурсів, які сплачуються до державного бюджету у вигляді податків і зборів. Цей аспект унеможливує здійснення довгострокового планування розвитку бізнесу, що суттєво ускладнює процес діагностики соціально-економічних перспектив розвитку індивідуальних представників бізнесу та національної економіки в цілому. З огляду на те, доцільно відзначити, що війна країни-агресора проти України негативно позначається на економічному становищі в цілому, і зокрема на діяльності та розвитку представників вітчизняного бізнесу.

Незважаючи на всі труднощі, за даними дослідження 93,4% бізнесу залучені до допомоги країні під час війни, близько 70% – безпосередньо у волонтерську діяльність. Кожен п'ятий (а на Заході України – кожен третій) бізнес переконаний, що саме розвиток бізнесу, створення нових робочих місць, своєчасна та повна сплата податків – важливий внесок в перемогу України у війні з Російською Федерацією.

Наявність ресурсів, передусім, фінансових, залишаються основною потребою бізнесу. На думку власників бізнесу, основними перешкодами в розвитку бізнесу є: відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку – 62%; не прогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку – 48%; відсутність достатнього капіталу – 43%; непередбачувані дії держави, що можуть погіршити стан бізнесу – 29%; недоступність кредитних коштів, у тому числі – програми 5-7-9, кредитів під 0% тощо – 28%; зруйнованість ланцюгів постачання – 26%; неефективна, довга і дорога логістика – 23%.

Згідно даних порталу Дія. Бізнес, половина бізнесу (58,4%) адаптувалась до умов військового часу і прийняла нову стратегію дій, третина (30,5%) знаходиться в процесі інтуїтивного управління та роздумує про стратегію, частина (11,1%) не бачать сенсу в умовах війни розробляти стратегії. Слід підкреслити, що частина підприємств (43%) планують розвиток експорту [2].

Влада в Україні з початку повномасштабного вторгнення зрозуміла, що паралізований війною бізнес потребує якнайшвидших заходів підтримки. Зі свого боку держава посилює підтримку представників бізнесу в умовах воєнного стану. У рамках проєкту «Робота запроваджено програму «Власна справа». Очікується, що у 2024 році у рамках фінансування буде надано 10 000 мікрогрантів. Стипендії присуджуються через дуже простий процес, головна потреба отримувачів макрогрантів – створення робочих місць. Цим держава не лише підтримує представників бізнесу, а й вирішує проблему працевлаштування місцевих громадян. Кошти, надані представникам бізнесу, повертаються державі у вигляді податків і зборів [1].

В умовах воєнного стану представники українського бізнесу демонструють приклад стабільності та незламності. Актуальним питанням для української економіки сьогодні є поповнення дохідної частини державного бюджету за рахунок податків. Переважна більшість малих і середніх підприємств продовжують свою діяльність навіть у воєнний час, і ця підприємницька діяльність потребує всебічної підтримки для підвищення ефективності їх діяльності та досягнення позитивних фінансових результатів. Одним із головних викликів сьогодення є розробка та подальше впровадження технологічних

рішень для підтримки підприємницької діяльності та подальшого зростання та розширення бізнесу в Україні.

У нинішній складний період слід звернути увагу на розвиток бізнесу в Україні як ефективного інструменту підтримки національної економіки. Це завдання є складним і потребує належної підтримки з боку державного функціонального керівництва для забезпечення виконання суспільно важливих функцій у конкретних видах економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Держава розширює програми допомоги бізнесу.

URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhava-rozshyriuie-prohramy-dopomohy-biznesu-iuliia-svyrydenko>.

2. Форс-мажор, обставини непереборної сили

URL: <uk.wikipedia.org/wiki/Форс-мажор>.

Ірина ЯРОШ, студентка

«Мукачівський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Науковий керівник – викладач Бережна О.В.

ІНВЕСТИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Україна демонструє значний прогрес у подоланні наслідків повномасштабного вторгнення, демонструючи позитивні ознаки економічного зростання, незважаючи на російську агресію, що триває. Разом з фінансовою підтримкою від міжнародних партнерів, стабілізацією енергетичного сектору, ефективним розв'язанням проблеми блокади морських кордонів та, хочеться сподіватися, швидким подоланням перешкод на сухопутних кордонах з країнами ЄС, перед Україною відкривається перспектива помірнього зростання загальної вартості та обсягу українського ринку інвестицій у 2024 році.

Інвестиції (від лат. invest – вкладати) – це вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» під інвестиціями розуміють «усі цінності, що вкладаються інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту». [1]

Інвестування – це економічна категорія, що відображає відносини, пов'язані з довгостроковим вкладенням грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що авансуються в основні та оборотні фонди підприємств та організацій, а також у науково-технічний розвиток, якісне вдосконалення виробничої бази та освоєння випуску нових видів продукції з метою одержання прибутку або соціального ефекту.

Об'єктами інвестиційної діяльності в Україні є: новоутворені та ті, що реконструюються, основні фонди, а також обігові кошти в усіх галузях народного господарства; цінні папери; цільові грошові фонди; науково-технічна продукція; майнові права та права на інтелектуальну власність.

Питання інвестиційної привабливості України розглядаються у наукових працях таких науковців як Нікольчук Ю., Лопатовська О., Кравченко М., Павленко Т., Тимошенко Н., Венгуренко Т., Плахотнюк В. та інших. Навіть при великій кількості досліджень, що зосереджуються на питанні інвестиційної привабливості, враховуючи швидкий розвиток світової економіки, зміни геополітичної ситуації як в Україні, так і в світі, це питання все ще вимагає додаткових досліджень, особливо у перспективі повоєнної відбудови України.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств і організацій, за рахунок яких у I півріччі 2013 року освоєно 55,2 % капіталовкладень. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 25,0 %. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно відповідно 1,7 % та 2,0 % капітальних інвестицій. Частка коштів населення на індивідуальне житлове будівництво становила 10,1 % усіх капіталовкладень [1].

Обсяги інвестицій в Україну зростають, але залишаються на низькому рівні. Офшорні зони негативно впливають на економіку, оскільки спостерігається значний відтік капіталу, що зменшує податкові доходи бюджету. Практично, інвестиції з офшорів, таких як Кіпр, Нідерланди та інші є коштами, які вилучаються з українського бюджету через уникнення оподаткування та хабарництва. Ці факти свідчать про необхідність встановлення жорстких законодавчих рамок у відносинах з офшорними країнами та зменшення відтоку капіталу та залучення іноземних інвестицій [2]. Нині уряд України повинен активно займатися покращенням інвестиційного клімату, зосереджуючись на провідних країнах, таких як: країни Європейського Союзу, США, країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та залучення їхніх інвестицій, оскільки вони є економічно та інноваційно розвиненими. Для досягнення цієї мети необхідно посилити боротьбу з бюрократією і корупцією, реформувати податкову систему, зокрема впроваджувати пільгове оподаткування для іноземних компаній, які інвестують в інноваційні сфери. Також важливо модернізувати інноваційну інфраструктуру, яка зараз перебуває в не найкращому стані. Створення інноваційних зон в Україні сприятиме швидкому залученню додаткових іноземних інвестицій та підвищенню рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки [2]. Проте першочерговою умовою для економічного та інноваційно-інвестиційного зростання країни є стабільна політична ситуація та припинення війни.

Інвестори мають стати ключовими стратегічними партнерами України в процесі відновлення. Росія завдала щонайменше \$150 млрд прямої шкоди, причому майже 60% цієї суми стосувалось пошкоджень житла та інфраструктури. Верховна Рада України ухвалила законопроект № 8138, спрямований на покращення інвестиційного клімату. Серед ключових змін – зниження планки для інвесторів з 20 євро до 12 євро, запровадження нових напрямків для реалізації інвестиційних проектів, зокрема в ІТ-сфері, а також розширення державної підтримки інвестиційних проектів.

В сьогоднішній Україні має слабкий інвестиційний клімат і спостерігається тенденція його погіршення. Але, незважаючи на виклики і перешкоди, Україна пропонує цінні можливості для іноземних інвесторів. Висока кваліфікація робочої сили, доступність природних ресурсів, динамічна економічна реформа та стратегічне розташування – це лише деякі з переваг, які можуть зацікавити інвесторів.

Отже, щоб забезпечити стабільний розвиток інвестиційної привабливості, Україна має реформувати свою економіку та покращувати бізнес-середовище. Для цього необхідно, в першу чергу, закінчення війни, а далі: поліпшення правової системи, боротьба з корупцією, забезпечення прав інтелектуальної власності, а також сприяння підприємницькому духу та інноваціям. За наявності правильної стратегії та дієвих заходів, Україна може зберегти та зміцнити свою інвестиційну привабливість, що сприятиме сталому економічному зростанню і поліпшенню життя населення.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України.

URL: <http://minfin.gov.ua>

2. Нікольчук Ю. М. Лопатовська О. О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. Innovation and Sustainability. 2023. № 1.

URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/158>

Микола БЕЦА, студент

Відокремлений структурний підрозділ

«Технологічно-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»

Науковий керівник – викладач Андрющенко О. В.

ЗНАЧЕННЯ ТА СУТЬ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Актуальність теми курсової роботи полягає в тому, що непрямі податки з підприємств є важливим джерелом фінансування державних програм та інфраструктурних проєктів. За допомогою цих податків здійснюється оподаткування споживачів товарів і послуг, а платниками стають виробники, продавці та імпортери. Зростання обсягів непрямих податків свідчить про розвиток економіки та збільшення споживання, а також про впровадження нових інструментів оподаткування, що відповідають сучасним вимогам.

Проте, не зважаючи на позитивні тенденції, система непрямих оподаткування в Україні стикається з низкою проблем, які ускладнюють її ефективне адміністрування. Недосконалість нормативно-правової бази, недостатній рівень автоматизації та недостатня координація дій органів влади – це лише деякі з них.

Непрямі податки є найбільшою статтею податкових надходжень до бюджету України. У 2023 році їх частка становила 52,5%. У 2023 році непрямі податки збільшилися на 33,9% у порівнянні з 2022 роком і зменшилися на 12,9% у порівнянні з 2021 роком. Ці зміни відбулися за рахунок збільшення акцизного податку на пальне та податку на міжнародну торгівлю та зовнішні операції.

Об'єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю «НОВОПАК СВ». Товариство створене з метою задоволення потреб населення в різного роду послугах, товарах народного споживання, продукції науково-дослідного, промислового, сільськогосподарського, виробничо-технічного та іншого призначення, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України для насичення споживчого ринку товарами і послугами підвищеного попиту, розвитку інфраструктури та отримання прибутку.

ТОВ «НОВАПАК СВ» є платником загальної системи оподаткування і сплачує такий непрямий податок як податок на додану вартість, який нараховується та сплачується на основі Податкового кодексу [1].

Основними недоліками у податковій системі України, які впливають на справляння податку на додану вартість, акцизного податку та мита є:

- нестабільність податкового законодавства. Часті зміни податкового законодавства ускладнюють його розуміння та застосування, а також створюють можливості для ухилення від сплати податків.
- Велика кількість податкових пільг та винятків. Велика кількість податкових пільг та винятків ускладнює адміністрування податків, а також робить податкову систему менш справедливою.
- Низький рівень податкової культури населення. Низький рівень податкової культури населення призводить до ухилення від сплати податків, а також до зниження ефективності податкової системи.

Напрями реформування непрямого оподаткування підприємств:

- подальше вдосконалення законодавства з ПДВ з метою приведення його у відповідність до вимог ЄС. Це один з найважливіших і найкритичніших напрямків трансформації ПДВ. Він має включати зусилля влади, спрямовані на усунення недоліків цього законодавства та забезпечення стабільності правової бази.
- Скасування неефективних пільг. Хоча економічна та соціальна обґрунтованість переліку пільг в Україні породжує питання стосовно їхньої ефективності та раціональності їх надання. Очевидно, що настав час 50 перейняти практику більшості європейських країн.
- Забезпечення своєчасного відшкодування ПДВ та створення умов для запобігання утворенню нових боргів. Своєчасне та повне відшкодування ПДВ є важливим не лише для відновлення обігових коштів підприємств, але й для покращення міжнародного іміджу України. Тому уряд міг би створити спеціальний фонд, який би враховувався в бюджетному процесі.
- Удосконалення процедур адміністрування. Європейський Союз запровадив автоматизовану систему обміну інформацією про ПДВ (VIES), спрямовану на контроль фінансових потоків у межах внутрішніх кордонів ЄС. У майбутньому українська система автоматизованого адміністрування ПДВ та електронної звітності має бути поступово інтегрована до європейської системи обміну інформацією з ПДВ.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 8 груд. 2023 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 240 с.
3. Доходи держбюджету України (2023) [Електронний ресурс] // Ставки, індекси, тарифи.
URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2023/>

4. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. - 324 с.

Ольга ГАРНИК, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Тально Т.В.

ОБЛІК ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ

Облік розрахунків із заробітної плати завжди є об'єктом наукових досліджень, адже пов'язаний з врахуванням норм не лише бухгалтерського, а й трудового та податкового законодавства. Нормативне регулювання оплати праці є багаторівневим: ринкове регулювання; державне регулювання; колективно-договірне регулювання та внутрішнє регулювання на рівні суб'єктів господарювання. Проте можна стверджувати, що кожен із названих вище напрямів регулювання не є досконалим. Тому поняття «заробітна плата» досить часто його ототожнюють зі змістом «оплата праці» та «виплати працівникам».

Враховуючи ситуацію, яка пов'язана з військовою агресією Росії проти України, у суб'єктів господарювання виникають проблемні питання щодо порядку оплати праці та розрахунків із найманими працівниками: відсутність працівника на робочому місці (в т.ч. служба в Збройних силах України, територіальній обороні); фінансове становище (відсутність коштів на оплату праці); виробничо-господарська ситуація (неможливість проведення діяльності або відсутність роботи). Методика обліку розрахунків по заробітній платі не змінилася, проте є зміни у підходах в організації оплати праці.

Метою статті є дослідження трудового законодавства щодо оплати праці в умовах воєнного стану з метою визначення основних аспектів обліку розрахунків по заробітній платі.

У сучасному світі організація обліку заробітної плати потребує комплексних рішень із можливостями інтеграції: інструментів на основі даних, які можуть керувати всіма HR-процесами протягом життєвого циклу співробітника; платформ, які можуть передавати дані до своїх систем розрахунку заробітної плати та запобігати введенню дублікатів даних; зручного програмного забезпечення з опціями самообслуговування співробітників, таких як перегляд платіжних відомостей або зміна особистої інформації в системі; інструментів з гнучкими варіантами оплати, які дозволяють працівникам повністю керувати своїми власними платежами.

Щоб краще розуміти складність сучасного нарахування заробітної плати, необхідно взяти до уваги : фрілансерів, працівників на погодинній оплаті праці, великі компанії, в яких працюють сотні тисяч людей з усього світу, компанії, які експериментують зі своїми динамічними моделями заробітної плати, наприклад, пропонуючи бонуси, практику найму великої кількості працівників у певний період часу.

Важливою проблемою в організації обліку заробітної плати в світі є глобальний найм та віддалена робота з дому, що стали поширеним явищем у пост пандемічному світі. Все більше і більше компаній наймають людей з різних країн, з різним валютним та податковим регулюванням.

Спеціальне програмне забезпечення для нарахування та обліку заробітної плати особливо потребують великі організації, в яких працює понад сто чи навіть тисячі працівників усередині країни чи в усьому світі. Виклики таких підприємств пов'язані з роботою в швидко мінливих та нестабільних середовищах, як правило, там існує велика плинність кадрів. В такому середовищі роботодавцям необхідно:

бути гнучкими, мати можливість адаптувати обліковий процес до будь-якої ситуації; діяти швидко (тобто набрати персонал, оновлювати дані та записи співробітників тощо); слідкувати за процесом нарахування заробітної плати в режимі реального часу.

Отже, у сучасному глобальному та нестабільному середовищі всім підприємствам необхідно мати гнучку систему нарахування та обліку заробітної плати для безперебійної роботи в разі непередбачуваних ситуацій. Необхідно мати доступ до даних про заробітну плату в будь-який час і в будь-якому місці. Автоматизація є важливою складовою, адже треба інтегрувати кілька процесів і систем (заробітна плата, інформація про бонуси, пільги тощо) мають бути в одному місці. Крім того, ця система має бути ефективною та безпечною.

Список використаних джерел:

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України №2136 від 15.03.2022 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

2. Боденчук Л. Оплата праці в умовах воєнного стану.

URL: <https://aktiv.ua/ua/materials/articles/oplatatruda-v-usloviyah-voennogo-polozheniya>

3. Гуренко Т.О. Облік оплати праці та трудові відносини у воєнний період. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 36.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1153/1111>

Оксана ДЗЕКЕЛЕВА, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Глухівський агротехнічний фаховий коледж Сумського національного
аграрного університету»

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В сучасних умовах ведення обліку на виробництві інтеграція в електронно інформативне поле заснована на реалізаціях та удосконалення інформативно-цифрових технологій у всіх секторах економіки, в тому числі агропромисловому.

Паперова обробка інформації та передача даних довела свою незручність, тому znana кількість процесів, на обробку яких, потрібно багато часу, роблять їх ідеальними для автоматизації, тобто можна оцифрувати.

Це, у першу чергу, пов'язано з використанням великих баз даних, штучного інтелекту, блокчейну, технологій хмарних обчислень, гібридних форм діяльності; формуванням цифрових платформ та інформаційної інфраструктури; подальшою інтеграцією обліку у систему управління; застосуванням фінансових інструментів для підвищення рівня інформаційної та кібернетичної безпеки, мережевого принципу взаємодії учасників фінансово-облікового процесу тощо [2].

Отже, цифрова трансформація, яка спостерігається у багатьох галузях національної економіки, призвела до того, що з'явилися нові виклики, ризики і перспективи модернізації системи обліку підприємств, яким варто приділяти особливу увагу задля підвищення рівня їх конкурентоспроможності та досягнення стабільного й ефективного функціонування [3].

На думку вчених В. Панасюк, Т. Бурденюка, Н. Мужевич, під цифровізацією обліку варто розуміти процес, який обумовлено зі зміною певних елементів, пов'язаних із обліковою комунікацією, а саме: діджиталізація облікових даних (оцифрування облікової інформації); облікових даних); діджиталізація облікових процесів (реструктуризація каналів комунікації користувачів і впровадження необхідних технологій). Цифровізація обліку передусім цифровій трансформації обліку (діджитал-обліку) як системи, під якою розглядається формування цифрового облікового простору та технологій взаємодії з системою управління [4].

З метою модернізації сучасної системи обліку, бухгалтерської та управлінської звітності необхідно застосовувати такі інноваційні та інформаційні технології :

1) RTA (реалізація потреби ведення бухгалтерського обліку в режимі реального часу, зважаючи на безперервність інформаційного потоку формування облікових даних і його дискретність, а також вплив зовнішнього інформаційного середовища на моменти складання бухгалтерської звітності);

2) EDI (електронний обмін даними від первинного до звітного документу);

3) XBRL (цифрова мова фінансової, управлінської та податкової звітності з різних сфер бізнесу);

4) технології «хмарних» обчислень, хмарні бухгалтерські операції;

5) штучний інтелект (модернізація математичного моделювання за допомогою сучасних технологічних інновацій. Ціль імплементації штучного інтелекту до процесів формування та використання бухгалтерської та управлінської звітності у створенні програм, які можуть самостійно аналізувати дані, ухвалювати управлінські рішення, створювати концепції та навчання на основі заданих правил, без застосування додаткового програмування);

6) BigData (дозволяє формувати високу швидкість обробки даних та оперативність формування звітних показників за необмежено широким набором групувальних ознак і факторних критеріїв);

7) блокчейн (поліфункціональна і багаторівнева інформаційна технологія, яку призначено для надійного обліку активів, систематизації та ефективного контролю; дозволяє локалізувати інформаційні дані для зберігання у системі з метою надання безпечного доступу до неї аудиторам та контрагентам);

8) Workflow (система автоматизації бізнес-процесів, яка передбачає обмін інформацією між учасниками бізнес-процесів для забезпечення необхідної узгодженості їх дій відповідно до встановлених організаційних вимог);

9) цифрова інфраструктура (інфраструктура відкритих даних, ідентичності та довіри, сумісності, електронних рахунків і транзакцій, електронної комерції, взаємодії бізнесу у мережі Інтернет);

10) програмне забезпечення «BAS Бухгалтерія» (Business Automation Software) та «IT-Enterprise. Бухгалтерія» (автоматизація бухгалтерського та податкового обліку) тощо. Таким чином, інтелектуалізація інформаційних систем обліку суб'єктів господарювання стає основою принципово нової цифрової облікової парадигми. Застосування цифрових технологій дозволяє модернізувати систему обліку і трансформувати облікову політику підприємства [1].

Таким чином, застосування комп'ютерних програм для ведення обліку в наш час є невід'ємним компонентом в діяльності підприємства. Адже від оперативності, точності і якості обробки фінансово-господарської інформації залежить кінцевий результат діяльності підприємства, що визначає отримання

прибутку від діяльності виробничого суб'єкта організаційно-економічного напрямку виробництва в напрямках діджиталізації.

Список використаних джерел:

1. Trushkina N. Development of the information economy under the conditions of global economic transformations: features, factors and prospects. Virtual Economics. 2021. Vol. 2. No. 4. P. 7-25.
URL: [https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.04\(1\)](https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.04(1)).
2. Бойчук А.А., Лисяк М.С. Сучасні форми бухгалтерського комп'ютерного обліку та їх розвиток в Україні. Наука й економіка. 2021. №1 (21). С. 65-67.
3. Білик М. Д. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств. Бізнес Інформ. 2019. № 4. С. 205-213.
URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-4_0pages205_213.pdf
4. Панасюк В., Бурденюк Т., Мужевич Н. Особливості цифрової трансформації обліку. Галицький економічний вісник. 2021. № 1(68). С. 70-76.
URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.0

Дар'я ЄРМАК, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Богомоллова Н.Ю.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Впровадження сучасних цифрових технологій у сферу бухгалтерського обліку впливає, як на методологічні аспекти організації обліку та обробки облікової інформації, так і на технічні та інформаційні аспекти. Процес реєстрації господарських операцій вийшов на новий рівень. Враховуючи можливості хмарних технологій, бухгалтери можуть працювати з будь-якого пристрою (з доступом до інтернету), відповідно зі спеціальними програмами, які обробляють інформацію та використовують зворотній зв'язок у процесі отримання вхідних документів. Вся інформація вводиться один раз і обробляється миттєво. Технічний процес обробки даних при використанні сучасного бухгалтерського програмного забезпечення можна розділити на три етапи, які розкривають можливості впровадження новітніх цифрових технологій¹. збір та реєстрація первинних даних для обробки програмою. Це введення первинних документів в програму;

2. формування господарських операцій, структурування синтетичних та аналітичних рахунків і занесення в довідники з постійною інформацією. На цьому етапі здійснюється контроль даних, що зберігаються та відображаються в програмі. Незважаючи на те, що використання інформаційних технологій надає системі бухгалтерського обліку контрольні функції, їх застосування не гарантує відповідності даних фінансової звітності фактичному стану справ;

3. результати за звітний період, як того вимагає користувач, де входять бухгалтерські та управлінські звіти. Впровадження цифрових інструментів вносить зміни в спосіб збору та обробки облікової інформації. При використанні бухгалтерського програмного забезпечення зберігаються всі елементи методології бухгалтерського обліку, але змінюється формат і зміст. До особливостей використання цифрових технологій для документування фактів господарського життя можна віднести наступні:

- накопичення та первинна обробка облікових даних. Вона може відбуватися не тільки на робочих місцях, де встановлений комп'ютер з програмним забезпеченням, а в будь-якому місці з доступом до мережі інтернет за умови використання хмарного програмного забезпечення. Результатом є скорочення потоку паперових документів і наближення до повністю без паперової форми ведення обліку. Однією з переваг використання хмарних технологій є те, що користувачі можуть в будь-який момент у зручному для них місці отримати документ в його первинному вигляді та подивитися дані по ньому. Сучасні програмні продукти для ведення обліку дозволяють на базі документа створити інші із заповненими даними. За допомогою обробок отримані первинні документи можна занести в програму автоматично та відразу побудувати звіти за документами з'являється можливість ведення даних за допомогою різних засобів.

Причому, це не тільки сканери штрих-коду (для швидкого пошуку товару та ведення його в документах), касові апарати (для обліку виручки в роздріб), смарт-картки (для обліку праці та зарплати), ваги (для автоматичної передачі даних про вагу товарів). Суттєві зміни можуть бути досягнуті завдяки впровадженню технології інтернет речей. За умови оснащення основних вузлів і механізмів станків і машин датчиками, виконавчими і контролюючими пристроями та процесорами, де під час виробничого процесу здійснюється збір аналітичних даних. Після їх обробки та передачі в інформаційні системи бухгалтерського обліку автоматично формуватиметься база даних про стан обладнання та відповідні виробничі процеси. Організація документування зазнає значних змін у контексті цифрових технологій. По-перше, значно зросло використання електронних документів, по-друге, з'явилася можливість створювати первинні документи автоматично. Крім того, нові технології

створюють нові можливості для створення нових умов безпеки даних. Для забезпечення ефективного впровадження цифрових технологій необхідно здійснити комплексну цифровізацію, що охоплює всі сфери діяльності держави. Це важливо, оскільки цифрові технології впливають на різні аспекти життя і роботи людей та бізнесу. Наприклад, технологія - блокчейн, в першу чергу стосується фінансового сектору, але також має великий потенціал у сфері бухгалтерського обліку. Можливість зберігати дані в цифровому вигляді дозволяє отримати доступ до актуальних даних і забезпечує швидкість і безпеку транзакцій. Наразі вона переважно використовується у фінансовому секторі, але за умови належного регулювання може бути поширена на інші галузі, такі як бухгалтерський облік [1]. Смарт-контракти на основі блокчейну також можуть вплинути на процеси бухгалтерського обліку. Вони можуть застосовуватися у фінансах, електронній комерції, логістиці, аудиті та інших галузях. Впровадження смарт-контрактів може змінити процеси документообігу, але їх використання пов'язане з існуючою цифровою екосистемою. Збільшення обсягу та складності інформаційних потоків означає, що бухгалтери повинні розуміти, як працює програмне забезпечення, щоб забезпечити необхідну звітність. Однак існують також ризики, пов'язані з втратою або викривленням інформації.

Отже, все це вказує на те, що цифрові технології змінюють спосіб роботи бухгалтерів, вимагаючи від них нових навичок і знань, а також управління ризиками. Зміни, що пов'язані з впровадженням цифрових технологій в бухгалтерському обліку, впливають на всі етапи процесу обробки інформації.

Список використаних джерел:

1. Король С. Я., Ключко А. О. Цифрові технології в обліку і аудиті. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. С.176.

Вероніка ІСКОРОСТЕНСЬКА, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Тально Т.В.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Повномасштабне вторгнення похитнуло стабільність багатьох суб'єктів господарювання. Проте кожне з них пристосувалося до нових реалій і продовжується розвиватись всупереч складним обставинам.

У процесі господарської діяльності між суб'єктами господарювання

виникають розрахункові взаємовідносини. Найбільшу частку у розрахункових операціях займають розрахунки підприємства з контрагентами. Основними контрагентами для підприємства є покупці і замовники.

Замовниками виступають юридичні та фізичні особи, які замовляють у підприємства виконання різного роду робіт чи надання послуг. Відвантажуючи продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату відразу, тобто відбувається кредитування покупця. Тому протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дебітори - юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Дебіторська заборгованість виникає у той момент, коли підприємство надає товари або послуги клієнтам або іншим компаніям, а платіж за ці товари або послуги не здійснюється вчасно або повністю. У компаній не завжди достатньо вільних фінансів для того, щоб моментально розрахуватися, тому сторони роблять відтермінування платежу.

Відтермінування платежу — вигідна та розповсюджена практика в бізнес-середовищі. Проте чим більше у постачальника клієнтів, тим швидше росте дебіторська заборгованість.

До основних причин виникнення дебіторської заборгованості можна віднести: інфляцію, неплатоспроможність боржників, порушення договору. Найкращий спосіб боротьби з дебіторською заборгованістю — не допускати її виникнення. До підписання договору необхідно: перевірити контрагента на наявність судових справ, перевірити чи у клієнта були прострочені зобов'язання перед банками, обов'язковим є укладення договору, де має бути прописана відповідальність клієнта за порушення графіка оплати.

Для підприємств дебіторська заборгованість може стати серйозною проблемою, особливо якщо заборгованість занадто велика чи триває довго. Це може призвести до фінансових проблем, зниження виробництва, обмеження доступу до кредитів та інших ресурсів та загрози стабільності підприємства.

Для управління дебіторською заборгованістю можуть бути застосовані різні підходи, включаючи створення політики кредитування, контроль за платежами, взаємовідносини з клієнтами, збільшення ефективності виробництва та інші заходи. Важливо забезпечити своєчасність платежів та використовувати ефективні методи взаємодії з клієнтами для зменшення дебіторської заборгованості та забезпечення стабільності фінансового стану підприємства.

Ефективність системи управління дебіторською заборгованістю залежить

від рівня контролю за платіжним статусом підприємства та аналізу співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, оскільки великі перевищення дебіторської заборгованості становлять загрозу фінансовій стабільності, тому необхідно залучення додаткових джерел фінансування.

Отже, для покращення дебіторської заборгованості на підприємствах можна виконати наступні кроки: Створення політики кредитування: необхідно розробити чітку політику кредитування, яка визначає умови платежу та умови надання кредиту. Політика повинна бути прозорою і доступною для клієнтів, щоб уникнути непорозумінь та підвищити довіру. Використання системи автоматичного контролю за платежами: сучасні інформаційні системи можуть допомогти вести облік платежів та нагадувати клієнтам про сплачені та несплачені рахунки. Це дозволить уникнути заборгованості та підвищить точність ведення обліку.

Оцінка платоспроможності клієнтів: необхідно проводити оцінку платоспроможності клієнтів перед наданням кредиту. Це дозволить уникнути ризиків, пов'язаних з неплатежами та заборгованістю.

Моніторинг ризиків: потрібно систематично оцінювати ризики, пов'язані з кредитуванням та дебіторською заборгованістю. Моніторинг дозволить своєчасно виявляти та уникати проблем. Взаємодія з клієнтами: важливо забезпечити своєчасну та якісну взаємодію з клієнтами. Клієнти повинні отримувати достатню інформацію про умови кредитування та платежі, щоб уникнути непорозумінь.

Список використаних джерел:

1. Проблеми та перспективи розвитку системи внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємствах / Т. А. Бурова, В. В. Волошина // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки. - 2023.
2. Вещунова Н.Л. Стан дебіторської та кредиторської заборгованості та її вплив на економічну стійкість сільськогосподарських підприємств / Н.В.Лобода // Економіка АПК 2022. – №15. – С. 30-33.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 №237.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

Наталія ЛІСОВСЬКА, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України».

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Підтримка бізнесу – важлива умова стабілізації економіки та подолання економічної кризи, в якій опинилася Україна через війну.

Для того, щоб полегшити діяльність підприємців та підтримати їх бізнес в цей важкий час, державою було впроваджено ряд заходів, спрямованих на стабілізацію економіки.

Одним із таких заходів стало прийняття Закону України від 26.07.2023 року №3219-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану», який набрав чинності 01.08.2023 року (далі Положення). Закон не передбачає введення нових ставок податків, а натомість спрямований, перш за все, на відновлення податкового законодавства до довоєнного стану з деякими особливостями.

І хоча з того моменту вже пройшло досить багато часу, в багатьох підприємців ще досі виникають питання, які податки вони можуть не платити та як обліковувати та подавати звітність в такому випадку фізичні особи – підприємці (ФОП), в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування [1].

Так, Закон передбачає кілька важливих аспектів стосовно єдиного податку в Україні. Починаючи з 1 серпня 2023 року, єдиний податок за ставкою 2% буде скасований, підприємці повернуться на довоєнний режим сплати податків, а перехід на інші системи оподаткування відбуватиметься шляхом подання заяви до 1 вересня 2023 року. Також відновлюється граничний обсяг доходу для платників єдиного податку третьої групи із ставками 3% і 5% та передбачаються особливості переходу на сплату податку на прибуток та ПДВ на загальних підставах для "перехідних операцій".

Внесення змін відновлює обов'язкову сплату єдиного податку для фізичних осіб-підприємців (далі ФОП) 1 та 2 груп з 1 серпня 2023 року, окрім тих ФОП, які зареєстровані та знаходяться на тимчасово окупованих територіях або в зоні ведення бойових дій. Мораторій на застосування ЄСВ-штрафів та пені, в свою чергу, скасовується. Для платників податків та контролюючих органів

відновлюється перебіг деяких строків, наприклад, на надання індивідуальних податкових консультацій та відповідей на запити податкових органів.

Однак, для платників єдиного податку, які скористалися правом не сплачувати єдиний податок, нараховані контролюючим органом суми авансових внесків з єдиного податку, суми штрафних санкцій та пені підлягають скасуванню (анулюванню) за відповідні періоди з 1 квітня 2022 року по 31 липня 2023 року [3].

Крім того, Законом встановлені наступні особливості справляння єдиного податку у зв'язку зі скасуванням особливостей оподаткування [2]:

- дохід, отриманий у період застосування особливостей оподаткування, не включається до обсягу доходу, визначеного для відповідної групи платників єдиного податку;

- обмеження щодо видів діяльності, які не можуть здійснювати платники єдиного податку, мають бути виконані до першого числа місяця, наступного за календарним місяцем, в якому платник податку втратив право або самостійно відмовився від використання особливостей оподаткування;

- у 2023 звітному році ліміт доходу для відповідної групи платників єдиного податку визначається пропорційно до кількості календарних місяців поточного календарного року, протягом яких платник єдиного податку не застосовував особливості оподаткування.

Закон також встановлює, що благодійна допомога не підлягає оподаткуванню у певних звітних податкових роках, а компенсація за пошкоджений / знищений об'єкт нерухомого майна не оподатковується [3].

Держава зробила все можливе, щоб полегшити діяльність підприємств в цей період. Мова йде не лише про надання можливості не сплачувати взагалі, або сплачувати менший відсоток податку. Крім цього, законом встановлено мораторій на документальні перевірки підприємств, в більшості випадків відсутні штрафи при виявленні порушень діяльності ФОПів, полегшені умови реєстрації чи закриття бізнесу, що можна здійснити в онлайн-режимі [3].

Таким чином, кожен ФОП має можливість працювати та робити свій внесок в покращення економічної ситуації у країні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» від 26.07.2023 року №3219-IX

URL: <https://jurliga.ligazakon.net/news/221266>.

2. Аналіз Закону «Про скасування воєнних пільг. Закінчення».

URL: <https://kap.ua/analiz-zakonu-zavershenia/>.

3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15 березня 2022 року № 2120-IX
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20>.

Діана МОРОКО, студентка

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Науковий керівник – викладач Лісовська Н.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Попри воєнний стан, що триває, проведення щорічної інвентаризації активів та зобов'язань перед складанням річної фінансової звітності не уникнути, адже усі активи мають бути перевірені, підраховані, звірені та підтверджені первинними документами, що, в свою чергу, надасть впевненості у достовірності даних бухгалтерського обліку [1].

Інвентаризація — це один із найвідповідальніших етапів роботи інвентаризаційної комісії. Адже потрібно перевірити й документально підтвердити не лише фактичну наявність активів, а й стан кожного об'єкта, достовірність його оцінки, за якою його обліковують на балансі. Усе це потребує від фахівців підприємства досвіду та певних професійних навичок. Тим паче, що палітра необоротних активів на підприємстві може бути різноманітною: від нерухомості до звичайного канцелярського приладдя [2].

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і звітності, підтвердження наявності активів, їх стан, відповідність критеріям визнання і оцінки, документування відсутності, пошкодження майна, підтвердження фактів невідповідності критеріям визнання активами [2]. Нині процедуру інвентаризації регулює Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну України від 02.09.2014 р. №879 (зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів (далі Положення).

Тож за наявності фактів псування чи втрати активів підприємство має провести інвентаризацію. Це ж стосується випадків такого псування чи втрати активів через війну, коли в зоні бойових дій чи районах максимально наближених до них підприємства втратили та продовжують втрачати чимало товарно-матеріальних цінностей: знищення через пожежі, які виникли внаслідок прямих обстрілів, зіпсування товарів через вихід з ладу відповідного обладнання, призначеного для їх зберігання тощо.

26 травня 2022 року на сайті Мінфіну з'явився наказ «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» (далі Наказ). Змінами до Наказу пропонується врегулювати питання щодо особливостей проведення інвентаризації підприємствами, які знаходяться на тимчасово окупованій території та/або в районах проведення бойових дій [3].

Зокрема, у п. 8 розділу I Положення зазначено, що підприємства з окупованих територій та територій бойових дій проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств. Території визначаються такими відповідно до законодавства. Окремо у Положенні з'явилась норма, що керівники таких підприємств у разі встановлення фактів викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна, можуть прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна на день встановлення таких фактів [2].

Отже, якщо доступ до активів відсутній – підприємство або його підрозділ знаходиться на тимчасово окупованій території чи в районі бойових дій, то інвентаризацію майна необхідно здійснити тільки після отримання власником фактичного доступу до таких активів. Слід зауважити, якщо йдеться про період воєнного стану, то зрозуміло, що це стає можливим тільки за дотриманням умов безпеки. Коли стане можливо забезпечити безпечний і безперешкодний доступ до активів, тільки тоді потрібно:

- провести інвентаризацію майна станом на 01 число місяця, наступного за місяцем, у якому зникли перешкоди для доступу до активів;
- відобразити результати в обліку у відповідному звітному періоді (не пізніше останнього числа місяця, в якому проводилась інвентаризація) [1].

Для проведення інвентаризації створюється інвентаризаційна комісія, відповідно до наказу керівника, в якому слід вказати також на яку дату проводиться інвентаризація та який період часу відводиться. За результатами інвентаризації, комісія складає інвентаризаційні документи [2].

Таким чином, на підставі фактів, виявлених інвентаризацією, керівник ухвалює рішення залежно від результатів:

- про списання активів, подальше використання яких неможливе;
- про проведення робіт з ліквідації зруйнованого об'єкта;
- про оцінку й оприбуткування запчастин, матеріалів, брухту, дорогоцінних металів, що залишилися після знищення / ліквідації активів [3].

Слід зазначити, необоротні активи та запаси, які відображалися в бухгалтерському обліку до введення воєнного стану та які на дату складання фінансової звітності фактично перебувають на тимчасово окупованій території або в районах проведення воєнних (бойових) дій, продовжують обліковуватись у складі активів підприємства [1].

Зважаючи на зазначене, врахування у складі витрат платника податку втрат від псування або знищення його майна в умовах воєнного стану повинно здійснюватися на підставі відповідних первинних документів, за умови проведення обов'язкової інвентаризації відповідно до наявних підстав для такої інвентаризації [1].

Список використаних джерел:

1. Онищенко В. Як організувати та провести річну інвентаризацію в 2022 році.
URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7425>.
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 р. № 879, зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів.
URL: <https://document.vobu.ua/doc/5228>.
3. Наказ Міністерства фінансів України від 26.05.2022 р. № 148 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку».
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0779-22>.

Олександр ОБРУСНИЙ, студент

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Тально Т.В.

ДУАЛЬНА ОСВІТА – ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

Однією з умов економічного зростання нашої країни є підготовка фахівців з високим рівнем професійної компетентності. Випускники коледжу мають бути конкурентоспроможні з високим рівнем професійної компетентності, мобільності, готовності до впровадження нових технологій, здатних до самореалізації, швидкого реагування на запити ринку праці.

Сьогодні освітні програми навчальних закладів базуються переважно на вивченні теоретичного матеріалу, а цього, зазвичай, не достатньо. Випускникам не вистачає досвіду практичного застосування компетентностей, їм важко адаптуватися в умовах реальної професійної діяльності. Стрімкий розвиток нових технологій, модернізація обладнання, оснащення виробництв комп'ютерною технікою – все це вимагає нового покоління кваліфікованих

кадрів, здатних включатися в роботу відразу після закінчення навчального закладу, не витрачаючи дорогоцінний час на додаткову підготовку або стажування.

Дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, зазвичай, на основі договору[1].

У дуальній системі навчання посилюється і якісно змінюється роль роботодавця, а точніше проявляється співпраця навчального закладу і підприємства. На території підприємства створюють навчальні робочі місця для студентів та призначають спеціальних підготовлених кадрів, які виступають у ролі наставників.

Дуальна освіта може забезпечити отримання кваліфікованих кадрів, підготовлених до потреб конкретного підприємства і його специфіки.

Одним елементом дуальної освіти під час підготовки фахівців з обліку і оподаткування є написання курсових робіт на підставі реальних даних підприємства. Отримавши завдання для виконання курсової роботи, студентів направляють на підприємства. Разом з бухгалтерами відповідного напрямку їх ознайомлюють з організаційно-економічною характеристикою підприємства, робочим місцем та посадовими обов'язками відповідно до обраної теми. На підприємстві формують вихідні дані для розрахункової частини курсової роботи на основі звітно-облікової документації.

Студенти після повернення з підприємства виконують курсову роботу на основі отриманих вихідних даних. Після рецензування викладачами коледжу курсових робіт їх допускають до відкритого захисту. Члени комісії запрошують представників підприємств, на підставі даних яких виконано курсові роботи.

Одним із завершальних етапів навчання фахівців з обліку і оподаткування є виробнича переддипломна практика, яка надає можливість студентам використати свої теоретичні знання на виробництві. Від правильно підібраної бази залежить якість проходження і виконання звіту студента. Студент, виконуючи програму практики, дублює основні посади працівників бухгалтерії, зокрема головного бухгалтера, а також збирає матеріали для виконання наскрізного завдання звіту з практики на реальних даних підприємства. По завершенні практики прорецензований звіт студент захищає перед комісією, до складу якої входять представники виробничих баз практики.

Дуальна освіта має низку переваг, найважливішими серед яких є можливості:

1) одночасно навчатись і працювати та отримувати заробітну плату, що є важливим для студентів, які, як правило, не мають постійного доходу належного

обсягу для задоволення своїх життєвих потреб;

2) набуття студентами у процесі навчання належного рівня якості практичних професійних компетентностей.

Однак, поєднання навчання та праці передбачає необхідність формування гнучкого графіку освітнього процесу, адаптованого до потреб працедавця розкладу занять, оптимізації аудиторного та позааудиторного навчального навантаження студентів.

Однак дуальну освіту не слід ідеалізувати, вона має не тільки переваги, але й певні обмеження та проблеми. Так, існує протиріччя між цілями конкретних роботодавців (не підтримують включення в навчальні плани дисциплін, що безпосередньо не пов'язані з виконанням завдань конкретної професійної діяльності) та державою (віддає перевагу підготовці широко освічених і соціально мобільних громадян). Також серед проблем – практична відсутність законодавчого регулювання дуальної освіти у сферах правового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення: питання заробітної плати, відпусток, підпорядкованості згідно з вимогами трудового кодексу, наявності та дієвості санкцій за порушення вимог тристороннього договору між підприємством, закладом освіти та здобувачем освіти та багато інших [2].

Отже, дуальна система навчання дозволяє студентам отримувати теоретичні навички та брати участь у певних виробничих процесах конкретного підприємства. Таке поєднання теорії та практики дає реальний старт у роботі: на той час, як студент закінчить навчання, у нього будуть не тільки необхідні технічні знання, а й практичний досвід роботи. Перспективи працевлаштування для студентів, які закінчили програму подвійної професійної освіти, дуже добрі.

Список використаних джерел:

1. Самчук Л. І. Дуальна освіта в Україні – інноваційна технологія навчання (рекомендаційний бібліографічний список). Аналітичний вісник. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. 2018. Вип. VII.С. 2–15.
3. Кулалаєва Н. В. SWOT-аналіз упровадження елементів дуальної форми навчання в професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць. Київ: Вид-во ІІТО НАПН України, 2018. Вип. 15. С. 51–59.

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Однією з найбільших перешкод на шляху України до Європейського рівня є непрозорість відносин між державою і бізнесом у питанні податків.

В умовах повномасштабного вторгнення Росії траєкторія податкового реформування змінилась. Адже ця війна ведеться не тільки на військово-технічне, але й економічне виснаження противника. Тому так важливо реалізовувати податкову систему, яка б дозволила розраховувати не тільки на підтримку зовнішніх союзників, але й могла б розвивати власну економіку, покращивши умови ведення бізнесу, щоб забезпечувати фінансування основних функцій держави за рахунок внутрішніх можливостей країни. За таких умов одним з ключових інструментів, який є у держави для цього — податкова система.

Необхідно змінити податкову систему так, щоб бізнесу було вигідніше податки сплачувати, аніж оптимізувати. Це дозволить підприємцям заощадити більше коштів, витрачаючи їх на капітальні інвестиції та підвищення заробітної плати працівникам, а також стабілізувати економіку в країні під час воєнного часу та створити умови для її зростання та відновлення після перемоги.

Необхідно реформувати податкову систему, яка мала б стабільні правила та прозорість стягнення податків і таку податкову систему, щоб сприяла розвитку бізнесу та не була перепорою. Значну частину потреб країни у фінансуванні вдається забезпечувати завдяки підприємцям від міжнародних партнерів, то після війни, маємо передусім розраховувати на власні сили.

Щодо номінального рівня податкових ставок в Україні, то він є досить помірним. Податки на прибуток підприємств (18%) та на особисті доходи (18%) є низькими за міжнародними стандартами, податок на додану вартість (20%) на середньому рівні, хоча соціальні відрахування (22%) відносно високі (якщо порівнювати з більш коректними аналогами ніж соціально забезпечені країни ЄС). При цьому нинішнє домінування у надходженнях податків на споживання (ПДВ, акцизи) над податками на працю (ПДФО, ЄСВ) та на капітал (ПнП, оподаткування дивідендів) є розумним економічним підходом, який зменшує перешкоди для створення робочих місць та накопичення заощаджень. Проте, у цій сфері все одно є значні можливості для покращення.

Економіку необхідно стимулювати за допомогою зниження ставок податків. Зокрема, це стосується значного зниження ставок податку на додану вартість, замінивши його на податок з обороту, який був би простіший в

адмініструванні, а отже мінімізація ризиків в корупції. Якщо податок з обороту автоматично обчислюється як відсоток від обсягу реалізованої продукції, то застосування ПДВ потрібне попереднє визначення доданої вартості у вартості реалізованої продукції, що виявилось, як засвідчила практика досить складною процедурою.

Застосування податку з обороту нараховувався як фіксований відсоток з продажу і тому позбавлений складностей і великих витрат на адміністрування, властивих податку на додану вартість, та не створював умов для корупції та різних махінацій при нарахуванні. Відбувалось істотне зростання вартості продажу виробленої продукції.

Під час переходу від ПДВ до податку з обороту, головне, не допустити зменшення загальної суми податків, які надходять до бюджету.

За інтегральним показником вилучення вартості в економічних агентів і перерозподілу її через державний бюджет, Україна (зі співвідношенням державних витрат до ВВП у 34-38% останніми роками) виявляється більш ліберальною ніж розвинуті країни типу Канади (52%) чи Великобританії (47%), але поступається динамічним чемпіонам зростання типу Ірландії (26%) та В'єтнаму (22%). Що більше, навіть країни зі схожими безпековими ризиками не обов'язково нарощують державні витрати так, як це робить, наприклад, Ізраїль (42%), а можуть показати й зразок більш економного підходу, як, наприклад, склалося у Південній Кореї (30%) чи Тайвані (19%) — що дозволяє останнім також долучитися до чемпіонів зростання. (Згадаємо, що Ізраїль витрачає 5% ВВП на оборону, Південна Корея 3%, а Тайвань 2%.) При цьому наші посткомуністичні сусіди проводять як схожу з Україною, так і більш ліберальну політику: Польща (41%) з одного краю та Казахстан (25%) з іншого [1].

Ключова передумова ефективної роботи податкової системи та унеможливлення ухиляння від сплати податків — максимальне розширення податкової бази при встановленні невисоких ставок оподаткування.

Всі успішні реформи світу пов'язані з відлунням війни чи інших суспільних потрясінь. Для прикладу Ірландія та Кіпр, де після війни втілювали податкові реформи, але не збільшуючи податки, а зменшуючи.

На підставі досвіду цих держав необхідно шукати власний шлях до успіху. Податки впливають на рівень корупції в країні, а реформа податкової системи має забезпечити розширення податкової бази, адже при збільшенні відсоткової ставки податків фондовий ринок країни впаде. Тобто ключовим елементом для податкової системи є найменша ставка при найширшій базі оподаткування і найменше джерело прибутку, яке оподатковується, тобто чим менша база тим легше ухилятися від сплати податків, великі податкові ставки на малій базі немає жодного сенсу.

Ключова для економіки будь-якої країни податкова реформа потребує прискіпливого вивчення попереднього досвіду, уникнення своїх і чужих помилок та, звісно ж, ретельних розрахунків, що допоможуть мінімізувати ризики.

Список використаних джерел:

1. Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України веб-сайт
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3691473-podatкова-reforma-ta-ii-hronologia.html>
2. Укрінформ. Як Україна реформуватиме податкову систему після війни веб-сайт
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3688038-ak-ukraina-reformuvatime-podatkovu-sistemu-pisla-vijni.html>

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

Анна БІКСЕЙ, студентка

Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

Науковий керівник – викладач, Черненко Л.Б.

РОЛЬ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ У СТРАХУВАННІ

На сучасному етапі значне місце в діяльності більшості суб'єктів господарювання має маркетинг - система заходів та прийомів, що дає змогу більшою мірою забезпечити задоволення потреб споживачів та відповідно досягнути виробнику оптимальної для нього норми прибутку. Страхові компанії як виробники специфічних послуг не залишаються осторонь. Страховий маркетинг нині є важливим інструментом взаємодії страхової компанії та її оточення, його основне призначення - оптимізація співпраці зі споживачами страхових послуг [2].

Необхідність вивчення маркетингу визначається новими вимогами клієнтів до страхових продуктів з метою вивчення страхового маркетингу та специфіки його реалізації в українських страхових компаніях. Саме фахівці у сфері страхового маркетингу вважають, що страховий продукт становить основний елемент маркетингового комплексу.

Страховий маркетинг - це сукупність заходів, спрямованих на збільшення прибутку страхової компанії шляхом ретельного аналізу потреб клієнтів у страхуванні.

Метою страхового маркетингу є розширення клієнтської бази за допомогою досягнення максимального рівня задоволення їхніх потреб через впровадження нових і модифікацію існуючих страхових продуктів.

Страхові компанії використовують різноманітні канали для продажу своїх продуктів. У сучасний час існує кілька видів каналів розповсюдження страхової продукції:

- ✓ через телефон, листування або інтернет-мережу.
- ✓ в приміщенні офісу страхової компанії;

✓ через незалежних посередників, які не займаються страхуванням як основною діяльністю, таких як банки, автосалони, туристичні агенції, в рамках угод, укладених зі страховиком.

✓ через агентів, які працюють на страхову компанію як її штатні або позаштатні співробітники, і в такому випадку цей канал розповсюдження є внутрішньою складовою самої компанії [1].

Найвагомішою перевагою використання інформаційних технологій для страхувальника є зручність і економія часу [3]. В Інтернеті страхувальник має можливість самостійно вибрати страховку, здійснити розрахунок вартості поліса, порівняти його з аналогічними пропозиціями від інших компаній, здійснити оплату будь-яким із зручних способів і отримати поліс не виходячи з дому. Інтернет дозволяє знизити рівень впливу на споживача, тобто відсутність необхідності прямого спілкування зі співробітниками страхової компанії, зменшує вплив на нього емоційних та раціональних чинників переконання. Інтернет дозволяє швидко та легко одержати величезний обсяг інформації щодо діяльності страховиків, їхньої продукції, цін на неї, що дозволяє спростити процес вибору для споживача. В той же час страховики мають змогу здійснювати постійні пасивні маркетингові дослідження, вивчати цільовий сегмент ринку, проводити активні опитування страхувальників, аналізувати попит на страхові продукти та інформацію про них, тощо.

Для страхових компаній розвиток Інтернет-маркетингу дозволяє знизити витрати на ведення бізнесу, що в сучасних умовах є вагомою перевагою. Працюючи з класичним каналом продажів полісів, страховик повинен утримувати офіси, офісну техніку, меблі, платити оренду, тощо. Організація віртуального офісу потребує значно менших витрат, до того ж витрати з укладання договорів страхування в Інтернеті є меншими, ніж витрати на обслуговування клієнта безпосередньо в офісі страхової компанії. Отже, зниження витрат на ведення бізнесу за рахунок Інтернет-маркетингу дає страховику змогу підвищити свою платоспроможність і вивільнити час і ресурси на більш якісний супровід своїх клієнтів і оперативне врегулювання страхових випадків. Однак, зазвичай споживачі надають перевагу купівлі страхових продуктів за допомогою офісного каналу, тому що він користується більшим рівнем довіри. В цьому контексті страховикам слід проводити додаткові дослідження ефективності спілкування та ефективності контакту в мережі.

Інтернет-маркетинг дозволяє охопити споживачів у віддалених географічних регіонах, що дозволяє страховикам вийти на нові сегменти, не зважаючи на їх фінансові можливості відкриття філій в цих регіонах. Основними користувачами Інтернету є соціально активні люди з середньою та високою купівельною спроможністю, тобто найцікавіші для залучення в цільову

аудиторію страховика. Інтернет-маркетинг дозволяє страховику спростити побудову партнерських відносин зі споживачами за рахунок створення більш тісних контактів, ведення діалогів у режимі реального часу, швидкої реакції на запити страхувальників. Перевагою для страховика є й те, що проведення рекламних компаній в Інтернеті потребує значно менших витрат ніж в традиційних ЗМІ та дозволяє більш точно охопити цільову аудиторію [3].

Маркетинг у сфері страхування відіграє важливу роль у розвитку та конкурентоспроможності страхових компаній. Його основна мета полягає в ефективному залученні клієнтів, просуванні страхових продуктів, підвищенні свідомості споживачів та наданні їм інформації для ухвалення обґрунтованих рішень. Використання маркетингових стратегій дозволяє страховим компаніям успішно адаптуватися до змін на ринку та задовольняти потреби клієнтів. Це сприяє збільшенню обсягів продажів, підвищенню прибутковості та зміцненню позицій на ринку.

Список використаних джерел:

1. Руда О. Л. Розвиток страхового ринку в Україні. Ефективна економіка. 2022. №2.

URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7634>.

2. Studentam.net.ua

URL: <https://studentam.net.ua/>

3. Мацьків Г. Вдосконалення механізму забезпечення інтернет-страхування на основі маркетингового інструментарію. Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи: матеріали Національної науково-практичної конференції. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 140–143.

Богдан ВАШУЛЕНКО, студент

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладачка, Сова В.М.

ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Державний бюджет України 2024 року істотно відрізняється від бюджетів мирного часу через повномасштабну війну з рф. Він відображає складну ситуацію, з якою стикається Україна, балансує між великими витратами на національну безпеку та оборону, соціальними виплатами та іншими видатками, що мають вирішальне значення для функціонування держави в умовах воєнного стану.

Державний бюджет України – головний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту та централізовано розподіляє її на розвиток національної економіки, для соціального захисту населення, утримання органів державної влади та управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон. [1]

Державний бюджет України складається зі статей, якими затверджено загальний обсяг доходів та видатків державного бюджету, дефіцит державного бюджету, граничний обсяг державного боргу, розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди, а також з таблиць, якими визначено доходи державного бюджету, розподіл видатків державного бюджету між органами державної влади та розподіл міжбюджетних трансфертів між місцевими бюджетами. [2]

Війна “з’їла” майже третину економіки України та радикальним чином змінила її економічну географію. Вторгнення РФ вплинуло на всі сектори. Ця війна кардинальним чином вплинула на Державний бюджет України. [3]

Бюджет-2024 став другим повноцінним бюджетом умов воєнного часу і майже половина його витрат піде на національну безпеку та оборону – 1,6 трлн гривень з 3,309 трлн. У пріоритеті також витрати на соціальні виплати, освіту, медицину та підтримку ветеранів.

Найбільш значущі видатки спрямовані на Міністерство оборони, Головне управління розвідки, Службу безпеки України та інші відомства, що забезпечують національну безпеку. Зростання витрат також відзначається на центральні органи влади.

Доходи держави заплановані на 25% вище – 1 трлн 768,5 млрд гривень проти 1 трлн 416,4 млрд 2023 року. Витрати на 2,5% менші – 3 трлн 309 млрд.

Граничний обсяг дефіциту бюджету складе 1 трлн 571,5 млрд гривень – менше на 21,8%. А граничний обсяг держборгу зросте на 22,1% – до 7 трлн 460,1 млрд гривень. [4]

У 2024 році дедалі більше доведеться розраховувати на власні сили й шукати ресурси не лише для часткової компенсації зменшення міжнародної допомоги, а й для фінансування реальних потреб оборони. Вони ж вочевидь будуть більшими за ті, що закладено в держбюджет.

Для забезпечення стабільності економіки та фінансової безпеки країни в умовах війни, необхідно ефективно управляти бюджетними ресурсами з урахуванням воєнних ризиків, залучати додаткові джерела фінансування, а також здійснювати реформи з метою збільшення доходів бюджету та оптимізації витрат і умов воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Сайт «Мінфін»: Державний бюджет України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>
2. Сайт «Міністерство юстиції»: До питання про правову природу закону про державний бюджет.
URL: https://minjust.gov.ua/m/str_11355
3. Сайт «Українська правда»: Як війна змінила економічну географію країни.
URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/10/19/705648/>
4. Сайт «Слово і діло. Аналітичний портал»: Все про бюджет-2024: основні показники та витрати.
URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/11/30/infografika/ekonomika/vse-pro-byudzhethet-2024-osnovni-pokaznyky-ta-vytraty>

Артем ЗІНЧЕНКО, студент

Відокремлений структурний підрозділ
«Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського
національного аграрного університету»
Науковий керівник – Андрющенко О.В.

НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСІВ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ КП КОР «КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ОБЛАСНИЙ МУЗИЧНО- ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. П.К. САКСАГАНСЬКОГО»

Складовою частиною місцевого господарства є комунальне підприємство, функція якого зводиться до забезпечення функціонування місцевої інфраструктури та побутової сфери та фінансування органів місцевого самоврядування.

Суть комунального підприємства полягає у використанні комунальної власності, що належить громаді, та наданні послуг населенню за фіксованою ціною.

Фінансові ресурси комунального підприємства – це сума коштів, резервів і цільових надходжень, гарантованих керівництвом або складними фінансовими зобов'язаннями та наданих комунальному підприємству відповідно до законодавства. Вони можуть включати власні кошти та пожертви зацікавлених сторін. До перших належать законні кошти, амортизаційні відрахування, прибуток тощо, а до других — бюджетні асигнування, благодійні пожертвування, банківські кредити тощо.

Фінанси комунального підприємства складаються переважно з бюджетних коштів.

Існує потреба у вдосконаленні процесів планування фінансових ресурсів та управління цими підприємствами, що залежатиме від їх фінансової стабільності, продуктивності чи надання послуг. Для цього необхідно забезпечити функціонування ефективної системи поточного, оперативного та стратегічного планування, організації, контролю та аналізу його діяльності.

Реформування комунального сектору української економіки потребує низки заходів щодо активізації місцевої влади та пошуку інноваційних методів роботи, які відповідають існуючим ресурсним обмеженням і викликам часу.

Для цього варто запозичити закордонний досвід управління розвитком державних економічних підприємств.

Польський досвід управління державним сектором економіки особливо цінний для України через подібні організаційні традиції та географічне розташування в економічній та соціальній сферах.

Для виходу з кризи було проведено жорстку монетарну політику, ліквідовано дефіцит бюджету (зменшено субсидії), скасовано податкові пільги, пом'якшено цінову політику, а також ціни на енергоносії, ліки, житлово-комунальні послуги.

Об'єктом дослідження є комунальне підприємство Київської обласної ради «Київський академічний обласний музично-драматичний театр ім. П. К. Саксаганського».

КП «КОР КАОМДТ ім. П.К. Саксаганського» засновано на спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Київської області і є закладом культури, діяльність якого спрямована на створення, публічне виконання та публічний показ творів театрального мистецтва.

Основною метою діяльності театру є розвиток театрального мистецтва і театральної справи, формування і задоволення потреб населення в театральному мистецтві. Діяльність театру має на меті одержання прибутку.

За останні роки спостерігаємо збиткову діяльність театру, яка обумовлена різними причинами, в тому числі ковідом та війною.

В Україні близько 14 тисяч комунальних підприємств. Комунальні підприємства характеризуються від'ємними показниками капіталу та активів. Зокрема, це стосується суб'єктів господарювання, які надають послуги загальногосподарського значення (водо-, тепло-та газопостачання, управління будівлями, поводження з побутовими відходами) та громадського транспорту. Капітал комунальних підприємств складається з державних коштів. Загальні проблеми на підприємствах такі: неоднозначна політика власності, надмірний політичний вплив, неефективне управління активами

Існує дві причини, чому реформи корпоративного управління комунальними підприємствами не були справді реалізовані: по-перше, небажання зменшувати можливості для корупції, пов'язаної з діяльністю комунальних підприємств, і, по-друге, ризик втрати урядом контролю над діяльністю комунальних підприємств нести політичну відповідальність за свою діяльність.

Щоб рухатися до нового багатоканального фінансування культури, Україна має вчитися на багатому досвіді зарубіжних країн, тобто підтримувати достатній рівень національних культурних витрат і розвивати співпрацю між культурою, підприємствами та людьми, суспільства.

Основною ідеєю ендавменту є надання довгострокової фінансової підтримки неприбутковій організації. Такі інвестиції забезпечують некомерційну організацію щорічним доходом у вигляді дивідендів, відсотків по вкладах та інших платежів, які можуть становити значну частину бюджету організації.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
2. Про театри і театральну справу: Закон України від 31.05.2005 № 2605-IV.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#doc_info
3. Кучин С. П. Шляхи забезпечення фінансової стійкості закладів сфери театального мистецтва. *Креативний простір*. 2022. № 9. С. 67-69.

Віталій ЛУЦЕНКО, студент

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Чайка Л.В

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ

Глобалізація як феномен характеризує якісно нову фазу інтернаціоналізації економічного життя, яке супроводжується лібералізацією зовнішньоекономічних зв'язків, зменшенням або зняттям бар'єрів між країнами для трансграничного руху товарів, послуг, капіталів, робочої сили і посиленням міжнародного інформаційного обміну.

За таких умов зростає ступінь відкритості національних економік. Зараз глобалізація охопила всі сфери життєдіяльності людства, а її вплив стає дедалі відчутнішим.

В колах вчених, які досліджують процес глобалізації, загально визнаним

вважається факт, що найбільш динамічним елементом глобалізації є фінансова глобалізація. Фактично, всі процеси, які супроводжують переміщення фінансового капіталу є фінансовою глобалізацією. Виникнення поняття фінансова глобалізація пов'язують з перетворенням грошей на товар, фактично відділенням фінансового ринку від ринку товарів та послуг. А це призводить до того, що фінансові ринки починають визначати рівень розвитку країн світу.

Для фінансової глобалізації характерні безперешкодний рух капіталів між країнами і регіонами світу, в тому числі по електронних мережах, функціонування глобального кредитного, валютного та фінансового ринків, створення механізмів наднаціонального регулювання світових ринків, посилення ролі ТНК і ТНБ у сфері світового господарювання.

За рівнем глобалізації фінансова сфера нині випереджає усі сфери національної економіки. Найважливіші чинники фінансової глобалізації впливають на учасників ринку – банки, фінансові компанії, біржі, уряди, банківські установи, центральні банки, вчених, засоби масової інформації, позичальників, інвесторів, а також тих, хто виробляє, продукує та обслуговує засоби інформаційних технологій. Але більш важливою і дієвою організаційною складовою фінансової глобалізації є потужні фінансові корпоративні структури: банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, аудиторські фірми, фондові біржі, валютні біржі, світові фінансові центри та світові фінансові столиці, міста-мегаполіси [3].

Останніми роками відбуваються суттєве зниження ролі комерційних банків і відповідне посилення ролі ринкових інститутів.

Міжнародні інвестори та позичальники, які функціонують на глобалізованих фінансових ринках, висувають ряд вимог, що, в свою чергу, є наслідками фінансової глобалізації, зокрема: висока якість продуктів та вигідна ціна на них; високий рівень диверсифікації та інтенсивна інноваційна діяльність; висока ліквідність фінансових продуктів; професійне управління ризиками; ефективний розподіл капіталу у світовому масштабі.

У процесі дослідження виділено і негативні наслідки глобалізованих фінансових ринків, які є причиною появи ризиків, а саме:

- ✓ виникнення відмінностей між глобальними й орієнтованими на внутрішній ринок учасниками;
- ✓ вплив глобалізованих ринків на політичні та економічні події в країнах світу;
- ✓ ризики нецільового використання фінансових інструментів і фінансових махінацій з боку глобальних учасників [1].

Через те, що процес фінансової глобалізації спричиняє подвійний вплив на розвиток світової фінансової системи, більшість країн не прийняла до уваги потенційні виклики, які стрімко переросли в реальні загрози.

Гарантом забезпечення безпеки в умовах глобалізації на всіх рівнях виступає держава, а узгодженість і системність державної економічної політики є основою подальшої деталізації інструментів і методів організаційно-економічного механізму протидії проявам відтоку фінансових та інших ресурсів і нелегальним міграційним потокам.

Глобалізація має як позитивні, так і негативні наслідки для фінансової системи та економіки загалом. Тому, досить важливо збалансувати переваги та ризики глобалізації для забезпечення сталого та справедливого розвитку всіх країн та регіонів світу. [2].

Отже, фінансова глобалізація є важливою тенденцією розвитку сучасної світової економіки. Вона прискорює темп інновацій і виявляє необхідність корегування стратегії розвитку сучасних світових господарських зв'язків, посилює взаємодію національних економік на базі сучасних інформаційних технологій, створює гнучкі умови ринків праці, товарів, капіталу, долає низку диспропорцій, які спричиняє економічна глобалізація.

Список використаних джерел:

1. Копитець Н.Г. Сучасні тенденції глобалізації фінансових ринків. Облік і фінанси АПК: освітній портал. 2024
URL: <https://magazine.faaf.org.ua/suchasni-tendencii-globalizacii-finansovih-rinkiv.html>.
2. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як чинник впливу на бюджетну безпеку держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 12/2/2022.
URL: https://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/12.pdf.
3. Харун О.А., Матюх І.А., Особливості та наслідки фінансової глобалізації в сучасних умовах. Економіка і суспільство. Випуск 19 / 2021.
URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/11.pdf.

Діана МОРОКО, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Черненко Л.Б.

РОБОТА БАНКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Банківська система є важливою складовою фінансового ринку, а її стабільність та ефективність – необхідна умова розвитку національної економіки. Банківську систему слушно називають кровоносною системою економіки. Банки забезпечують платежі населення та бізнесу, а кошти бізнесу та значна частка заощаджень населення зберігаються на рахунках у банках. Ці кошти банки використовують для кредитування [4].

З початку збройної агресії Росії Національний банк України створює умови для належної роботи банків у надскладних умовах. Антикризові рішення регулятора ґрунтуються на трьох ключових принципах:

- захист інтересів клієнтів банків, перш за все вкладників. Вони мають зберігати доступ до власних та кредитних коштів, платежів і переказів;
- підтримання діяльності банків та їх ліквідності. Негативний тимчасовий вплив бойових дій на показники діяльності банків не має призводити до визнання найбільш постраждалих з них неплатоспроможними. Такі фінансові установи за потреби матимуть час на відновлення фінансової стійкості після припинення воєнного стану;
- чесне відображення реального фінансового стану банків. Якими б не були збитки за результатами війни, їх не можна приховувати шляхом "прикрашання" звітності. Дуже важливо бачити справжню картину. Без цього складно буде впровадити ефективний план оздоровлення банківської системи після завершення війни [1].

У найвідповідальніший період фінансова система країни вистояла. Національний банк зафіксував офіційний курс гривні, увів ряд обмежень на здійснення розрахункових операцій у іноземній валюті, підвищив облікову ставку для стримування зростання інфляції. При прогнозованому рівні інфляції до кінця року на рівні 30 відсотків банки зараз пропонують українцям розміщувати короткострокові депозитні вклади у гривні під 10-18 відсотків річних, а довгострокові терміном понад один рік – під 8-14 відсотків. Водночас вартість споживчих кредитів для громадян коливається на рівні 50 відсотків річних [2].

Офіційний курс зафіксовано та введено низку тимчасових валютних обмежень. Так, уповноваженим установам заборонено здійснювати торгівлю валютними цінностями. Зокрема, обмеження не поширюються на операції з купівлі іноземної валюти для придбання товарів критичного імпорту за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України, а також валютних операцій для проведення мобілізаційних та інших заходів у сферах забезпечення національної безпеки та оборони [3].

Нацбанк пом'якшив ряд нормативів роботи комерційних банків. Такі заходи дозволили, за винятком декількох учасників ринку, стабілізувати роботу банків, стимулювати їх змінити власні бізнес-моделі, а також сконцентрувати наявні ресурси на користь кредитування важливих для української економіки галузей за підтримки держави. Однак, попри стабілізацію роботи, все ще існує багато ризиків та проблем, з якими банкам важко впоратися в умовах війни. І вони змушені йти на радикальні кроки для того, аби пристосуватися до нових складних реалій. У тому числі змушені скорочувати кількість відділень, підвищувати вимоги до клієнтів-боржників, а також відходити від довгострокових та середньострокових стратегій на користь короткострокового планування. Банки, які скорочують витрати та продовжують розвивати інструменти віддаленої взаємодії, бачать зміну структури залучених коштів. Також банки через високу облікову ставку на рівні 27 відсотків річних активно виходять з рефінансування Нацбанку і переглядають підходи у кредитуванні для обмеження ризиків.

Активна цифровізація банківського сектору вже не один рік сприяє тому, що поступово зменшується кількість традиційних відділень, у яких клієнти можуть приходити і здійснювати розрахункові операції. З початку великої війни цей процес прискорився. У ПУМБ на постійній основі майже 10 відсотків їхньої клієнтської бази перебуває за кордоном і ще майже 20 відсотків, які мігрували у більш безпечні регіони України. Як наслідок, це посилює навантаження на мережу банку, втрачено майже 50 відділень, які зараз на постійній чи тимчасовій основі не працюють. Це більше відображає воєнні дії, ніж бажання банку закривати відділення і оптимізувати витрати. Усі відділення були достатньо завантажені. І зараз відділення в "зеленій зоні", де немає боїв, завантажені ще більше. Ніхто не знімав зі співробітників ідентифікацію клієнтів, роботу з документами, картками. І це прискорило диджиталізацію". При цьому фізичні відділення все ще користуються великою популярністю серед українців, оскільки вони є важливим джерелом залучення нових клієнтів до банківських установ. Міграція клієнтів між банками, початок руйнівної війни змусив українців змінювати пріоритети в банківському обслуговуванні і шукати найбільш зручні для себе варіанти отримання банківських послуг, зокрема це стосується переселенців та тих громадян, які змушені були виїхати за кордон. Клієнти обирають "великий і надійний" банк, у якого велика мережа відділень, бажано з касою та валютою, яка знаходиться біля дому, які мають відкритий диджитальний вхід і надають гарний цифровий досвід, а також так звані "безпечні гавані" – банки з західним капіталом [3].

Отже прозорість, ефективність та стійкість банківської системи – це те надбання останніх років, яке нині дає змогу утримувати міцні позиції України на

"фінансовому фронті", а злагоджена і безперебійна робота банків в умовах війни є важливішою, ніж у мирний час.

Список використаних джерел:

1. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану| від 24.02.2022 № 18.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>

2. Фінансова оборона країни. Як працює банківська система під час війни | Економічна правда

URL: <https://epravda.com.ua/columns/2022/03/16/684104/>

3. Війна в Україні - як змінилась робота банківської системи — УНІАН

URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyna-v-ukrajini-yak-zminilas-robotu-bankivskoji-sistemi-11964504.html>

Олексій МУРАВСЬКИЙ, к.е.н, доцент

кафедра банківської справи та страхування

Національний університет біоресурсів і природокористування України

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Воєнне вторгнення в Україну, окрім людських утрат та руйнування інфраструктури, спричинило значний спад в усіх галузях економіки країни. Зокрема постраждала й банківська галузь, хоча відносно неї не були реалізовані найгірші сценарії розвитку подій завдяки ефективній роботі банків та НБУ. Суттєвий негативний вплив на фінансовий сектор загалом та фінансовий ринок зокрема продовжує чинити війна в Україні. З початком широкомасштабного вторгнення країни-агресора, Нацбанк ухвалив необхідні рішення, зокрема постанову НБУ від 24 лютого 2022 року №18, у зв'язку з оголошенням воєнного стану по всій території України. Відповідні дії є необхідними для забезпечення надійного та стабільного функціонування фінансової системи країни та максимального забезпечення діяльності Збройних Сил України, а також безперебійної роботи об'єктів критичної інфраструктури. 2022 рік став, без перебільшення, переломним роком для українського фінансового ринку, а також індикатором для усієї світової фінансової системи щодо її стійкості та гнучкості, швидкості реагування на виклики та адаптивності, можливості та готовності до запровадження нововведень, сприйняття викликів усіма стейкхолдерами ринку. Основними тригерами функціонування фінансового ринку є швидка та клієнтоорієнтована цифровізація послуг; волатильність регуляторної політики через військові дії росії в Україні; миттєве реагування на зміни в умовах обмеженого доступу до фінансових ресурсів;

швидка адаптація до роботи з клієнтами за умов жорсткого лімітування фінансових операцій. Відповідями на ці виклики стали: віртуалізація послуг через кооперацію з FinTech компаніями та, як наслідок, поява нових інструментів у секторі надання фінансових послуг; вимушений перехід та неминучість сприйняття нових онлайн пропозицій фінансовими посередниками; диверсифікація та хеджування заощаджень через конвертацію їх у “валютоєквівалентні” вклади та криптовалюти; модифікація мобільних банківських додатків [1].

Фінансовий ринок України базується на скоординованій діяльності чотирьох основних «стовпів» фінансового сектора: Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства фінансів України та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ці органи регулюють ринок і спільно втілюють Стратегію розвитку фінансового сектора України до 2025 року. Попри військову агресію та пандемію Covid-19, регуляторам фінансового ринку вдається досягати позитивних результатів у реалізації Стратегії розвитку фінансового сектора. Більшість заходів, передбачених реалізацією Стратегії, виконано відповідно до графіка. Стратегія передбачає пріоритети та цілі розвитку фінансового сектора, а також упровадження міжнародних практик і стандартів, зокрема тих, що впливають з Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Під час війни фінансовий сектор зазнав значних викликів і змін. З початку конфлікту в Україні не було зареєстровано жодної нової фінансової установи, але багато гравців покинули ринок. У II кварталі 2022 року спостерігалися незначні зміни в структурі сектора, переважно це стосувалося небанківських фінансових установ. Протягом 2022 року з Реєстра було вилучено 91 кредитну спілку, 13 страховиків, 30 фінансових компаній, 66 ломбардів та 2 банк. Активні бойові дії негативно позначилися на величині й структурі активів фінансових установ. Окупація та анексія територій спричинили суттєве зниження обсягів активів у всіх фінансових установах, за винятком страхових компаній. Банки складають основну частку активів на фінансовому ринку (88,2%), тоді як небанківські фінансові установи – лише 11,8%, але їхня частка швидко скоротилася. Умови воєнного часу призвели до введення нових правил формування резервів за відтермінованими кредитами та визнання непрацюючих кредитів у корпоративному сегменті [2].

З огляду на виклики війни для українського фінансового ринку можна сказати, що вони мають значні наслідки для різних аспектів ринку. Перш за все, війна спричиняє зростання більшості ризиків, зокрема фінансових, з кредитним ризиком на чолі. Це призводить до додаткового тиску на якість кредитного портфеля та власний капітал фінансових установ через формування резервів.

Оцінювання кредитного ризику та відображення кредитних збитків у фінансовій звітності стають важливими завданнями для фінансових установ.

Другий аспект полягає у зниженні попиту на фінансові послуги, зокрема на кредити, через низьку платоспроможність, втрату доходу та економічну нестабільність. Це призводить до розбалансування кредитного портфеля та збільшення відрахувань у резерви, що підвищує ризик зниження прибутковості.

Третій аспект полягає в змінах у регуляторному підході до небанківських фінансових послуг з метою забезпечення ринкової дисципліни та захисту прав споживачів. Регулятор вживає заходи впливу за порушення нормативів та ризикової діяльності. Четвертий аспект передбачає проведення оцінювання якості активів та загального стану ринку фінансовим регулятором після стабілізації економічної та політичної ситуації. Це допоможе визначити необхідний рівень капіталу для безпечної та ефективної діяльності фінансових установ. Усі ці виклики та зміни на фінансовому ринку, спричинені війною, можуть призвести до «очищення» ринку, з одного боку, шляхом залишення сильних гравців, а з іншого боку, до зниження конкуренції та погіршення якості послуг.

Отже, у післявоєнному відновленні фінансовий ринок України потребуватиме відновлення та розвитку після, що створить потребу в різноманітні фінансових посередників для задоволення потреб різних груп споживачів фінансових послуг.

Список використаних джерел:

1. Діденко С. В умовах воєнного стану: функціонування фінансового сектору сьогодні.

URL: <https://ua.news/ua/v-uslovyah-voennogo-polozhenyia-funktsyonyrovanye-fynansovogo-sektora-segodnya/>

2. Фінансовий ринок України під час війни: реалії функціонування

URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1564>

Ірина НОВАК, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладачка Сова В.М.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фінансова система є невід'ємним економічним фундаментом країни, на якому ґрунтується її добробут, здатність виконувати міжнародні зобов'язання, а також загальний економічний прогрес. Фінансова система в умовах воєнного стану – це життєво важливий економічний фронт, від стійкості якого залежить добробут українців, виконання зобов'язань країни, економічне зростання та можливість протистояти ворогу. Війна з росією кинула виклик не лише Збройним Силам України, але й фінансовій системі, яка змушена адаптуватись до жорстоких умов воєнного часу.

Воєнний стан, який діє з 24 лютого 2022 р. завдає значний відбиток на фінансовому систему України. Фінансова система України доволі швидко, як це могло бути можливим, адаптувалась до військових умов, адже витримала найбільший удар за період незалежності. Це стало можливим завдяки досконалій співпраці різних гілок влади та фінансових установ, таких як Міністерство фінансів України, Національний банк України, податкова та митна служби. Активна співпраця з міжнародними фінансовими інституціями, зокрема, з Міжнародним валютним фондом, також є важливим аспектом забезпечення фінансової стійкості країни. [1]

Протягом дії воєнного стану Національний банк України продовжує реалізацію комплексу заходів, спрямованих на підтримання фінансової стійкості держави та регулювання фінансового сектора. [2]

Рівень інфляції в Україні знижується тринадцятий місяць поспіль. За даними Державної служби статистики України, у січні 2024 р. споживча інфляція в річному вимірі (р/р) знизилася до 4,7 %. У місячному вимірі (відносно грудня 2023 р.) ціни зросли на 0,4 %. [3]

Міжнародні резерви України скоротилися на тлі затримки надходження зовнішнього фінансування. Станом на 01 лютого 2024 р. обсяг міжнародних резервів країни знизився до 38 525 млн дол. США. За січень вони знизилися на 2 млрд дол. США, або на 4,9 % порівняно з груднем унаслідок значних валютних інтервенцій НБУ для збереження курсової стійкості гривні, боргових виплат країни в іноземній валюті та менших порівняно з попередніми місяцями обсягів надходження міжнародної допомоги.

Банківський сектор отримав рекордний прибуток за підсумками 2023 р. Платоспроможні банки в 2023 р., за попередніми даними, отримали 86,5 млрд грн чистого прибутку, що майже вчетверо вище показника 2022 р. та на 12 % вище за результати 2021 р. [4]

Упродовж 2023 р., попри продовження повномасштабної війни, система електронних платежів НБУ надійно та безперебійно задовольняла потреби банківської системи та її клієнтів у розрахунках у національній валюті та ефективно розвивалася.

Подальший розвиток фінансової системи України залежатиме від ходу війни та наслідків конфлікту, але вже зараз можна визначити кілька пріоритетних напрямків, таких як відновлення економіки після війни, підтримка малого та середнього бізнесу, розвиток цифрових фінансів та інтеграція з Європейським Союзом, що вимагатиме необхідних змін у фінансовій системі.

Через своєчасну сплату податків до бюджету, громадяни та бізнес відіграють ключову роль у фінансовій підтримці обороноздатності та соціально-економічної стабільності України. Адже створення ефективної фінансової системи стає спільною місією для всіх українців, яка передбачає підтримку вітчизняних банків, інвестування в економіку та свідоме ставлення до власних фінансів, і як результат – досягнення загальної перемоги.

Список використаних джерел:

1. Л. Маршук, Д. Мовчан, О. Покойовий, Особливості фінансової системи в умовах воєнного стану, Економіка та суспільство: № 37 (2022): Економіка та суспільство.
URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1800/1735>
2. Сайт «НІСД»: Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану в Україні (січень - лютий 2024 р.).
URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-3>
3. Сайт «НБУ»: Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у січні 2024 року.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-sichni-2024-roku>
4. Сайт «НБУ»: Банківський сектор отримав 86,5 млрд грн прибутку за 2023 рік згідно з оперативними даними.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-otrimav-865-mlrd-grn-pributku-za-2023-rik-zgidno-z-operativnimi-danimi>

Катерина ПОЛЯКОВА, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Чайка Л.В.

РИЗИКИ ТА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Забезпечення фінансової стійкості та безпеки підприємства є надзвичайно важливим завданням, особливо в умовах сучасної нестабільної економіки та геополітичної напруги. Світова економічна криза, війна в Україні, нестабільність політичної ситуації та падіння платоспроможності населення негативно впливають на діяльність вітчизняних підприємств, створюючи значні фінансові проблеми [1].

Зростання впливу фінансових ризиків на результати діяльності підприємства зумовлене низкою факторів:

- стрімкі зміни в економічній ситуації, як в Україні, так і на світовому ринку;
- розширення сфери фінансових відносин: поява нових фінансових інструментів та технологій;
- нестабільність політичної ситуації, що може призвести до непередбачуваних змін в економічній політиці та регулюванні;
- воєнний стан в країні, який створює додаткові ризики для ведення бізнесу;
- падіння платоспроможності населення, що негативно впливає на попит на продукцію та послуги [3].

Окремої уваги потребують ризики, пов'язані з діяльністю банків та інших фінансових інституцій. Ці ризики включають ймовірність:

- втрати грошових коштів через банкрутство банку, шахрайство, непередбачувані зміни в курсах валют;
- недоотримання коштів, через затримки платежів, відмови у кредитуванні, несприятливі умови договорів;
- несвоєчасне повернення кредитів, що може призвести до штрафів та пені;
- несплата відсотків за кредитами, що збільшує фінансове навантаження на підприємство;
- втрата ліквідності, що може призвести до банкрутства.

Фінансові ризики виникають з взаємодії між різними суб'єктами і не мають природних механізмів для стабілізації. Оскільки вони в основному зумовлені людським фактором, вони постійно змінюються і є індивідуальними, що ускладнює їх узагальнення. Тому важливо класифікувати, ідентифікувати, вимірювати та керувати ними. Фінансовий ризик виникає тоді, коли власники або керівники обирають альтернативне фінансове рішення з метою досягнення певного фінансового результату, при цьому існує ймовірність економічних втрат через невизначеність його наслідків [2].

Метою управління фінансовими ризиками є мінімізація збитків, пов'язаних з певним ризиком. Втрати можна виміряти в грошовому еквіваленті та розглянути заходи для їх запобігання. Існують чотири методи управління ризиками: уникнення, запобігання, страхування та абсорбція. При виборі

конкретного методу управління фінансовими ризиками фінансовий менеджер повинен керуватися такими принципами: не ризикувати більше, ніж може дозволити власний капітал; не ризикувати більшим ради меншого; передбачати наслідки ризику [5].

Фінансовий ризик виникає, коли існує можливість зазнати втрати фінансових ресурсів, таких як грошові кошти. Ці ризики переважно пов'язані з коливаннями на фінансовому ринку та змінами в економіці, такими як зміни процентних ставок, валютних курсів, зміни у галузях або у певних позичальників. До них відносяться такі види:

1. Кредитний ризик: пов'язаний з можливістю непогашення кредиту та невиклати відсотків за ним.

2. Процентний ризик: виникає при зміні процентних ставок за наданими кредитними ресурсами.

3. Валютний ризик: можливий при зміні валютних курсів або політичних умов, що може призвести до обмеження можливостей вільного обігу валют.

4. Галузевий ризик: пов'язаний із специфікою окремих галузей, що може впливати на якість інвестицій та вартість цінних паперів.

5. Ризик ліквідності та структури капіталу: пов'язаний з можливими втратами при продажу цінних паперів через зміни в їх оцінці.

6. Операційний ризик: виникає внаслідок помилок у фінансових операціях або неправильного їх організації.

7. Ризик країни: пов'язаний з політичними, економічними та трансфертними ризиками, що можуть впливати на здатність виконати зобов'язання щодо зовнішнього боргу [3].

Для зменшення ризику використовуються наступні методи управління ризиками:

- уникнення ризику – це свідоме рішення уникнути можливості потрапити під вплив відповідних видів ризиків. Наприклад, деякі люди уникатимуть участі на фондовому ринку, вкладаючи свої гроші у реальні активи, які з часом можуть збільшити свою вартість;

- попередження і контроль втрат – це набір заходів, спрямованих на зменшення ймовірності втрат та мінімізацію їх наслідків. Ці заходи можуть бути прийняті до виникнення втрат, під час їх виникнення або після них;

- утримання ризику полягає в тому, що власні ресурси та кошти використовуються для покриття збитків;

- передача ризику – це передача ризику іншим особам. Такі фінансові посередники, як страхові компанії, можуть взяти на себе ризик в обмін на страхові премії від клієнтів, які бажають зменшити свій ризик.

Список використаних джерел:

1. Гречко А. В., Гербеда М. В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. // Ефективна економіка. - 2022. - № 3.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_3_33
2. Добринь С. В. Управління фінансовими ризиками підприємства / С. В. Добринь. // Ефективна економіка. - 2022. - № 5.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_41.
3. Куліш Г. П. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства / Г. П. Куліш, І. В. Родніченко // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 25. - С. 98-103.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_25_23.
4. Орлик О. В. Фінансові ризики в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства / О. В. Орлик // Інноваційна економіка. - 2021. - № 5-6. - С. 218-223.
4. Пожар Є. П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації на підприємстві. Інфраструктура ринку. № 3 (2022). Економічний вісник Причорномор'я:
URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/40>.

Вероніка ПУТІЛО, студентка

Рівненський фаховий коледж
інформаційних технологій

Науковий керівник: – викладач Кадубець Д.З.

БАНКІВСЬКЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

На сьогодні у сфері реалізації страхових послуг набула поширення форма співпраці банківських установ і страхових компаній. Дана співпраця полягає у реалізації страхових послуг через мережу банківських відділень. Зазначена форма співпраці має назву Bancassurance. Саме під Bancassurance розуміють співпрацю банків і страховиків у сфері надання страхових послуг. [4]

Банківське страхування - набір фінансових послуг, які можуть задовольнити як банківські, так і страхові потреби клієнта одночасно, вважає Н. Є. Авансова[2]

У 2005 році компанії «Райффайзен банк Україна» та «Інго-Україна» вперше започаткували банківсько-страховий бізнес в Україні. Згодом до схеми долучилися також страхові компанії «ПЗУ-Україна» та «AIG Life».

Банківське страхування створено з метою збільшення та стабілізації доходів банків шляхом придбання нового капіталу та шляхом диверсифікації

активів і пасивів. Така співпраця є дуже перспективною для бізнесу, але також важливою для банків, які стикаються зі зниженням процентних ставок і відносно низькою маржею доходу. Компанії, які продають страхові послуги через банківські канали, надають клієнтам додаткові послуги, значно знижують витрати (європейські банки знизили витрати на розповсюдження продуктів страхових компаній і адміністративні витрати на 30-50%), а також надають клієнтам повний спектр фінансових послуг.

Взаємодія між банками та страховими компаніями може мати різні форми, включаючи банківське страхування, страхування банківських ризиків та надання банківських послуг страховим компаніям - розміщення коштів, розрахункові послуги тощо. В Україні згідно зі ст. 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» забороняє банківським установам здійснювати діяльність у сфері страхування[1]. Водночас їм було дозволено виконувати функції страхових агентів, що стало основою партнерства банків і страхових компаній у фінансових групах. Крім того, ці фінансові посередники, як і інші члени фінансової групи, можуть бути клієнтами один одного.

Банківсько-страхова взаємодія може реалізовуватися як через банківські установи, так і через страхові компанії. Тому вона передбачає створення системи продажу послуг в різних напрямках: надання страхових послуг через банківські установи, що відоме як "банкострахування" (Bancassurance), надання банківських послуг через страхові компанії (Assurbanking), а також спільне надання послуг в рамках фінансових конгломератів (Allfinanz).

Страхування, що надається банками, часто починається з різноманітних продуктів, які пов'язані із банківською діяльністю. До таких продуктів відносяться особисте страхування життя, кредитне страхування та страхування, пов'язане з банківськими послугами, такі як іпотечне страхування, страхування споживчих кредитів та страхування, пов'язане з кредитними картками. Під час продажу цих страхових продуктів, банки також надають додаткові послуги для своїх клієнтів, що надають доступ до страхових продуктів, спрощений процес оплати та фінансовий захист.[3]

Однією з ключових послуг страхових компаній, які активно використовуються банківськими установами, є страхування майна, що передається компаніями як забезпечення для погашення позики. Попит також зростає на іпотечне та лізингове страхування, фінансування проектів та цивільно-правову відповідальність, такі як іпотека і лізинг.

Взаємодія між страховиками та банками, а також створення фінансових супермаркетів є вигідними на етапі розвитку банківського і страхового секторів в Україні. Ця співпраця надає ряд переваг, страхові компанії отримують можливість ефективно використовувати широку мережу банків для реалізації

своїх страхових продуктів. У сфері жорсткої конкуренції на страховому ринку фінансові супермаркети відкривають можливість отримати доступ до клієнтської бази банку, що в свою чергу дозволяє значно скоротити витрати на маркетинг та рекламу своїх страхових продуктів. Для банку це означає покращення іміджу завдяки розширенню спектру фінансових послуг, що пропонуються клієнтам.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 7.12.2000р. № 2121-III
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Аванесова Н. Е. Bancassurance як форма співпраці страхових компаній та банківських установ. Вісник національного технічного університету «ХП». 2020.
3. Іващук Н. Л. Причини утворення та форми банківсько-страхових груп / Н. Л. Іващук, О. В. Іващук // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2013.
4. Садура О.Б., Агрес О.Г. Bancassurance як цінний інструмент розвитку фінансового ринку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2020. 4(1). С. 93-100

Олена СВАТУХА, викладач

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У сучасних ринкових умовах залучення вільних грошових коштів фізичних і юридичних осіб в депозити є одним із актуальних завдань в банківській сфері. Формування оптимального обсягу депозитних ресурсів на тривалі терміни з найменшими витратами на їх використання можливе при ефективному управлінні комерційними банками активними і пасивними операціями. У той же час головними стимулами для власників вільних грошових коштів виступають розмір плати за депозитами і гарантія їх повернення.

Питання формування, реалізації та об'єктивної оцінки депозитної політики комерційних банків в умовах високої конкуренції та нестабільності фінансових ринків стає все більш актуальним. Одна з основних завдань на шляху вдосконалення діяльності комерційних банків по залученню депозитів полягає у використанні ефективних методів і механізмів управління залученими ресурсами в інтересах усіх груп його учасників - засновників, позичальників, вкладників, персоналу банку.

Депозитна політика банку є елементом банківської політики, слід відмітити, що мета депозитної політики нерозривно пов'язана із загальними стратегічними цілями банку і узгоджується з ними. Загальною метою банківської політики є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку.

Збільшення кількості депозитів до запитання та поточних депозитів пояснюється перевагами, які вони надають клієнтам у періоди нестабільної економічної ситуації в країні, тобто згідно з договорами банківського вкладу, укладеними на вимогу, банки зобов'язані видавати кошти та проценти на підставі першої вимоги вкладника. Хоча відсотки за такими вкладами нижчі, ніж відсотки, нараховані при укладанні договору строкового банківського вкладу.

Проте слід зазначити, що темпи зростання не є значними. Кількість залучених депозитів в Україні стабільно зростає протягом останніх 5 років, незважаючи на зменшення кількості банківських установ (за винятком 2018 року). Важливу роль у формуванні ресурсної бази банківського сектору відіграють депозити фізичних осіб. Протягом 2016-2021 років спостерігається тенденція до зниження процентних ставок майже вдвічі, але деяким банківським установам, особливо державним, вдається збільшити свою ресурсну базу. На цьому етапі розвитку інноваційні продукти у сфері депозитного обслуговування є невід'ємною частиною ліквідності та кроком до подальшого розвитку всієї економіки.

Правління Національного банку в березні 2023 року з метою забезпечення подальшого зниження інфляції, захисту гривневих заощаджень від інфляційного знецінення та підтримки курсової стабільності прийняло рішення про збереження облікової ставки на рівні 25% та запровадити додаткові заходи щодо зміцнення банківської системи та посилення конкуренції банків за строкові депозити населення.

Проте, враховуючи обмежені привабливі варіанти заощаджень які пропонують вітчизняні банки та застереження пов'язані з війною, населення вважає за краще зберігати кошти на поточних рахунках. Станом на 01.03.2023 на рахунках до запитання в банках було накопичено близько 447 млрд грн. ще піковий показник за десятиліття.

Банки, що найактивніше підвищували ставки впродовж останніх місяців, змогли поліпшити строкову структуру депозитної бази. Водночас у найбільших банках, які є головними бенефіцарами ліквідності через значні бюджетні видатки, гривневі ставки залишаються недостатньо привабливими

для вкладників, враховуючи рівень поточної та очікуваної інфляції. У результаті безпрецедентний обсяг коштів населення зберігається на поточних рахунках, що генерує додаткові ризики для макрофінансової стабільності.

Для того, щоб населення інвестувало тимчасово вільні кошти в банківську сферу, комерційні банки повинні створювати нові інноваційні продукти, удосконалювати технологічні процеси в системі обслуговування та управління клієнтами, запроваджуючи спеціальні умови для різних груп клієнтів: вищої освіти, пенсіонерів, VIP-персони, клієнти, громадяни, які виїжджають за кордон.

Вклади у національній валюті скоротились у січні 2024 року на 3,2% або на 51,3 млрд грн – до 1577,1 млрд грн. «Це найбільші темпи і обсяги скорочення депозитів у гривні з початку війни. При цьому вклади бізнесу скоротились на 3,5% (-32,5 млрд грн), населення – на 2,6% (-18,8 млрд грн).

Установи повинні розробляти ефективну клієнтську політику, яка передбачає розробку цікавих ідей та проектів для покращення відносин з інвесторами. Не слід забувати, що при розробці нових продуктів комерційним банкам необхідно орієнтуватися на потреби вкладників, шляхом проведення опитувань, дослідження ринку та вивчення ринку депозитів.

Рівень конкуренції між фінансовими установами активізував розвиток депозитного ринку. У період глобалізації банківські установи повинні приділяти особливу увагу інноваціям та цікавим пропозиціям щодо залучення клієнтів та їх коштів. Але досвід комерційних банків показує, що установа ставить за мету не обслуговування укладеного з клієнтом договору, а отримання прибутку для вирішення проблем з ліквідністю. На ринку депозитних послуг існує велика конкуренція між фінансовими установами та їх продуктами, що пропонуються споживачам. Таким чином, кожен комерційний банк намагається запропонувати клієнту більший і кращий спектр послуг, ніж конкуренти, залучити його кошти на банківський рахунок, а не зберігати готівку в гаманці чи ящику. Фінансовим установам слід пам'ятати, що креативний підхід до обслуговування, новітні технології самообслуговування та креативний погляд на пропоновані ними продукти підвищують їх конкурентоспроможність, а отже – ресурсну базу. Більшу довіру надають тим комерційним банкам, які надають достовірну інформацію про розміри своїх портфелів, стан активів, публікують дані про результати обговорень на загальних зборах акціонерів та беруть участь у конференціях.

Можливість підвищення процентної ставки для окремих клієнтів з метою заохочення депозитів може бути актуальною подією.

Якість та обсяги депозитних послуг потребують покращення відповідно до розвитку нових зарубіжних методів і технологій, які значно спрощують і скорочують процес обслуговування клієнтів, а розширення асортименту депозитних продуктів дозволяє вибрати той вид вкладу, який найкраще підходить. відповідає потребам і бажанням вкладників. Оскільки ринок депозитів перебуває у постійному русі, фінансовим установам необхідно аналізувати економічні явища, процеси та фактори, що впливають на можливість залучення максимальної суми тимчасово вільних грошових коштів фізичних осіб.

При розробці пакету послуг банки повинні визначити пріоритети:

- врахувати інтереси окремих сегментів споживачів, на які звертаються банківські установи;
- наявність в банку досвідчених менеджерів, які вміють розробляти та впроваджувати пакети депозитних послуг;
- проводити систематичне дослідження існуючих і потенційних клієнтів, щоб проаналізувати їхні джерела доходів і фінансові очікування, щоб певною мірою задовольнити їхні потреби;
- вивчення цінової чутливості обслуговуваних банком сегментів споживачів і визначення оптимальних цін на пропоновані продукти;
- забезпечення конкурентних переваг банку за рахунок високої якості сервісу і рівня диференціації банківського бренду.

Список використаних джерел:

1. Співак С.І. Депозитна політика комерційних банків.

URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>

2. Вимоги до реклами банків та калькулятори на вебсайтах - з вересня запрацюють нові правила захисту прав споживачів фінансових послуг (за даними Національного банку України). Офіційний сайт Національного банку України.

URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/vimogi-do-reklami-bankiv-ta-kalkulyatori-na-vebsaytah--z-veresnya-zapratsyuyut-novi-pravila-zahistu-prav-spojivachiv-finansovih-poslug>

Ігор СКРИПЛЕНКО, студент
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Сватуха О.В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

Ефективне планування діяльності комерційних банків не може бути здійснене без забезпечення фінансової стійкості, яка відображає рівень ризиків у їх функціонуванні. Керування фінансовою стійкістю суттєво впливає на операційну діяльність банків. Фінансова стійкість банку визначається збалансованістю фінансових потоків, наявністю достатньої ліквідності та коштів для забезпечення його платоспроможності, а також здатністю забезпечувати прибутковість на рівні, необхідному для успішного функціонування у конкурентному середовищі. Фінансова стійкість є важливим поняттям у сфері фінансів і банківської справи. Вона означає здатність фінансової установи (наприклад, комерційного банку) витримувати зовнішні економічні, фінансові та інші тиски, а також забезпечувати стабільність та надійність фінансових послуг для клієнтів і всього фінансового ринку.

Банк АТ КБ «Приватбанк» був заснований в 1992 році. На сьогодні Приватбанк є одним з банків України, що найдинамічніше розвиваються, і займає лідируючі позиції банківського рейтингу країни. Володіючи генеральною ліцензією Національного Банку України на проведення банківських операцій, АТ КБ «Приватбанк» здійснює весь спектр банківських послуг, що є на вітчизняному ринку, з обслуговування корпоративних і приватних клієнтів відповідно до міжнародних стандартів. Національна мережа банківського обслуговування АТ КБ «Приватбанк», що включає більш ніж 1528 філій і відділень по всій Україні, дозволяє будь-якому клієнтові отримати найвищий рівень обслуговування практично в будь-якій точці країни. [1]

В умовах сучасної економіки оцінка реального фінансового стану є невід'ємною частиною забезпечення фінансової стійкості банку. Керівництву банку необхідна ця інформація для прийняття ефективних управлінських рішень. Важливо зазначити, що для банку значущий не лише внутрішній аналіз, а й розуміння про стан його активів та пасивів. Тому щоб проаналізувати фінансовий стан АТ КБ Приватбанк слід розглянути наведені дані з табл.1

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика активів та пасивів АТ КБ Приватбанк
за 2022-2023рр**

АКТИВИ	2022	2023	Відхилення	ПАСИВИ	2022	2023	Відхилення
Грошові кошти та їх еквіваленти	96380	158551	62 171	Кошти клієнтів	471863	509801	37 938
Кредити та аванси банкам	103837	93810	-10 027	Інші залучені кошти	128	1340	1 212
Кредити та аванси клієнтам	68048	89816	21 768	Поточні податкові зобов'язання	3	5	2
Інвестиційні цінні папери в т.ч.	239752	239178	-574	Інші фінансові зобов'язання	2647	2632	-15
Іпотечні податкові активи	9079	572	-8 507	Інші нефінансові зобов'язання	2274	2713	66
РАЗОМ	307096	581927	64831	РАЗОМ	476915	516491	39203

*Складено автором на основі фінансової звітності АТ КБ Приватбанк [2]

Загалом активи банку зросли на 274831 грн за 2023 рік. Таке зростання було зумовлене значним збільшенням грошових коштів та їх еквівалентів (на 62 171 грн) та кредитів та авансів клієнтам (на 21 768 грн). Збільшення загального обсягу активів банку свідчить про активний розвиток банківської установи та збільшення її привабливості для нових клієнтів Великий розмір активів свідчить про ефективну діяльність установи, але збільшення активів має бути підтримано збільшенням капіталу і зростанням депозитної бази. Це свідчить про довіру клієнтів і надійність інвесторів.

Чим вища частка зобов'язань перед клієнтами банку (підприємств та організацій) на довгостроковій основі, тим вища стабільна частина ресурсів комерційного банку, що позитивно впливає на його ліквідність і зменшує його залежність від міжбанківських позик. Що стосується пасивів банку АТ КБ Приватбанк, то у 2023 році вони зросли на 39576 грн за рахунок коштів клієнтів (на 37938 грн), інших залучених коштів банком (на 1212 грн) та зростанню податкових зобов'язань. Для наочності слід переглянути рис.1

Забезпечення фінансової стійкості сучасного банку передбачає таке поняття як збалансованість структури активів та пасивів за строками і сумами. Але виходячи з отриманих даних ми можемо побачити що загальна різниця між активами і пасивами за 2023 рік становить 65 436 грн. Це пов'язано з впливом як внутрішніх(стратегія банку), так і зовнішніх факторів(інфляційні процеси, стан економіки країни). Тому банк має постійно моніторити та аналізувати свою структуру активів та пасивів, а також вносити відповідні корективи у свою

стратегію та політику. Зростання доходів, а саме прибутку, який виступає джерелом збільшення власного капіталу, та відіграє істотну роль у зміцненні фінансового стану комерційного банку [2].

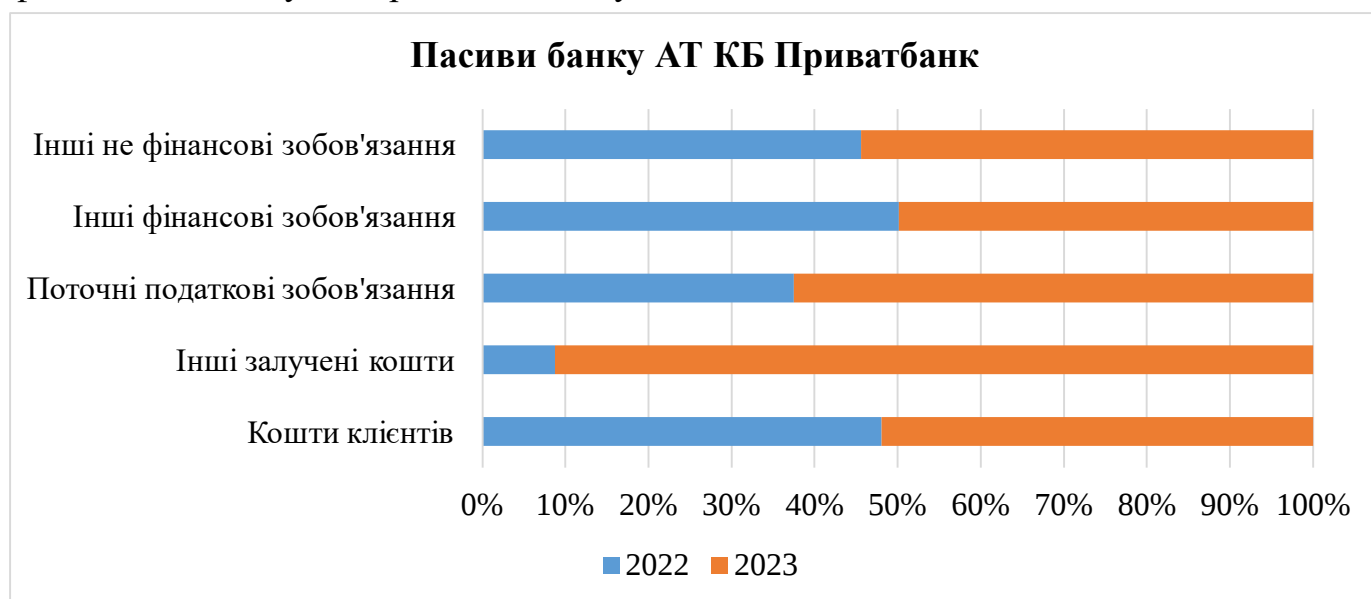

Рис.1. *Складено автором на основі фінансової звітності АТ КБ Приватбанк [2]

Забезпечення фінансової стійкості сучасного банку передбачає таке поняття як збалансованість структури активів та пасивів за строками і сумами. Але виходячи з отриманих даних ми можемо побачити що загальна різниця між активами і пасивами за 2023 рік становить 65 436 грн. Це пов'язано з впливом як внутрішніх(стратегія банку), так і зовнішніх факторів(інфляційні процеси, стан економіки країни). Тому банк має постійно моніторити та аналізувати свою структуру активів та пасивів, а також вносити відповідні корективи у свою стратегію та політику. Зростання доходів, а саме прибутку, який виступає джерелом збільшення власного капіталу, та відіграє істотну роль у зміцненні фінансового стану комерційного банку [2].

Факторами фінансової стійкості комерційних банків є певні рушійні сили, які можуть сприяти їх безпеці та стабільному розвитку, або, навпаки, виступати причинами їх проблемності. Класифікація факторів, що впливають на стійкість, повинна будуватись за різними напрямками і з урахуванням різних ознак. Особливу увагу при цьому слід приділити виявленню екзогенних тобто (зовнішніх) та ендогенних факторів (які залежать від функціонування самого банку) і визначити ступінь їх впливу на діяльність та стан банку. На думку В. Рисіна на зменшення рівня фінансової стійкості банків можуть впливати наступні фактори: зниження якості банківських активів; втрата довіри з боку вкладників, що підтверджується фактом відтоку депозитних коштів; зниження ліквідності; зменшення капіталізації банків; скорочення ресурсної бази банків; зростання процентних ставок.

Важливо дослідити та оцінити вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів на діяльність та стан банку. Це допоможе керівництву банку приймати обґрунтовані управлінські рішення. Зовнішні фактори поділяються на :

До економічних факторів відноситься інвестиційний клімат , який забезпечує

послаблення інфляції, забезпечення оптимальних процентів за депозитами і вкладеннями, зниження відсоткових ставок за кредитами, стан платіжного балансу країни, податкову політику, стан економіки.

До соціально-політичних факторів доцільно віднести : соціальну стабільність, стійкість уряду, політичну стабільність (передбачається стан рівноваги, збалансованості банківської системи і політичних інститутів як суб'єктів владних відносин, оптимального політичного рішення, яке дасть змогу з мінімальними втратами зберегти досягнуте банками становища).

Серед ключових фінансових факторів, що впливають на банківську систему, можна виділити: Процентну політику НБУ(визначає рівень процентних ставок в економіці, що впливає на вартість кредитів, депозитів та інших банківських продуктів); Кредитну політику НБУ(що запобігає надмірному кредитуванню, яке може призвести до інфляції та фінансової нестабільності); Валютну політику НБУ (спрямована на забезпечення макроекономічної стабільності та створення умов довіри внутрішньої економіки) [3].

Механізм управління фінансовою стійкістю комерційних банків – це комплексна система взаємопов'язаних елементів, що відображають заходи, проведені банківським менеджментом для забезпечення фінансової стійкості. Для застосування цього механізму необхідним є ретельний та всебічний аналіз фінансової стійкості комерційного банку, використовуючи оптимальний набір розрахункових систем, методів та сучасних засобів для проведення аналізу. Серед методів управління фінансовою стійкістю банків важливе місце займає диверсифікація.

Ліквідність означає здатність будь-якого комерційного банку виконувати свої зобов'язання перед вкладниками, кредиторами, інвесторами та клієнтами взагалі. Банківські установи приділяють особливу увагу ліквідності, оскільки вони здійснюють свою діяльність не лише за рахунок власних, але й за рахунок коштів вкладників, позичальників та інших сторін. Основною метою управління ліквідністю є забезпечення безперервного проведення платежів, причому ключовими факторами є аналіз попередньої діяльності банку, прогнозування можливого розвитку подій у майбутньому з урахуванням уникнення можливих дефіцитів ліквідності та зменшення ризиків

Список використаних джерел:

1. «Фінанси, облік і аудит»

URL: <https://kneu.edu.ua/userfiles/arch/13-4723.pdf>

2. Проміжна фінансова звітність АТ КБ Приватбанк:

URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_ConsUkr_30.09.2023.pdf?_gl=1*16hg31l*_ga*MTYwNzc0OTExMy4xNjk0NjA5MjI0*_ga_C7N2L9YCQ9*MTcxMDI1ODkzMzC40LjAuMTcxMDI1ODkzMzMS41OS4wLjA

3. ДЗЮБЛЮК О.В «ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ»

URL: <https://shorturl.at/ADFZ4>

Андрій СОБА, студент

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладачка, Соба В.М.

ІСТОРІЯ ТА МАЙБУТНЄ БІТКОЇНУ

Біткоїн був запропонований у 2008 році під псевдонімом Сатоші Накамото. У січні 2009 року був виданий перший блок біткоїн-ланцюга, відзначаючи початок існування біткоїну як криптовалюти. Протягом перших років свого існування біткоїн відчував невеликий інтерес, але з часом його популярність зросла.

У 2017 році біткоїн досяг свого найвищого рівня ціни, перевищивши \$20 000 за монету. Проте після цього він втратив частину своєї вартості, що спричинило обурення інвесторів та експертів. Незважаючи на це, біткоїн залишається однією з найвідоміших та найбільш важливих криптовалют у світі. Біткоїн навіть отримав назву «цифрового золота» за схожі характеристики з дорогоцінним металом.

Біткоїн і криптовалюти в цілому повільно, але впевнено посідають чільне місце в суспільній свідомості. Нині існує понад 20 000 монет, а якою буде ця цифра через кілька років, ніхто не знає. [1]

Біткоїн забезпечує високий рівень захисту і безпеки завдяки своїй технології, відомій як блокчейн. Варто зазначити, що саме вона є однією з важливих складових, які роблять першу цифрову валюту цінною. Блокчейн нагадує «бухгалтерську книгу», в якій записуються всі транзакції, що відбуваються в мережі. Замість того щоб покладатися на центральний орган для перевірки транзакцій, блокчейн використовує механізм консенсусу для

забезпечення вірогідності та точності всіх транзакцій – Proof-of-Work (PoW). Мережа заснована на рівноправності її учасників, інформація зберігається на комп'ютерах, розподілених по всьому світу.

Процес перевірки транзакцій й додавання їх у блокчейн називається «видобуток, майнінг» (mining), за це користувач отримує гарантовану винагороду в BTC. [2]

Крім блокчейна, мережа також захищена криптографією, яка відіграє важливу роль у захисті даних та конфіденційності транзакцій. Кожна операція в мережі підписується унікальним закритим ключем, що забезпечує надійний цифровий підпис і підтверджує її справжність. Поєднання технологій робить мережу високозахищеною та децентралізованою системою, яка пропонує новий рівень фінансової автономії та свободи, якого немає у традиційних валют.

Біткоїн – це криптовалюта, або цифрова валюта, яка існує тільки в електронному вигляді. Її немає у вигляді паперових банкнот або металевих монет. Біткоїн можна використовувати для онлайн-платежів та обмінювати на інші валюти, такі як долари США чи євро. Вони зберігаються в електронних гаманцях.

Основними перевагами Біткоїн є:

1. Децентралізація: Біткоїн не залежить від центральних банків або урядів, що забезпечує незалежність і контроль користувачів над своїми фінансами. Замість контролюючого органу тут використовується технологія блокчейн.

2. Висока швидкість транзакцій: Система дозволяє швидко проводити транзакції в цифровій валюті, особливо порівняно з традиційними банківськими переказами.

3. Низькі комісії: BTC дозволяє здійснювати глобальні перекази в цифровій валюті з мінімальними комісіями, що робить його економічно привабливим засобом передачі коштів, особливо якщо йдеться про міжнародні перекази. В блокчейн вірять більше, ніж у різні платформи для трансферу грошей. [3]

Попри переваги, є й значні недоліки, серед яких:

1. Висока волатильність ціни: Курс валюти Біткоїн може сильно коливатися в короткі періоди часу, що створює ризики для інвесторів і тримачів.

2. Обмежена пропускна спроможність мережі: Іноді мережа блокчейн може стикатися з перевантаженнями, що призводить до затримок у обробці транзакцій і збільшення комісій. Зазвичай це стається в пікові години, коли велика кількість користувачів одночасно хоче торгувати Біткоїном.

3. Потреба у освіті: Для безпечного використання криптовалют користувачі повинні розуміти технологію блокчейн і заходи безпеки, що може бути викликом для новачків. [3]

Майбутнє біткоїну є об'єктом багатьох дискусій і прогнозів. Деякі експерти вважають, що біткоїн може стати основним засобом платежу у майбутньому, замінюючи традиційні валюти. Інші вірять, що його вартість продовжить зростати, що робить його привабливим для інвестування.

Однак, існують також обґрунтовані обурення щодо майбутнього біткоїну, такі як його висока волатильність і питання щодо регулювання з боку урядів різних країн. Крім того, існує конкуренція з іншими криптовалютами, які також претендують на роль головної криптовалюти у майбутньому.

У кінцевому підсумку майбутнє біткоїну залежатиме від багатьох факторів, включаючи його прийняття громадськістю, регулюванням та конкуренцією на ринку криптовалют.

Список використаних джерел:

1. Сайт «Bybit.com»: Що чекає на біткоїн у майбутньому? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://learn.bybit.com/uk/crypto/what-is-the-future-of-bitcoin/>
2. Сайт «WhiteBIT»: Що таке Bitcoin (BTC). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.whitebit.com/uk/btc/#heading-0>
3. Сайт «Мінфін»: Державний бюджет України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2023/11/01/115261662/>

Вікторія СОБА, викладачка

Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ДЛЯ УКРАЇНИ ВІД МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Два роки тому український народ зіткнувся з жахливою реальністю – повномасштабною війною з боку росії. Бойові дії, окупація, руйнівні обстріли – все це стало жорстоким випробуванням для нашого народу. Війна ослабила економіку країни, суттєво знизивши надходження до державного бюджету. Було втрачено третину валового внутрішнього продукту. А вимушена емісія у 2022 році спричинила зростання інфляції.

Сьогодні відновлення України без зовнішньої фінансової допомоги неможливе. Макроекономічна стабільність, підтримка населення та фінансування оборонного сектору – це питання, від яких залежить наше майбутнє. Допомога та підтримка від міжнародних партнерів, не лише

забезпечує базові потреби людей, але й стимулює економічне відновлення та реформування країни.

Україна й надалі буде залежати від фінансової допомоги міжнародних партнерів. Міжнародна фінансова підтримка України зберігатиметься, хоча й у менших обсягах. У 2024–2026 роках очікується залучення міжнародного фінансування в розмірі 37.4 млрд дол., 25.1 млрд дол. та 12.6 млрд. дол. відповідно. [1]

Міжнародна допомога залишатиметься основним джерелом припливу капіталу в країну й надалі. Очікується, що фінансова допомога Україні на 2024 рік досягне 37 мільярдів доларів, переважно від Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки. Такі країни, як Бельгія, Данія, Корея, Латвія, Литва, Нідерланди, Норвегія, Франція, Німеччина, Швеція та Японія, виділили приблизно 28 мільярдів євро у 2023 році і планують продовжити фінансування у 2024 році.

Задля прогнозованого фінансування негайних потреб країни, уряд активно співпрацює з ключовими партнерами для створення великої кредитної лінії, переважно для економічного відновлення, на наступні п'ять років під мінімальні відсотки. Уже досягнуті домовленості про отримання позики у 2024 році від Канади орієнтовно в розмірі 2 мільярдів канадських доларів. [2]

Останні два роки Нацбанк робив усе для того, щоб вгамувати наслідки безпрецедентної і вимушеної емісії 2022 року і щоб вони не створили деструктивних наслідків для фінансової стабільності. Також, у 2023 році НБУ не здійснював емісію гривні для покриття дефіциту бюджету. [3]

У березні 2024 року до загального фонду Державного бюджету України надійшло близько 9 млрд доларів США зовнішнього фінансування.

Серед донорів:

- ЄС – 4,9 млрд доларів США (пільгове фінансування);
- Канада – 1,5 млрд доларів США (пільгове фінансування);
- Японія – 1,1 млрд доларів США (пільгове фінансування);
- МВФ – 880 млн доларів США (пільгове фінансування);
- Великобританія – 515 млн доларів США (пільгове фінансування).

Кошти від ЄС є першим траншем у межах нового інструменту Ukraine Facility.

Пільговий кредит від Канади надійшов в рамках третьої додаткової угоди, яка є продовженням угоди, підписаної 8 серпня 2022 року.

Японія спрямовувала фінансову допомогу через механізми Світового банку. Зокрема, до державного бюджету надійшло 882 млн доларів США – частина позики на підтримку політики розвитку «Основи зростання» (DPL), 230 млн

доларів США – кошти у межах проєкту «Екстрений проєкт надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)».

Фінансування від МВФ – четвертий транш у межах програми Механізму розширеного фінансування (EFF). Україна залучила вже близько 5,4 млрд доларів США з передбачених програмою 15,6 млрд доларів США.

Пільгове фінансування від Великобританії є частиною позики на підтримку політики розвитку «Основи зростання» через механізм Світового банку.

У 2024 році зовнішнє фінансування сягає 10,1 млрд доларів США, від початку повномасштабної війни – 83,7 млрд доларів США. Міжнародна допомога спрямовується на фінансування пріоритетних соціальних видатків Державного бюджету України. [4]

Міністерство фінансів України вкладає надзвичайні зусилля в забезпечення підзвітності та ефективного використання допомоги від міжнародних партнерів. Це підтверджує не лише високий рівень професіоналізму в управлінні фінансами, а й глибоке зобов'язання перед громадянами України та міжнародним співтовариством.

Важливо підкреслити, що відновлення та подолання випробувань під час війни потребує спільних зусиль та об'єднаних ресурсів як з боку українського народу, так і з боку міжнародних партнерів. Тільки спільними зусиллями ми зможемо зберегти національну цілісність та здобути перемогу у цій війні.

Список використаних джерел:

1. Сайт «УНІАН»: В НБУ прогнозують зменшення фінансової допомоги Україні у найближчі роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/dopomoga-ukrajini-v-nbu-sproгнозували-zmenshennya-12531330.html>
2. Сайт «ОтрCapital»: Фінансова допомога Україні від партнерів на 2024 рік: огляд та прогноз. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.otrcapital.com.ua/2024/03/07/finansova-dopomoga-ukrayini-vid-partneriv-na-2024-rik-oglyad-ta-prognoz/>
3. Сайт «УНІАН»: Україна втратила третину ВВП через вторгнення росії: в НБУ оцінили стан економіки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/naslidki-viyni-dlya-ekonomiki-v-nbu-ocinili-skorochennya-vvp-12505035.html>
4. Сайт «Міністерство фінансів України»: У березні 2024 року Міністерство фінансів залучило близько 9 млрд доларів США пільгового фінансування від міжнародних партнерів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/ministry_of_finance_attracted_about_usd_9_billion_of_concessional_financing_from_international_partners_in_march_2024-4529

Олександра СУПРУН, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Черненко Л.Б.

СУЧАСНА СИСТЕМА МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ У НІМЕЧЧИНІ

Страхові послуги є невід'ємною частиною сучасного життя, що відіграють ключову роль у захисті майна, здоров'я та фінансової стабільності індивідів і підприємств. Вони надають можливість людям та організаціям забезпечити себе від ризиків та несподіваних подій, що можуть статися у майбутньому. Страховий ринок Німеччини є одним з найбільших і найрозвиненіших у світі, відомим своєю високою стійкістю та широким спектром послуг. Найбільш розвинутою ланкою в сфері страхування країни є – медичне страхування. У сучасній Німеччині медичне страхування, функціонує за допомогою соціальних медичних кас. Ці каси, відомі як "громадські лікарняні каси", переважно базуються на територіальному принципі, а також частково на професійному або галузевому принципі. Приблизно 90% населення Німеччини мають медичне страхування через громадські лікарняні каси. Внески на страхування розподіляються між роботодавцем і працівником практично порівну і становлять 12-14% від заробітної плати працівника до оподаткування. При цьому розрахунок внесків враховує лише перші 63 тисяч євро річного доходу працівника, а для окремих регіонів східних земель - 52,8 тисяч євро [1].

Страхові медичні договори з фізичними особами підписуються в залежності від категорії, до якої належить особа. Виділяють такі види:

➤ власне регулювання для нужденних: одержувачі соціальної допомоги в питаннях медичного обслуговування прирівнюються до осіб, застрахованих у державному медичному страхуванні, так само, як і застраховані на випадок хвороби. Відповідно, вони отримують картку медичного страхування, як і інші застраховані особи. Одержувачі допомоги по безробіттю II (ALG II) автоматично є застрахованими в системі обов'язкового медичного страхування. Коли люди стають нужденними, відбувається наступне: одержувачі соціальної допомоги залишаються застрахованими у своїй попередній лікарняній касі або приватній страховій компанії. Якщо вони раніше не були застраховані, то їх, як правило, прикріплюють до лікарняної каси або приватної страхової компанії, в якій вони були застраховані востаннє. Внески сплачуються відповідальною організацією соціального забезпечення [3];

➤ члени сімей: діти, подружжя та зареєстровані партнери членів сім'ї підлягають безкоштовному сімейному страхуванню, якщо вони є резидентами або постійно проживають у Німеччині та мають сукупний дохід, який регулярно не перевищує певного ліміту доходу. Ще однією умовою сімейного страхування є те, що члени сім'ї не підлягають обов'язковому страхуванню, не звільнені від обов'язкового страхування або звільнені від обов'язкового страхування. Після закінчення терміну дії сімейного страхування страховий захист, як правило, можна продовжити, уклавши власне добровільне страхування [3];

➤ військовослужбовці/військовослужбовці у відставці: закон про страхову допомогу для колишніх військовослужбовців тимчасової служби (GKV-VEG) від 11 грудня 2018 року значно покращив соціальне забезпечення колишніх тимчасових солдатів (Saz), створивши єдине право доступу до державного медичного страхування. Зберігається можливість переходу на приватне медичне страхування [3];

➤ самозайняті особи: самозайняті митці та публіцисти, відповідно до Закону про соціальне страхування творчих працівників, публіцисти підлягають обов'язковому медичному страхуванню, страхуванню на випадок довготривалого догляду та пенсійному страхуванню так само, як і наймані працівники [3];

➤ регулювання для пенсіонерів: пенсіонери, які підлягають обов'язковому страхуванню, повинні сплачувати внески на медичне страхування на так звані пенсійні виплати (наприклад, пенсії від підприємства) на додаток до внесків із встановленої законом пенсії по пенсійному страхуванню. Це стосується також доходу від самозайнятості, який отримується додатково до пенсії. [3];

➤ регулювання для осіб, які шукають роботу: за одержувачів допомоги по безробіттю, допомоги по безробіттю II (ALG II) та допомоги на утримання сплачують внески до обов'язкового медичного страхування Федеральне агентство з питань зайнятості та федеральний уряд. Однак це стосується лише тих випадків, коли допомога, на яку ви претендуєте, була призначена - як правило, з ретроактивним ефектом. [3];

➤ застраховані особи у загальнообов'язковому державному медичному страхуванні: як члени обов'язкового медичного страхування, працівники, студенти, пенсіонери та добровільно застраховані особи не тільки зобов'язані сплачувати внески, але й мають повне право на отримання допомоги [3].

Таблиця 1

Недоліки та переваги медичного страхування у Німеччині:

	значні державні інвестиції у проведення наукових досліджень у галузі медицини, медичну освіту та клінічну практику;
--	---

Переваги	максимальне забезпечення всього населення обов'язковим медичним страхуванням;
	держава гарантує всім громадянам високоякісне медичне обслуговування, незалежно від їхнього фінансового стану;
	значні витрати держави на фінансування системи охорони здоров'я в усій країні;
	поширення інформації про профілактичні медичні обстеження та запобіжні заходи здоров'я від соціальних медичних кас.
Недоліки	стійке зростання обсягів внесків на медичне страхування, що на даний момент становлять приблизно 13,4% від заробітної плати до оподаткування;
	значне зростання адміністративних витрат у системі охорони здоров'я. В лікарняних касах вони становлять близько 5% від загальної суми внесків;
	суспільні лікарняні каси мають обмежений контроль за обсягами та якістю наданих медичних послуг. Рахунки за ці послуги збирають та накопичують посередницькі організації, після чого передають їх у лікарняні каси;
	список медичних послуг, які гарантовані за обов'язковим медичним страхуванням, постійно скорочується;
	лікарняні каси не зберігають страхові внески і не мають можливості здійснювати інвестиційну діяльність або отримувати прибутки від вкладення зібраних коштів.

Джерело: складено за [2].

Медичне страхування в Німеччині є важливою складовою системи соціального забезпечення, яка забезпечує гарантований доступ до високоякісних медичних послуг для майже всього населення країни. Система ґрунтується на принципах обов'язкового страхування через суспільні медичні каси, які покривають більшість населення, та приватного страхування для вищих доходів. Завдяки великому обсягу фінансування та широкому спектру медичних послуг, система медичного страхування Німеччини довгий час вважалася однією з найкращих у світі. Однак сучасні економічні та демографічні виклики ставлять під сумнів ефективність деяких аспектів цієї системи, таких як зростання розмірів відрахувань та обмеження переліку гарантованих медичних послуг. Отже, система медичного страхування в Німеччині має свої переваги та недоліки, і потребує постійного оновлення та адаптації до змін у суспільстві та економіці.

Список використаних джерел:

1. Simon M. Das Gesundheitssystem in Deutschland. Eine Einfuhrung in Struktur und Funktionsweise. — Bern: Verlag Hans Huber: Gottingen u.a., 2020. — 301 s.

2. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. С 83 — К.: Знання, 2018. — 1019 с.
3. Ratgeber Krankenversicherung - Jens Spahn.,2020. - 183 s.

Ілля ТАРАСЕНКО, студент
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Черненко Л.Б.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Стрімкий розвиток суспільних відносин в епоху діджиталізації сприяє посиленню інтеграційних процесів на фінансовому ринку загалом та у сфері страхування зокрема. Водночас, зважаючи на існування низки постійних зовнішніх і внутрішніх ризиків та появи нових, непередбачених обставин, обумовлених поступом світу, установлені зв'язки та форми взаємодії на ринку страхування потребують постійного перегляду. Функціонування страхового ринку країни обумовлено його роллю у забезпеченні стабільного функціонування суб'єктів господарювання через надання страхового захисту. Значну роль відіграє страхування і в процесі захисту майнових та особистих інтересів громадян країни. Крім того, страховий ринок є другим за величиною сегментом фінансового ринку країни, який безумовно впливає на стійкість економічної системи. Страховий ринок України – це система економічних відносин, пов'язаних з наданням страхових послуг, тобто з формуванням та використанням страхових фондів. Він є важливою складовою фінансової системи країни, адже забезпечує захист інтересів фізичних та юридичних осіб від ризиків [2].

Страховий ринок України в сучасних умовах через військову агресію та кризовий стан економіки має досить обмежені можливості для сталого розвитку. Виявлення причин та визначення чинників формування сучасного стану економіки може стати вагомим підґрунтям для побудови ефективної системи страхування на національному ринку [3].

В зв'язку з нестабільною політичною та економічною ситуацією в державі, погіршилося становище страхового ринку. Основними проблемами, що стримують розвиток страхового ринку є: недосконала нормативно-правова база, низький попит фізичних і юридичних осіб на страхові послуги, що спричинено економічною та політичною кризою в країні; відсутність надійних інвестиційних програм, а також реальних фінансових механізмів для довгострокового

розміщення страхових резервів; низький рівень страхових виплат; низький рівень доходності окремих видів страхування; недостатня ефективність стратегічного менеджменту страхових компаній; значна інформаційна закритість діяльності страхових компаній; політична нестабільність у країні; слабкі зовнішньоекономічні зв'язки України у сфері страхування з іншими країнами; нерозвиненість національної страхової інфраструктури; недостатній рівень і потенціал розвитку страхування за межами країни; низькі показники конкурентоспроможності українських страхових компаній [3].

Нині страховий ринок України характеризується досить помірними темпами розвитку: Станом на 01.07.2023 року в Україні налічується 142 страхові компанії, з яких 32 - це страховики життя, а 110 - страховики non-life. За останні роки спостерігається тенденція до зменшення кількості страхових компаній, що пов'язано з воєнними діями та економічною нестабільністю. За 6 місяців 2023 року загальний обсяг страхових премій склав 27,4 млрд грн, що на 14% менше, ніж за аналогічний період 2022 року. Зниження обсягів премій спостерігається як у сегменті страхування життя (на 16%), так і в сегменті non-life (на 13%). Найбільшу частку страхового портфеля (63%) у 2023 році займає загальнообов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ). На другому місці знаходиться "Зелена картка" (14%), на третьому - страхування від нещасних випадків (7%). Разом з розумінням, що страховий ринок встояв, прийшло й усвідомлення, що більшість традиційних страхових продуктів мають попит. Вплив у масштабах країни звичайних ризиків, пов'язаних з транспортом, нерухомістю, життям і здоров'ям людей залишається суттєвим.

В Україні сьогодні, також, актуальним залишається питання розвитку страхового захисту як окремого напрямку державного регулювання розвитку бізнесу і підприємництва в різних галузях народного господарства, тобто шляхом прийняття спеціальних законів, визначення обов'язкових видів страхування, регламентації діяльності страхових організацій.

Для того щоб на українському страховому ринку покращилась ситуація необхідно застосувати такі заходи: відновлення довіри населення до страховиків, що вимагає серйозних, зрозумілих для потенційних клієнтів, гарантій повернення вкладених коштів і нарахованих на них відсотків; посилення контролю за діяльністю страховиків з боку органів страхового нагляду, застосування ними своєчасних заходів, які попереджують неплатоспроможність страховиків; створення нормативної бази, яка регулює права, обов'язки та відповідальність сторін за договорами перестрахування; стабілізація фінансового стану всіх суб'єктів економіки та населення; удосконалення організаційної структури та створення інфраструктури

страхового ринку на рівні світових вимог; розвиток системи перестрахування і та ін..

Перспективи розвитку ринку страхування в Україні залежатимуть від подальшого удосконалення законодавчої бази, що регулює не тільки сферу страхування, а і загалом всі види діяльності, зокрема розвитку недержавного пенсійного страхування, страхування життя, медичного страхування, іпотечного кредитування, діяльності банків та їх впливу на страхування, а також від створення сприятливої системи функціонування інституту страхових посередників, покращення страхової культури та підвищення довіри до страховиків [2].

Страховий ринок України має значний потенціал для розвитку. Зростання добробуту населення, покращення економічної ситуації та удосконалення законодавства стимулюватимуть попит на страхові продукти.

Список використаних джерел:

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг:
URL: <https://shorturl.at/rtyGM>
2. Лозенко Ю. С. Функціонування страхового ринку України в сучасних умовах. ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2023. – 96 с.
URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2656>.
3. Дума В. В. Страхова діяльність в умовах російської агресії: правові підстави й практичні перспективи. Scientific works of National Aviation University. Series: Law Journal" Air and Space Law". 2022, № 2(63).

Марія ТІУНОВА, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладачка Сова В.М.

ЕТИКА ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

Етика відіграє важливу роль у фінансовій сфері, забезпечуючи стабільність системи та рівний доступ до чесних фінансових послуг для всіх громадян. Це означає, що установи повинні працювати відкрито і чесно зі своїми клієнтами та партнерами, надаючи їм доступ до відповідної інформації про свою діяльність та угоди. Це сприятиме інвестиціям, заощадженням та економічному зростанню.

Банківська корупція, що має множинні прояви, від хабарництва до відмивання грошей, шкодить не лише самим фінансовим установам, але й усьому суспільству. Неефективність та непрозорість у цій сфері можуть призвести до економічних криз та втрати довіри з боку громадян [1].

Етичні порушення у фінансах, такі як шахрайська торгівля, корупція в уряді, неправильна звітність про транзакції клієнтів та інші, не лише підривають довіру та лояльність, але й можуть призвести до серйозних фінансових втрат для інвесторів та клієнтів [2].

Покращення цієї ситуації вимагає прозорості та чесності, які є фундаментальними для ефективного та стабільного функціонування фінансових установ. Забезпечення доступності та зрозумілості інформації про діяльність таких інституцій допоможе підвищити довіру та уникнути сумнівів щодо діяльності цих установ.

Захист інтересів клієнтів є не менш важливим аспектом. Клієнти мають бути впевнені, що їхні інтереси є головним пріоритетом для фінансових установ. Окрім забезпечення якісних продуктів і послуг, важливо гарантувати захист їхніх персональних даних та конфіденційність інформації.

Ефективне управління ризиками також є ключовою складовою. Фінансові установи повинні мати системи, спрямовані на мінімізацію потенційних негативних наслідків для себе та своїх клієнтів, через постійну оцінку та вжиття відповідних заходів.

Соціальна відповідальність є не лише етичним, а й стратегічним аспектом. Фінансові установи мають нести відповідальність за свій соціальний і екологічний вплив, дбати про спільне благо та сталий розвиток, підвищуючи тим самим довіру і стабільність у суспільстві.

Глобалізація фінансових ринків і швидкий розвиток технологій створюють нові можливості, але разом з тим і нові етичні дилеми, такі як ризик втрати або

неправильного використання особистої інформації. Конфлікти інтересів можуть порушити довіру, що має вирішальне значення для успіху у фінансовій сфері [3].

Загалом, відповідальність та етика у фінансовій сфері є ключовими стратегічними принципами, необхідними для забезпечення стабільності, довіри та успіху компаній. Заходи для забезпечення етичного фінансового управління не лише вимагають великого професіоналізму, а й є ключовими для підтримки репутації конфіденційності та надійності. Тільки шляхом дотримання відповідності корпоративним і юридичним нормам можна забезпечити етичність управління, що в свою чергу забезпечить стабільність та успішність у фінансовому секторі.

Список використаних джерел:

1. Сайт «Волинські новини. Перше інформаційне агенство»: Етика фінансових установ: як боротися з корупцією в банках:

URL: <https://www.volynnews.com/news/all/etyka-finansovykh-ustanov-yak-borotysia-z-koruptsiyeiu-v-bankakh/>

2. Сайт «Cairn.info»: У пошуках чесності та альтруїзму.

URL: <https://www.cairn.info/revue-finance-et-bien-commun-2007-2-page-41.htm>

3. Сайт «Issuu.com»: Етика і соціальна відповідальність фінансових послуг

URL: <https://shorturl.at/kt136>

Анастасія УСТЕНКО, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник — викладач, к.е.н., доц. Соколова Е.О.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах ринкової економіки важливого значення набувають, крім товарних, ринки на яких обертаються грошові кошти та інші фінансові активи, тобто фінансові ринки. За допомогою фінансового ринку розподіляються та перерозподіляються тимчасово вільні фінансові ресурси держави, суб'єктів господарювання та домогосподарств.

В Україні розвиток фінансового ринку був уповільнений певними політичними та економічними факторами, оскільки, існувала недостатня координація фінансового ринку з боку держави та певна незахищеність інтересів клієнтів фінансових установ. В умовах повномасштабної війни розвиток фінансового ринку був призупинений, але за відсутності зовнішнього інвестування він є єдиним джерелом додаткових фінансових ресурсів необхідних для фінансування

оборони, економіки, бюджетної сфери тощо. Тому, вирішення проблем подальшого розвитку фінансового ринку в умовах військового стану в Україні є актуальним завданням для фінансового сектора економіки.

Фінансовий ринок України як сфера діяльності учасників ринку з метою надання та споживання певних фінансових послуг представлений професійними послугами на секторах банківських, страхових, інвестиційних та інших послуг, що забезпечують обіг фінансових активів. Учасниками ринку є власники та користувачі фінансових ресурсів та фінансові інститути (банки та небанківські фінансово-кредитні установи), що є фінансовим посередниками за участю яких розподіляються тимчасово вільні кошти.

До операцій фінансового ринку належать: операції із залучення депозитів (внесків, вкладів), страхування (перестрахування), видачі або передачі позик або кредитів, довірчого управління майном, фінансового лізингу, надання фінансових гарантій та зобов'язань, торгівлі валютними цінностями, цінними паперами та іншими видами фінансових активів, випуску та торгівлі строковими біржовими контрактами, надання послуг, пов'язаних з внесенням платежів та грошовими переказами, ломбардних послуг, випуску та розповсюдження лотерей та проведення розіграшів.

На фінансовому ринку визначаються попит та пропозиція на різноманітні фінансові активи, передача яких в користування оформляється спеціальними документами, які називаються фінансовими інструментами. Якщо активи передаються на умовах позики, це оформляється відповідними інструментами позики (договором, облігаціями, векселями, ощадними сертифікатами тощо). Якщо інвестор вкладає кошти в акціонерний капітал, така операція оформляється інструментом власності – акціями. Основною функцією фінансового ринку є акумуляція тимчасово вільних заощаджень населення, бізнесу, державних органів та перетворення їх у позичковий та інвестиційний капітал.[1]

Ступінь поширення фінансових послуг в Україні залишається низьким, порівняно з європейськими державами. Найбільш поширеними фінансовими послугами є: оплата комунальних платежів через банк; користування банківським рахунком та пластиковими картками; проведення платежів через термінали платіжних систем; обмін валюти. Фінансова криза 2008-2009 років, “банкопад” 2014-2015 років та повномасштабне вторгнення в Україну призвели до скорочення кількості фінансових установ, зокрема банків, зниження довіри до них та зменшення депозитів населення і економічних суб’єктів. В табл. 1 наведено обсяги фінансових послуг в Україні у 2020-2022 роках.[2]

Таблиця 1

**Обсяги фінансових послуг та кількість фінансових посередників в Україні у
2020-2022 роках**

Наіменування	Рік			Відхилення абсолютне		Відхилення відносне	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2020	2021/ 2020	2022/ 2020
Банки, - активи, млн.грн -кількість	182284 173	205323 171	2353592 67	230391 -2	300360 -4	12,6 -2,7	14,6 -5,6
Страховики, - активи, млн.грн - кількість	64903 210	64209 155	70338 128	-694 -55	6129 -27	-1,1 -26,2	9,5 -17,4
Кредитні спілки, - активи, млн.грн -кількість	2317 322	2330 278	1288 162	13 -44	-1042 -116	0,6 -13,7	-44,7 -41,7
Фінансові компанії, - активи, млн.грн -кількість	186572 960	2164407 922	244345 760	29835 -38	27938 -162	15,9 -3,9	12,0 -17,6
Ломбарди, -активи, млн.грн - кількість	3854 302	4289 261	4093 183	435 -41	-196 -78	11,3 -13,6	-4,6 -29,9

За даними табл.1 в Україні у 2022 році порівняно з 2020 роком зросли активи: банківських установ на 14,6%, страхових компаній на 9,5 %, та фінансових компаній на 12 %. Це можна пояснити закінченням пандемії ковіду з одного боку, а з іншого прискоренням інфляції у 2022 році. Решта фінансових установ мали скорочення активів за цей період. Також, скорочувалась кількість всіх фінансових установ.

Отже, для прискорення темпів зростання фінансових ресурсів на фінансовому ринку України необхідно застосувати заходи пов'язані з підвищенням доходів населення, рівня довіри до фінансових установ, а головне - відновленням економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Бакаєв Л.О. Ринок фінансових послуг: навч.посіб./Бакаєв Л.О., Соколова Е.О. та інші. К.: ДЕТУТ, 2014. 445 с.
2. Огляд небанківського фінансового сектору.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/>

Лілія ЧАЙКА, викладач,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Основною складовою економічної системи України є підприємства. Від ефективності їх функціонування залежить стан розвитку економіки в цілому. Одним із головних завдань для підприємств є пошук методів підвищення ефективності своєї діяльності. При цьому стратегічними цілями постає досягнення максимального рівня прибутковості, оптимізація витрат матеріальних ресурсів, підвищення рівня операційної стійкості, формування позитивного іміджу, створення необхідних систем контролю за результатами діяльності.

Основою фінансів підприємств є фінансові ресурси – грошові доходи і нагромадження, які формуються у суб'єктів господарювання у процесі їх господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування і використовуються для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, а також для здійснення інших заходів з метою забезпечення ефективності розвитку підприємства та підвищення рівня його платоспроможності. [3]

Оскільки фінансові ресурси є найважливішим чинником економічного зростання та розвитку підприємств, управління ними розглядається як один із головних чинників підвищення ефективності будь – якої виробничо-господарської діяльності. Функціонування сучасного підприємства в умовах обмежених ресурсів та можливої зміни зовнішнього середовища суттєво залежить від ефективних методів управління фінансовими ресурсами.[2]

Саме тому одним із головних завдань фінансових служб підприємства є розробка та здійснення ефективної системи управління фінансовими ресурсами. Необхідно зазначити, що в основі формування ефективного управління фінансовими ресурсами є розуміння того, що вони виступають основним елементом всієї ресурсної бази будь-якого суб'єкта господарювання. Також відмітимо, що фінансові ресурси виступають найбільш мобільними з-поміж інших елементів ресурсної бази, що в умовах мінливості та постійних змін зовнішнього середовища підприємства є ключовим фактором ефективності.

Ефективність діяльності підприємства залежить від того, наскільки раціонально сформована структура його капіталу, яка частина ресурсів використовується на розвиток. При цьому потрібно враховувати такі фактори, як:

- ✓ напрямки діяльності підприємства в умовах обмеженості ресурсів;
- ✓ можливість стабілізації прибутковості в тривалому періоді часу та постійного зростання величини капіталу;
- ✓ методи підвищення обсягів виробництва і реалізації та досягнення лідерства на ринку;
- ✓ рівень ефективності управління ресурсами та раціональність їх розміщення;
- ✓ шляхи максимізації прибутковості та мінімізації витрат.

Структура управління фінансовими ресурсами складається з двох підсистем – керованої (об'єкти управління) та керуючої (суб'єкти управління). Суб'єктом управління фінансами є фінансова адміністрація підприємства, яка здійснює цілеспрямований вплив на функціонування об'єкта [1].

Шляхи реалізації завдань управління фінансовими ресурсами мають визначатися фінансовою політикою підприємства залежно від конкретних умов та особливостей діяльності кожного суб'єкта господарювання.

Успішна діяльність підприємства неможлива без ефективного управління фінансовими ресурсами. Воно може бути спрямоване на досягнення таких цілей [3]:

- ✓ уникнення банкрутства і великих фінансових невдач;
- ✓ лідерство в боротьбі з конкурентами;
- ✓ збільшення ринкової вартості фірми;
- ✓ зростання обсягів виробництва та реалізації;
- ✓ збільшення прибутку та зменшення витрат і т.і.

Очевидно, що в умовах господарювання управління фінансовими ресурсами підприємства слід розглядати як сукупність скоординованих та цілеспрямованих заходів і дій щодо розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із залученням, розміщенням і використанням фінансових ресурсів з метою максимізації ринкової вартості підприємства. Кінцевою метою управління фінансовими ресурсами має бути максимізація ринкової вартості, що забезпечить зростання добробуту власників підприємства, адже збільшення ринкової вартості є результатом покращення його якісних оцінок, які передбачають довгострокове зростання ефективності його діяльності.

Таким чином, слід зазначити, що вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами є одним із ключових чинників підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності, від нього залежить стабільне функціонування, динамічний розвиток, позиція підприємства на ринку тощо. За таких умов, при управлінні фінансовими ресурсами підприємства ефективним виявляється застосування системного підходу, що підпорядкований загальній меті розвитку підприємства та визначає

доцільність управлінського рішення залежно від ситуації, яка виникає під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства.

Список використаних джерел:

1. Белінський П.І. Управління фінансовою діяльністю в операційному менеджменті: навч. посібн./укл. П.І. Белінський. – Чернівці: Вид-во «Рута», 2004 - 72 с.
2. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: Підручник . – К., Центр учбової літератури, 2013.
3. Паршина О.А. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства / О.А. Паршина // Економіка промисловості. – 2020. – № 3. – С. 188-193.
4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник – К.: КНЕУ, 2009.

СЕКЦІЯ 4: DIGITAL - ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

В'ячеслав БУЗАРОВ, студент
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, професор, д.е.н. Осмятченко В. О.

СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ФІНАНСОВО- КРЕДИТНИХ УСТАНОВАХ

Насамперед розглянемо узагальнену структуру ІСФКУ та їхні головні складові. Середовище, в якому здійснюється процес платежів у ринковій економіці з використанням сучасних інформаційних технологій, можна розглядати як взаємопов'язану розгалужену структуру, яка складається з:

- користувачів платіжних послуг, що не є банками;
- банківських установ із внутрішньобанківською інформаційною системою;
- платіжних організацій;
- спеціалізованих фінансових установ;
- системи електронних платежів та термінових переказів;
- системи дистанційного керування рахунком;
- центрального банку;
- державної податкової адміністрації.

Особливості основних учасників інформаційної системи, а також взаємозв'язки між основними компонентами ІСФКУ коротко охарактеризуємо далі.

Останнім словом платіжної системи є системи масових платежів за товари та послуги за допомогою пластикових карток. цих системах задіяні кредитні картки, дебетні картки або «електронні гаманці». До тієї ж групи належать картки для отримання грошей з банківських автоматів (automatic teller machine-ATM).

Незважаючи на деякі відмінності, основні вимоги до власників карток і ознаки систем досить подібні, аби виділити їх в окремий клас платіжних систем. Зокрема, спільними рисами можна вважати карткову технологію, необхідність проведення ідентифікації користувача і перевірки чинності транзакції, як правило, низькі операційні витрати обігу, прирівняні до касових витрат.

Основні учасники системи карткових розрахунків:

- власник картки;
- банк-емітент;
- підприємства торгівлі та сфери послуг (торговельник);
- банк-еквайр.

Еквайринг – це діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків з ними за операції, які здійснені із застосуванням спеціальних платіжних засобів. Еквайринг у межах України здійснюється виключно юридичними особами-резидентами, що уклали договір з платіжною організацією.

Банк-еквайр – уповноважений банк (член платіжної системи), що проводить первинне оброблення транзакцій та бере на себе проведення з комерсантами (торговцями), що знаходяться у його сфері діяльності, усього спектра операцій з картками: перерахування на розрахункові рахунки комерсантів (торговців) коштів за товари та послуги, приймання, сортування та розсилання квитанцій, розповсюдження стоп-листів усіх користувачів. Назвемо головні особливості використання ІСФКУ вказаних учасників. Усі користувачі вимагають високої надійності, безпеки, точності у виконанні платіжних послуг, але особливо це притаманне фінансовим фірмам, які беруть активну участь у діяльності ринку капіталів та грошового ринку. Зокрема, підприємницька діяльність бірж та інвестиційних фондів пов'язана із швидким оборотом коштів на рахунках внаслідок того, що протягом робочого дня вони переказують і отримують дуже великі суми. Потреби цих фірм у платежах дуже специфічні, їм важко синхронізувати надходження та відтік коштів на своїх операційних рахунках, тому для виконання платежів у тих випадках, коли очікувані надходження затримуються, виникає необхідність у в особливо швидкому здійсненні платежів. Такі користувачі використовують систему термінових переказів (СТП).

Приватні особи, виступаючи в своїх особистих інтересах, насамперед стають учасниками ІСФКУ як користувачі карткових платіжних систем за посередництвом банків-емітентів карток, банкоматів та POS-терміналів.

Комерційні структури, особливо корпоративні клієнти частіше потребують поточної інформації щодо стану своїх рахунків порівняно з фізичними особами, бо це допомагає їм краще керувати ліквідністю. Тому в першу чергу вони стають учасниками дистанційної системи керування своїм розрахунковим рахунком, тобто так званої системи клієнт-банк.

Державні організації, серед яких особливе місце належить міністерству фінансів, використовують для своїх потреб численні платіжні послуги, що надаються як центральним банком держави, так і комерційними банками та

спеціалізованими установами. Державний сектор так чи інакше взаємодіє з усіма галузями економіки, а тому має потребу в різноманітних, а іноді дуже складних послугах щодо виконання платежів. Особливістю державних організацій як учасників ІСФКУ є те, що більшість своїх платежів вони здійснюють через казначейств.

Список використаних джерел:

1. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах
URL: <https://shorturl.at/swCX9>
2. СЕП у 2023 році: безперебійні платежі та ефективний розвиток
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sep-u-2023-rotsi-bezperebiyni-plateji-ta-efektivniy-rozvitok>

Наталія ВАСИЛЬЧУК, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач, професор, д.е.н. Осмятченко В. О.

СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Під дистанційним розпорядженням у цьому разі потрібно розуміти розпорядження клієнта банку про проведення певної операції. Це розпорядження передає клієнт за узгодженим каналом доступу без відвідування банку. Запровадження систем дистанційного обслуговування стало можливим завдяки юридичній легалізації в Україні цифрового підпису.

В основі використання механізмів електронного цифрового підпису (ЕЦП) лежать відкритий та секретний ключі (файли з даними). Секретний ключ використовується для накладення ЕЦП (до платіжного файлу дописується відповідна контрольна сума), відкритий ключ – для перевірки (автентифікації) підпису.[1]

Якщо у системі є багато користувачів, то процес управління ключами (періодичне їх оновлення) є доволі складним, оскільки кожен користувач повинен мати актуальний відкритий ключ кожного іншого контрагента. Для оптимального управління ключами виникає необхідність створення спеціальної незалежної інфраструктури, яку називають центром сертифікації ключів (ЦСК)[1]. Високий розвиток у сфері електронних розрахункових систем в Україні пов'язаний з прийняттям ряду відповідних правових документів, зокрема Закону України «Про електронний цифровий підпис».

У системах дистанційного обслуговування управління криптографічними ключами здійснюють самостійно банківські установи для своїх клієнтів. У системі міжбанківських переказів управління ключами здійснює ЦСК НБУ [15]. Окрім накладення ЕЦП, усі платіжні електронні документи перед проходженням через відкритий канал зв'язку зашифровуються системою, а одержувачем (банківським сервером) розшифровуються, після чого здійснюється автентифікація ЕЦП.

Система «Клієнт-банк» – програмно-технічний комплекс, що дає змогу автоматизувати процес прийому-передачі як розрахункових документів, так і будь-яких інших повідомлень між банком, відділеннями та клієнтами. Система надає можливість клієнтові через персональний комп'ютер та модем здійснювати банківські операції в режимі off-line (обмін файлами здійснюється комутованими телефонними лініями зв'язку).

Система “клієнт-банк” допомагає формувати платіжні документи, виходячи з визначених правил побудови, шифрує інформацію задля захисту від злочинних дій третіх осіб та за допомогою вбудованої поштової програми переправляє документи до банку.

Інтернет-банкінг – система дистанційного обслуговування клієнтів банку з використанням глобальної мережі Інтернет.

Цей вид обслуговування впроваджується за двома основними напрямками:

- 1) система типу «Клієнт-Інтернет-банк» з обміном файлами через систему електронної пошти мережі Інтернет (e-mail);
- 2) здійснення банківських операцій безпосередньо через сайт банку.

Інтернет-банкінг містить чотири функціональні компоненти :

- інформаційно-довідкова служба банку;
- довідкова інформація за рахунками клієнтів;
- обмежене управління рахунками клієнтів;
- повне управління рахунками.

Інформаційно-довідкова служба дає змогу клієнтові отримувати інформацію загального характеру: про послуги і тарифи банку, курси валют, економічні показники, адреси філій, банкоматів тощо [1]. Довідкова інформація за рахунками клієнтів дає змогу контролювати стан рахунка у будь-який час та в будь-якому місці, отримуючи виписку за рахунком за період та довідку про поточний стан рахунка.

Обмежене управління рахунком надає можливість здійснювати періодичні платежі за попередньо визначеними реквізитами фірми-продавця послуг або товарів з розрахункового, поточного або карткового рахунку. Повне управління рахунком функціонально повторює схему «Клієнт-банк». Відмінність полягає в тому, що програмний пакет клієнта встановлюється не на його комп'ютері, а на

банківському Інтернет-сервері. Це дає змогу клієнтові виконувати операції управління рахунком з будь-якого комп'ютера.

Мобільний банкінг (GSM-банкінг) – сервіс, що дає змогу отримувати довідкову інформацію за рахунками клієнтів та забезпечує обмежене управління рахунком клієнта за допомогою мобільного телефону.

З розвитком мобільного банкінгу пов'язано виникнення мобільної платіжної системи та нового виду платіжних засобів – мобільних грошей. Так, у цій системі стільниковий телефон стає засобом ідентифікації власника і, окрім своїх звичайних функцій, виконує функції пластикової картки, електронного гаманця, WEB-браузера та ін. [1]

Електронний банкінг в Україні набуде логічної завершеності та повноти лише з поширенням електронних платежів і розвитком систем електронної комерції. Одним із кроків у цьому напрямі є реалізація проекту НСМЕП, в межах якого розроблено систему інтернет-платежів «Інтерплат»

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. Тернопільський національний економічний університет. Курс лекцій. Андрій Ткач, Ігор Ткач

URL: <https://shorturl.at/nJKRZ>

2. В. О. Осмятченко. Бухгалтерський облік та оподаткування в умовах застосування інформаційних технологій: теорія і практика.

URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/dae263d6-fe73-4dd5-985b-3de482844478>

3. Закон України "Про використання систем дистанційного обслуговування" від 30.12.2020 р. N 57-0009/80572

URL: <https://ips.ligazakon.net/document/LB20141>

Владислава ЗАУЛІНА, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач, к.ф.н., Голуб Є.С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ІНДЕКСІВ СПОЖИВЧИХ ЦІН ЗА ДОПОМОГОЮ LOOKER STUDIO

Основні завдання сучасної економічної науки полягають у тому, щоб описати, проаналізувати і пояснити динаміку економічних процесів, які відбуваються у виробництві, при розподілі виробленого продукту і його споживанні. Висновки економічної науки необхідні для встановлення економічної поведінки суспільства [1]. У зв'язку з сучасними подіями (російсько-українська війна) економічна ситуація у нашій країні є дуже

напруженою. Актуальною проблемою в Україні є нестабільність ринку та дефіцит кадрів, викликаний міграцією громадян.

Та навіть у воєнний час дослідження економіки в Україні не має зупинятися. Статистичні дані країни оновлюються, незалежно від стану держави, що дозволяє фахівцям аналізувати їх і робити висновки та прогнози. Найбільшою онлайн-платформою статистичних даних України є Державна служба статистики України, де розміщена інформація за різними напрямками, показниками та хронологією.

Для легшого сприйняття економічних показників дані візуалізують за допомогою спеціальних ВІ систем. Трендом сучасності є постійна інтерактивна доступність актуальної інформації, пришвидшення її оновлення, зрозумілість та коректність відображення.

Інструментів, які дають можливість візуалізувати інформацію, існує багато. Умовно їх можна поділити за напрямком та глибиною їх використання на інтерактивні візуалізації, статичні візуалізації, спеціалізовані інструменти для візуалізацій (притаманні окремим науковим напрямкам), інструменти для аналізу даних (в тому рахунку ВІ системи) та інтерактивні дашборди та звіти.

З вище перелічених категорій пропоную розглянути програму для створення дашбордів Looker Studio. Google Looker Studio – інноваційний сервіс компанії Google, що дозволяє створювати зручні візуальні звіти [2]. Серед переваг користування цим сервісом є приємний інтерфейс, зрозумілість у використанні та велика кількість діаграм, що дозволяє відобразити дані будь-якого типу. Також варто додати, що дашборди зберігаються в хмарному сховищі та доступні для публікації та перегляду за посиланням.

Для демонстрації візуалізаційних можливостей Google Looker Studio проведемо дослідження індексів споживчих цін на товари та послуги у 2024 році. Для цього використаємо дані з Державної служби статистики.

Таблиця 1

Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2024 році¹
(Продукти харчування та безалкогольні напої)

Продукти харчування та безалкогольні напої	Січень	Лютий
Продукти харчування	101,20%	100,40%
Хліб і хлібопродукти	100,10%	100,40%
Хліб	100,30%	100,60%
Макаронні вироби	100,70%	100,00%
М'ясо та м'ясопродукти	98,90%	99,20%
Риба та продукти з риби	101,40%	100,50%
Молоко, сир та яйця	99,30%	100,30%

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

Продукти харчування та безалкогольні напої	Січень	Лютий
Молоко	101,60%	100,80%
Сир і м'який сир (творог)	100,80%	101,40%
Яйця	91,60%	96,50%
Олія та жири	100,20%	100,70%
Масло	101,50%	102,80%
Олія соняшникова	99,10%	98,90%
Інші їстівні тваринні жири	99,30%	99,20%
Фрукти	104,50%	100,40%
Овочі	116,80%	104,40%
Цукор	97,10%	97,80%
Безалкогольні напої	100,60%	100,80%

Таблиця 2

Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2024 році (Продукти харчування та безалкогольні напої)

Рисунок 1. Посилання на дашборд, сформований за дослідженням

Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	Січень	Лютий
Фактична плата за житло (оренда житла)	100,70%	100,40%
Утримання та ремонт житла	100,40%	101,00%
Водопостачання	100,00%	100,00%
Прибирання сміття	100,00%	100,00%
Каналізація	100,00%	100,00%
Послуги з управління багатоквартирними будинками	101,30%	100,70%
Електроенергія	100,00%	100,00%
Природний газ	100,00%	100,00%
Гаряча вода, опалення	100,00%	100,00%

Провівши дослідження, переконуємось, що Looker Studio зручно та ефективно візуалізував результати (рис.1), що сприятиме їх кращому розумінню та аналізу.

Список використаних джерел

1. Економіка як наука і господарська система

URL: <https://studies.in.ua/economy/23-tema-1-ekonomika-kak-nauka-i-hozyaystvennaya-sistema.html>

2. Looker Studio (Google Data Studio)

URL: <https://holostenko.ua/uk/web-analityca/google-data-studio>

Богдан КІЧАК, студент
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Науковий керівник – викладач, Гурська Л.Л

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ ФК НУБіП УКРАЇНИ

Останнє десятиліття ми можемо бачити активний розвиток технологій, що приводить до активних змін у всіх процесах нашого життя. Освіта — один із напрямів, які активно змінюються та підлаштовуються під сучасні вимоги ринку та потреб.

Онлайн-навчання — це форма навчання, яка здійснюється через Інтернет, це зручний і гнучкий спосіб здобуття нових навичок і знань на противагу традиційному навчанню в класі. Курси та навчальні програми можуть варіюватися від академічних предметів до професійної підготовки або для отримання нових навичок чи хобі заради задоволення. [1]

Освітні платформи для навчання — один із найзручніших способів отримувати знання для студентів усіх форм навчання, не залежно, чи знаходиться студент в аудиторії, чи знаходиться в іншій країні — головне, щоб у нього був доступ до інтернету та пристрій, якій дозволить йому пройти певний тест, або виконати поставлене завдання.

Усі технології, які несуть в собі навчальні платформи мають лише практичний напрямок. У них можна виконувати завдання, переглядати лекцію, ставити питання викладачеві, спілкуватись з викладачем, отримуючи зворотний зв'язок у набагато швидший термін, не відволікаючись від навчального процесу.

Саме ці аспекти навчального процесу я маю на меті розробити у навчальній платформі свого дипломного проєкту “Wazer Code”, на якій студенти можуть отримувати актуальні навички, не виходячи з дому, або не відволікаючись на проїзд до місця навчання.

Опитування в 17 країнах показують, що 65% студентів коледжів хочуть зберегти певні онлайн-елементи, оскільки вища освіта відходить від віртуальних класів, спричинених пандемією.

Також, відомо, що у 2023 році світовий ринок онлайн-навчання досяг 316 мільярдів доларів.[2]

Це все вказує на те, що розвиток навчальних платформ принесе лише додаткові переваги до якості навчання.

Економічні спеціальності потребують великої кількості знань, які можна отримати завдяки онлайн навчанню. Ознайомлення з попередньо записаним викладачем контентом, що буде викладений на платформу WazerCode допоможе закріпити знання та краще підготуватись до тестування, або екзамену.

Також студенти можуть активно користуватись різними способами реєстрації, такими як: google, github. Можуть змінювати свій профіль, ставити питання викладачу. Обирати курси, на яких мають бажання навчатись.

Прямо зараз освітня платформа з навчальними курсами Udeyу по запиту Економіка пропонує понад 800 онлайн курсів[3], які можуть проходити студенти для поглиблення своїх знань з цієї галузі знань. Це все вказує на справжню потребу формувати новітні підходи до навчання, не зупиняючись на класичних.

Також, для студентів коледжу може стати в нагоді навчання з можливістю отримати сертифікацію, не залежно від платформи. Роботодавець може це оцінити як підвищення кваліфікації, також це може значно допомогти при пошуці роботи. Адже студенти, що мають цифрове підтвердження рівня знань завжди будуть більш конкурентні на ринку праці.

З впевненістю можу зазначити, що проходження онлайн-навчання впливає лише позитивно, зменшуючи кількість факторів, які можуть погіршити якість навчання. Воно може відбуватись у комфортному для студента навколишньому середовищі, у комфортний час. Перегляд відео можна розділяти на інтервали, на відміну від справжньої лекції, яку можна перервати лише технічною перервою, або за дозволом викладача. Також онлайн навчання зменшує стрес під час періоду адаптації до нового колективу.

Підбиваючи підсумки, можу зазначити, що використання навчальної платформи буде корисним для студентів, що навчаються на економічному відділенні та всім охочим, хто прагне отримати додаткові знання та навички для подальшого працевлаштування та саморозвитку.

Список використаних джерел:

1. Online Learning Statistics: The Ultimate List of 2024
URL: <https://upskillwise.com/online-learning-statistics/>
2. Online Learning Statistics: Market Size and Facts for 2024
URL: <https://www.skillademia.com/statistics/online-learning-statistics/>
3. Udeyу, результати пошуку курсів економічної галузі знань:
URL: <https://www.udemy.com/courses/search/?src=ukw&q=economics>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ – ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ ЕКОНОМІЧНИХ АГЕНТІВ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ

Штучний інтелект відіграє все більш значущу роль у розвитку сучасного бізнесу, перетворюючи традиційні методи управління та стратегії на більш ефективні та інноваційні. Вплив ШІ на ефективність та конкурентоспроможність підприємств стає дедалі очевиднішим, привертаючи увагу бізнес-лідерів у всьому світі.

Інтелектуальні системи, здатні аналізувати великі обсяги даних та робити прогнози, надають підприємствам можливість приймати обґрунтовані рішення на основі об'єктивних даних. Це дозволяє автоматизувати роботу з різноманітними платформами, такими як Фейсбук, Інстаграм та інші, оптимізувати бізнес-процеси, підвищувати продуктивність та знижувати витрати. Бізнеси, які вміло використовують технології штучного інтелекту, отримують конкурентні переваги на ринку, забезпечуючи собі стабільну позицію і приваблюючи нових клієнтів [2].

Ми розглянемо ключові аспекти впливу штучного інтелекту на бізнес, його переваги та виклики, а також подивимося на приклади успішного впровадження штучного інтелекту в різних галузях бізнесу. У сучасному світі, штучний інтелект стає не лише новаторською технологією, але й ключовим фактором, який визначає успіх бізнесу. Його вплив на ефективність та конкурентоспроможність підприємств стає все більш суттєвим у змінному світі технологій, оскільки як штучний інтелект перетворює сучасні підприємства та чому він стає необхідністю для їхнього успіху. Перевагами застосування штучного інтелекту в бізнесі можна вважати наступні аспекти.

1. Автоматизація процесів. В першу чергу, штучний інтелект дозволяє автоматизувати роботу з різноманітними платформами, типу Інстаграм, Фейсбук та ін., та оптимізувати завдання та операції, що раніше вимагали значних зусиль співробітників. В результаті цього компанії можуть значно підвищити ефективність роботи та знизити витрати на персонал.
2. Аналіз даних. Штучний інтелект може обробляти великі обсяги даних набагато швидше та ефективніше, ніж звичайна людина. За допомогою цього підприємства отримують багато цінних інсайтів з даних, що дозволяє приймати більш обґрунтовані та правильні рішення.

3. Персоналізований сервіс. Штучний інтелект допомагає створювати персоналізовані пропозиції та рекомендації для клієнтів на основі їхніх індивідуальних потреб і поведінки. Це значно підвищує задоволеність споживачів і в цілому покращує їхні відносини з брендом.
4. Прогнозування. Штучний інтелект дозволяє підприємствам робити більш точні прогнози щодо майбутніх тенденцій та подій на основі аналізу даних. Тому, підприємства, які використовують цю технологію є більш гнучкими та адаптивними до змін на ринку.
5. Зниження помилок. Також, штучний інтелект може не тільки виявляти, але й усувати помилки в роботі підприємства, що допомагає зменшити ризики та збільшити надійність різноманітних процесів.
6. Конкурентна перевага. Підприємства, які успішно використовують штучний інтелект, мають можливість швидше реагувати на зміни на ринку та впроваджувати нові ідеї та продукти перед конкурентами.
7. Глобальна доступність. Завдяки розвитку штучного інтелекту, навіть невеликі підприємства можуть отримати доступ до передових технологій та інструментів, що раніше були доступні лише великим корпораціям.
8. Підвищення ефективності маркетингу і продажів. Штучний інтелект дозволяє автоматизувати процеси маркетингу та продажів, підбирати оптимальні стратегії та забезпечувати більшу точність у прогнозуванні попиту на товари та послуги.
9. Створення нових ринків та можливостей. За допомогою штучного інтелекту, підприємства можуть створювати нові продукти та послуги, які раніше були неможливими, або вдосконалювати існуючі, відповідаючи на зміни потреб споживачів.
10. Інноваційний розвиток. Використання штучного інтелекту сприяє інноваціям у всіх сферах діяльності підприємства, створюючи нові можливості для розвитку та росту.

Як ви могли помітити, штучний інтелект відкриває безліч можливостей для підприємств у всіх сферах діяльності, підвищуючи їх ефективність та конкурентоспроможність на ринку. Тільки завдяки розумному використанню штучного інтелекту підприємства зможуть досягти успіху у майбутньому та привернути увагу багатьох споживачів [1].

Отже, штучний інтелект стає все більш необхідним інструментом для підприємств у всіх сферах діяльності. Автоматизація роботи з Фейсбук, Інстаграм та іншими платформами, аналіз даних, персоналізований сервіс та інші можливості, що надає дана технологія, дозволяють підприємствам оптимізувати робочі процеси, знижувати витрати та підвищувати якість продуктів та послуг.

Крім того, використання штучного інтелекту дозволяє підприємствам бути більш адаптивними до змін на ринку та швидше реагувати на нові тенденції. Успішні випробування і впровадження штучного інтелекту в українському бізнесі свідчать про те, що ці технології мають значний потенціал для стимулювання інновацій та розвитку економіки. Тому, використання штучного інтелекту стає ключовим чинником успіху у сучасному бізнесі, допомагаючи підприємствам займати провідні позиції на ринку та досягати стабільного росту у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Застосування штучного інтелекту в бізнесі

URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/224428_zastosuvannya-shtuchnogo-intelektu-u-bznes-protsesakh-pravoviy-aspekt

2. Як бізнес може виконувати штучний інтелект

URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/8/699875/>

Андрій МІЛЮХА, студент

Придніпровський металургійний фаховий коледж

Науковий керівник – викладач Мішурина Н. О.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В житті та розвитку сучасного суспільства за останні роки відзначається швидке зростання стосовно процесів поширення інформаційно-комунікаційних технологій та мережі Інтернет. Завдяки цифровій трансформації з'являються нові галузі економіки та сфери виробництва, нові товари і послуги, абсолютно нові професії, принципово відмінні від існуючих до цього часу. Трендами сьогодення стають глобальна інформатизація та цифровізація.

Цифровізація (з англ. digitalization) — це впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, перехід діяльності з реального світу у світ віртуальний. До цифрових технологій належать Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, штучний інтелект, великі дані, безпаперові технології, адитивні технології (3D-друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн тощо [2].

Цифрова економіка активно впроваджує та використовує цифрові технології зберігання, обробки та передачі інформації стосовно усіх сфер людської життєдіяльності, бізнесу, державних установ тощо [1]. Найбільш динамічними й значущими сегментами цифрової економіки є телекомунікації та діяльність, пов'язана з використанням комп'ютерних пристроїв та інформаційних технологій, яка включає розроблення програмного забезпечення,

консультування, оброблення інформації, створення й використання баз даних та інформаційних ресурсів.

Україна поки що не входить у групу лідерів розвитку цифрової економіки не тільки за часткою цифрової економіки у ВВП, але й за інвестиціями компаній у цифровізацію та рівнем видатків держави [2]. Потребує удосконалення нормативно-правова база. Так, у 2007 році прийнято Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; у 2018 році КМУ затверджено розпорядження «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки». Велике значення набуло створення Міністерства цифрової трансформації України, головною метою якого є 100% доступ онлайн всіх державних публічних послуг та бізнесу до 2024 року [1].

У 2021 році Кабінет Міністрів України затвердив Національну економічну стратегію до 2030 року, одним із векторів якої є саме цифрова економіка. Базуючись на глобальних цифрових трендах ця стратегія виділяє такі основні напрямки: опрацювання даних, розвиток сфери інтернету речей, цифрові трансформації бізнесу.

Для України цифровізація є серйозним викликом, адже це питання національної безпеки, конкурентоспроможності на світовому ринку і, врешті-решт, покращення якості життя населення країни. На даний момент можна спостерігати позитивну динаміку покращення позицій України у таких рейтингах як Networked Readiness Index (WEF) – 30 місце, Global Innovation Index (INSEAD, WIPO) – 45.

Активний розвиток цифрової економіки зумовлює не лише появу нових можливостей, а й загрози для суспільства внаслідок деструктивного характеру цифрових технологій, які мають негативний вплив на продуктивність та зайнятість населення [3].

Згідно з аналітичними матеріалами Всесвітнього економічного форуму в Давосі, кожна промислова революція справді призводила до безробіття на початковому етапі, однак уже через невеликий проміжок часу виникали нові потреби та запити з боку ринку праці. В Україні ситуація на ринку праці у найближчі 3–5 років може покращитись: цифровізація та автоматизація, навпаки, дадуть змогу розв'язати проблему дефіциту трудових ресурсів. За оцінками Українського інституту майбутнього, за останні 3–4 роки з країни виїхали 5–6 млн українців. Практично в усіх галузях сьогодні спостерігається дефіцит кваліфікованих кадрів [4].

Згідно з дослідженнями Українського католицького університету, цифровізація призведе як до появи нових робочих місць, так і до істотної трансформації наявних: учитель, шкільний дієтолог, естетист, аналітик

автотранспорту, спеціаліст із сонячних технологій, ренатуралізатор, персональний веб-менеджер, містопланувальник, аудитор екосистем, консультант із питань роботів, дизайнер ігрофікації, архітектор віртуальної реальності, інженер 3d-друку [4].

Сьогодні спостерігаємо неповне розуміння поняття цифровізації економіки. В Україні все концентрується на створенні нових сервісів, які базуються на зборі та аналізі даних з фізичних об'єктів і невирішене питання саме кардинальної зміни у виробничій системі. Важливим моментом також є подолання обмежень, що заважають підприємницькій діяльності, введення пільг на малий та середній бізнес, підготовка фахівців та покращення комп'ютерної грамотності. Ключова роль у розвитку цифрової економіки полягає у державній підтримці. Держава має зосередитися на бізнесі та промисловості, мінімізувати цифровий територіальний розрив у суспільстві та забезпечити високий рівень кібербезпеки.

Список використаних джерел:

1. Рагуліна Н. В., Каракай М. С. Особливості та тенденції розвитку цифрової економіки в Україні // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2020. № 11.
URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/107.pdf
2. Тимошенко Н.Ю., Мелех Н. В. Глобальні причини та сучасні тенденції розвитку цифрових інновацій в Україні та світі // Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник». 2019. № 6.
URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/18.pdf
3. Гавриленко Н. Г., Тарасенко І. О. Сучасні тенденції цифровізації економіки: проблеми та перспективи розвитку. // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2021. № 3.
URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19138/1/20211220_301.pdf
4. Український інститут майбутнього Україна 2030е — країна з розвинутою цифровою економікою
URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

Сергій МОЗГОВИЙ, директор
з маркетингу компанії «Дебет Плюс»,
Володимир ОСМЯТЧЕНКО, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів
і природокористування України», д.е.н., професор

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ
ВСП «ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ» ПЗ «ДЕБЕТ ПЛЮС» НА БАЗІ ПЛАТФОРМИ MOODLE

Рівень підготовки фахового молодшого бакалавра передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної або дослідницько-інноваційної діяльності. Програми навчання здобувачів освіти передбачають отримання фахових компетенцій в конкретній галузі. Практично кожна дисципліна базується на отриманні теоретичних знань та набуття практичних навичок майбутніх фахівців, які, як правило, базуються на освоєнні інформаційних технологій. Упровадження сучасних інформаційних технологій в освітні програми закладів освіти є запорукою підготовки висококваліфікованих спеціалістів для розбудови України. Багато навчальних закладів стикаються з проблемою впровадження прикладних інформаційних технологій у навчальний процес. А саме: складність налаштування програмного забезпечення, подальший супровід та адміністрування прикладних баз даних тощо. Компанія «Дебет Плюс» пропонує рішення цих проблем. У першу чергу пропонується сервіс, за допомогою якого можливий швидкий спосіб запуснути навчання програмному продукту компанії «Дебет Плюс». На базі платформи дистанційного навчання Moodle створено базу даних викладача, яка включає в себе:

1. Ієрархічну систему всіх навчальних об'єктів, а саме лекцій, тестів, інструкцій доступні також відеоматеріали та прикладні приклади завдань тощо.
2. Також інтегровано в систему чат-бот на базі Telegram, який дозволить який дозволить у режимі реального часу отримати консультації від працівників компанії безпосередньо по роботі з програмою.
3. Раз на тиждень проводиться презентація чергової теми курсу навчання та консультації, відеозапис кожної зустрічі доступний за посиланням у YouTube. Окрім того в режимі реального часу, можливо поставити запитання по роботі з програмою та отримати відповіді від фахівців компанії.

4. Для викладачів, які пройшли навчання та отримали сертифікат, можливо впровадження власної конфігурації системи, коли студенти будуть працювати з окремою базою даних, яка налаштовується під конкретну дисципліну та розклад занять.

5. Усім учасникам проєкту доступна автоматизована реєстрація з подальшим безпосереднім доступом до навчальних матеріалів та програмного середовища «Дебет Плюс».

6. При успішному й повному проходженні основних тем навчання є можливість отримання сертифікату компанії. Реалізація співпраці між компанією «Дебет Плюс» та закладами освіти дозволить значно покращити спеціальні компетенції студентів, що дозволить готувати кращих фахівців з обліку на ринок праці.

Список використаних джерел:

1. Осмятченко В.О., Грабарев А.В., Мозговий С.А., Дербенцев В.Д., Грицак Н.Ю. (2023) Особливості впровадження інформаційних технологій в освітній процес // Актуальні питання у сучасній науці. № 7(13) 2023. Рр. 60-74. DOI:

URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)-60-74](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)-60-74)

2. Осмятченко В.О. (2017). Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – Київ: Простобук, 2017. 552 с.

Денис МРИНСЬКИЙ, студент

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач Федосєєва Н.І.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОНОМІЦІ

Соціально-економічний розвиток держави є найважливішим показником оцінки рівня розвитку окремої держави як у світовому господарстві, так і для кожного мешканця окремої взятої країни. Сучасний світ переживає період трансформації, де цифрові інновації стають ключовими драйверами розвитку. У доповіді я зосереджуся на основних тенденціях розвитку digital-технологій в економіці, відзначаючи їхні вплив та перспективи.

Цифрові технології відкривають унікальні можливості для розвитку нашої економіки та підвищення якості життя громадян. Зростаюча кількість компаній у всіх галузях звертається до цифрових стратегій для підвищення ефективності, зниження витрат та розширення аудиторії. Це включає в себе впровадження хмарних технологій, штучного інтелекту, аналізу даних, Інтернету речей та блокчейну.

Здатність цифрових платформ до руйнування традиційних ринкових структур та компаній (digital platform disruption) є однією з найбільших ілюстрацій розгортання цифрової економіки, як нового етапу в розвитку економічних відносин в суспільстві.

Генеруючи навколо себе нові бізнеси та проекти цифрові платформи формують так звану «цифрову екосистему» – спільноту, що виникає в результаті поєднання повсякденного використання цифрової платформи та її застосувань своїми клієнтами, розробниками додатків, торговцями та агентами, які володіють навичками та процедурами, набутими завдяки цим звичаям.

Створення цифрових платформ та екосистем стає все більш популярним явищем у бізнесі. Це дає можливість компаніям об'єднатися, щоб вирішити спільні завдання, а також залучати зовнішніх учасників для спільного розвитку нових продуктів та послуг. Успіх «екосистеми» залежить від потенціалу технології створення цінності, що закладена в основу бізнес-моделі компанії.

Постійний і значний розвиток цифрової економіки та електронної торгівлі – це світова тенденція, яка зумовлена дедалі більшою зручністю використання інформаційних технологій у повсякденному житті й у роботі кожної людини.

Електронна комерція залишається однією з найважливіших галузей, яка використовує цифрові технології. З розвитком інтернет-торгівлі та цифрового маркетингу компанії отримують можливість просувати свої товари та послуги до широкої аудиторії, використовуючи персоналізовані підходи [1].

Зростання використання цифрових технологій вимагає посилення заходів забезпечення безпеки та конфіденційності даних. Заходи кібербезпеки стають необхідним елементом будь-якої цифрової стратегії, оскільки загрози кібернетичних атак постійно зростають.

Використання цифрових технологій може призвести до значних змін у ринкових структурах, зокрема до зменшення бар'єрів до входу для нових гравців і до перегляду моделей бізнесу традиційних компаній.

Штучний інтелект (ШІ) стає невід'ємною частиною цифрових технологій у сучасній економіці. Він застосовується для автоматизації процесів, прогнозування тенденцій, аналізу ринків та підвищення продуктивності. Розумні алгоритми ШІ дозволяють компаніям приймати більш обґрунтовані рішення, враховуючи великі обсяги даних та складність сучасного бізнесу.

Фінансовий сектор відчуває особливий вплив цифрових технологій через впровадження фінтех-рішень, електронні платіжні системи та криптовалюту. Це сприяє підвищенню доступності фінансових послуг, зниженню витрат та удосконаленню механізмів управління ризиками.

Використання цифрових технологій в логістиці та постачанні сприяє оптимізації ланцюжків постачання, відстеженню товарів, управлінню запасами

та зниженню витрат на транспортування. Це важливий елемент для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств у глобальному ринковому середовищі.

Використання цифрових технологій може сприяти сталому розвитку, зокрема шляхом оптимізації використання ресурсів, зменшення викидів та підвищення енергоефективності виробничих процесів.

Важливим аспектом використання цифрових технологій в економіці є підготовка кваліфікованого персоналу та культурна адаптація до цифрової перспективи. Професійний розвиток та навчання мають враховувати зміни вимог до компетенцій та навичок, що вимагається в цифровій епохі.

Ці аспекти демонструють широкий спектр впливу digital-технологій на сучасну економіку та показують їхній потенціал у різних галузях. Відправною точкою для подальших досліджень та розвитку є не лише розуміння цифрових інновацій, але й їхній вплив на суспільство, бізнес та економіку в цілому.

«Цифрові» технології необхідні для зростання ефективності української промисловості, а в деяких секторах вони стають основою продуктових та виробничих стратегій. Їх перетворююча сила змінює традиційні моделі бізнесу, виробничі ланцюжки та обумовлює появу нових продуктів та інновацій [2, с. 39, 76].

Список використаних джерел:

1. Котлер Ф. Маркетинг 4.0. Від традиційного до цифрового / Філіп Котлер, Гермаван Катарджая, Іван Сетьяван; пер. з англ. К.Куницької та О.Замаєвої. –К.: Вид. група КМ-БУКС, 2018. –208 с.
2. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. / NITECH office. – грудень 2020. – 90 с. – URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>

Анастасія ПЕЛИХ, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»

Науковий керівник – викладач Сагдєєва Ю. А.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БІЗНЕСІ, ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Штучний інтелект (ШІ) - це технологія, що дозволяє комп'ютерам виконувати завдання, які раніше виконували лише люди, такі як розпізнавання мови та прийняття рішень в залежності від ситуації. В бізнесі штучний інтелект

використовується для підвищення ефективності роботи підприємства та зменшення витрат, зокрема в обслуговуванні клієнтів, кібербезпеці та управлінні взаємовідносинами з клієнтами. [1]

Фахівці Projector AI Lab опитали 150 українських компаній. З них 51% час від часу використовує ці технології, 20% – рідко користуються ШІ або взагалі не використовують. 15% фірм самі розробили ШІ-інструменти, 24% – роблять це або планують цим зайнятися. 55% опитаних не використовують ШІ або не знають про такі розробки у своїх компаніях. [2]

Тим не менш штучний інтелект стає домінуючою силою в сучасному бізнес-середовищі, перетворюючи те, як компанії працюють, забезпечують послуги та взаємодіють з клієнтами. За допомогою високоінтелектуальних систем та алгоритмів, ШІ дозволяє бізнесу автоматизувати процеси, зробити прогнозування та виробляти інноваційні стратегії.

Проте, разом із всіма перевагами, ШІ також має ряд недоліків які докладно розглянуті в таблиці 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки використання ШІ в бізнесі

Переваги	Недоліки
1. ШІ дозволяє приймати більше вдалих рішень, а також проводити аналітику	1. Великі початкові витрати на впровадження ШІ та інвестиції в нього
Продовження Таблиці 1	
2. Покращене розуміння клієнтів та можливість їх персоналізувати	2. Залежність від надійності технології
3. Підвищення операційною ефективності та продуктивності	3. Потенційна плинність кадрів та проблеми з робітниками
4. Автоматизація повторюваних завдань і процесів	4. Етичні міркування та міркування конфіденційності
5. Розширений аналіз даних та бізнес-аналітика	5. Складність інтеграції ШІ з існуючими системами
6. Покращене виявлення шахрайства та управління ризиками	6. Ризик порушення безпеки даних
7. Підтримка клієнтів у режимі реального часу та використання чат-ботів	7. Проблеми підзвітності та прозорості ШІ

Розглянемо деякі Українські компанії, які активно використовують штучний інтелект для оптимізації бізнес-процесів та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Ring Ukraine (Рінг Україна). Ця компанія, яка є філіалом міжнародного виробника домашніх систем безпеки Ring, використовує штучний інтелект для аналізу відеопотоків з відеодомофонів та відеокамер. Алгоритми ШІ дозволяють автоматично розпізнавати обличчя, рух та інші об'єкти на відео, що покращує безпеку клієнтів та допомагає у виявленні небезпечних ситуацій.

Innovects. Ця українська ІТ-компанія використовує штучний інтелект для розробки програмних рішень у сферах фінансів, e-commerce та медицини. Вони застосовують алгоритми машинного навчання для аналізу даних, автоматизації бізнес-процесів та прогнозування ринкових тенденцій.

Grammarly. Ця платформа для перевірки правопису та граматики також має українське коріння. Grammarly використовує штучний інтелект для аналізу текстів та надає користувачам рекомендації щодо поліпшення їхнього письма. Алгоритми ШІ допомагають виявляти помилки, створювати структуровані та зрозумілі тексти.

Preply. Ця платформа з онлайн-навчання мов використовує штучний інтелект для підбору найкращих вчителів для кожного учня. Алгоритми аналізують відгуки, рейтинги та інші дані, щоб забезпечити оптимальний вибір вчителів та ефективний навчальний процес.

WeSoftYou. Ця українська компанія спеціалізується на розробці медичного програмного забезпечення. Вони використовують штучний інтелект для розробки систем діагностики за допомогою медичних зображень (наприклад, комп'ютерної томографії та рентгенів), що допомагає лікарям швидше та точніше встановлювати діагнози. [3]

Ці приклади ілюструють широкий спектр використання штучного інтелекту українськими компаніями та підтверджують їхню готовність до використання передових технологій для досягнення своїх бізнес-цілей. Штучний інтелект відкриває необмежені можливості для підвищення продуктивності, зростання прибутковості та створення конкурентних переваг для бізнесів. Проте важливо враховувати потенційні виклики та етичні аспекти використання цієї технології. Компанії, які зможуть ефективно впровадити ШІ, матимуть можливість стати лідерами у своїй галузі та забезпечити стійкий успіх у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. "Використання штучного інтелекту в українському бізнесі: тенденції та перспективи" - звіт компанії Основа Даних
URL: <https://shorturl.at/syM01>
2. "Використання штучного інтелекту в українському бізнесі: висновки та рекомендації" - дослідження ІТ-консалтингової компанії Smart Business
URL: <https://shorturl.at/fhkm0>
3. "Штучний інтелект українських компаній: успішні кейси та виклики" - стаття на порталі AIN.UA
URL: <https://ain.ua/2020/08/17/shutchnyj-intelekt-ukrayins-kih-kompanij/>

Олена ПЕТРИШИНЕЦЬ, студентка
Відокремлений структурний підрозділ
«Технологічно-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного
аграрного університету»
Науковий керівник – викладач Кокоша В.М.

Е-COMMERCE ЯК ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

Незважаючи на війну, український ринок електронної комерції продовжує стрімко розвиватися. Згідно статистичних даних, на протязі 2023 року його обсяг сягнув 151 мільярда гривень, що на 17% більше, ніж у 2022 році.

За прогнозами аналітиків дана тенденція зберігатиметься та нарощуватиме темпи на протязі 2024 року. Тому без використання digital технологій, підприємствам неможливо досягнути реальних прибутків в будь-якій сфері. [1]

Всепоглинаюче проникнення інтернету та смартфонів, зростання довіри до онлайн-покупок, розвиток логістичної інфраструктури, оптимізація бізнесу через впровадження IT-рішень та відповідного технічного устаткування допомагають вдосконалювати діяльність підприємств в сферах обслуговування клієнтів, маркетингу, логістики, внутрішніх процесів, які дозволяють вийти підприємствам на абсолютно нову цифрову бізнес-модель ведення торгівлі.

Сьогоднішній digital споживач не зацікавлюється звичайним рекламним роликом, не реагує на рекламу, створену за принципами, що використовувалися 10-20 років тому, через перенасичення ринку шаблонними пропозиціями, навіть інноваційний товар не отримує гідної оцінки. Креативний контент в три секунди – це час на те, щоб спіймати увагу та зацікавити свого покупця. [2]

Розглянемо найбільш трендові позиції українського ринку електронної комерції в 2024 році в Таблиці 1.

Таблиця 1

Трендові позиції українського ринку електронної комерції в 2024 році
(складено автором на основі даних Асоціації рітейлерів України [1])

№	Назва позиції	Приклади застосування
1	Мобільний e-commerce – підгалузь електронної комерції, яка використовує мобільні пристрої, такі як смартфони, планшети, для здійснення покупок онлайн. Очікується, що	1. Оптимізація мобільного сайту: Rozetka: мобільний сайт Rozetka має адаптивний дизайн, який автоматично підлаштовується під будь-який розмір екрану. 2. Мобільні додатки: Prom: мобільний додаток Prom дозволяє користувачам порівнювати ціни на продукти від різних продавців, читати відгуки інших покупців. 3. Персоналізація:

	до 2025 року мобільний e-commerce буде складати більше 50% від усіх онлайн-продажів.	OLX: мобільний додаток OLX використовує геолокацію, для показу оголошення про товари, які знаходяться поблизу. 4. Спрощення оплати: Apple Pay: дозволяє користувачам оплачувати покупки за допомогою смартфонів без необхідності вводити дані кредитки. Google Pay - це аналог Apple Pay, для користувачів Android. 5. Мобільні маркетингові кампанії: Київстар: використовує мобільні банери та відеорекламу, щоб просувати свої продукти та послуги. 6. Social commerce: Instagram: Instagram Shopping дозволяє користувачам купувати продукти безпосередньо з платформи. Facebook: Facebook Marketplace – це онлайн-платформа для купівлі та продажу товарів, доступна в мобільному додатку Facebook. 7. Мобільні AR-технології: IKEA: IKEA Place – це мобільний додаток, який використовує AR, щоб дозволити користувачам візуалізувати, як меблі IKEA виглядатимуть у їхньому домі. 8. Мобільні голосові помічники: Amazon Alexa: Amazon Alexa – це голосовий помічник, який можна використовувати для покупки продуктів на Amazon. Google Assistant: Google Assistant – це голосовий помічник, для пошуку інформації про продукти та порівняння цін, тощо.
2	Голосовий шопінг здійснення покупок за допомогою голосу (додання товарів в кошик, оформлення замовлення, тощо)	1. Amazon: Amazon Alexa – це голосовий помічник для покупки продуктів, де користувачі можуть просто сказати Alexa, що вони хочуть купити, і Alexa знайде кращу ціну, оформить замовлення. 2. Google: Google Assistant – це голосовий помічник, для пошуку інформації про продукти та порівняння цін. 3. Domino's Pizza: Domino's Pizza дозволяє користувачам робити замовлення піци за допомогою голосових команд. 4. Starbucks: Starbucks Mobile Order & Pay дозволяє користувачам робити замовлення кави та інших напоїв за допомогою голосових команд. 5. Rozetka пропонує своїм клієнтам можливість здійснювати покупки за допомогою голосового помічника Аліса.
3	Комерція через соцмережі – найбільш популяризовані платформи: Instagram, YouTube, TikTok, Pinterest, Facebook.	1. Instagram: Garna.ua - це онлайн-магазин косметики та парфумерії, який використовує Instagram для просування своїх продуктів та проведення конкурсів. 2. Facebook: Rozetka - використовує Facebook для просування своїх продуктів та спілкування з клієнтами. Foxtrot: Foxtrot – це мережа магазинів електроніки, яка використовує Facebook для публікації новин про свої продукти та проведення конкурсів.

		3. YouTube: Ukrainian IT Channel – це YouTube-канал, який публікує відео про українські IT-компанії та стартапи. Kasta - це онлайн-магазин одягу та взуття, використовує YouTube для публікації відео про свої продукти та модні тренди, акційні пропозиції, тощо. 4. TikTok: Ukrposhta - це національний оператор поштового зв'язку України, який використовує TikTok для публікації веселих та креативних відео про свої послуги. 5. Pinterest: Zharko - це український бренд одягу, який використовує Pinterest для публікації фотографій своїх продуктів та створення moodboards.
4	Покупки в сервісах прямих трансляцій – поєднання відеотрансляцій та онлайн-шопінг, це можливість бачити товар в реальному часі та реальне живе спілкування з продавцем. Популяризовані платформи продажу: YouTube, TikTok, Twitch, Facebook Live тощо. За даними Coresight Research, у 2024 році покупки в сервісах прямих трансляцій досягнуть \$25 млрд.	1. Instagram: Kasta - онлайн-магазин одягу та взуття, який використовує Instagram Live для проведення прямих трансляцій зі своїми стилістами, які дають модні поради. 2. Facebook: Rozetka - це найбільший онлайн-магазин в Україні, який використовує Facebook Live для проведення прямих трансляцій з оглядів продуктів. Foxtrot - це мережа магазинів електроніки, яка використовує Facebook Live для проведення прямих трансляцій з розпакуванням нових продуктів. 3. YouTube: Ukrainian IT Channel – це YouTube-канал, який використовує YouTube Live для проведення прямих трансляцій з українськими IT-компаніями та стартапами. MakeUp - це онлайн-магазин косметики та парфумерії, який використовує YouTube Live для проведення прямих трансляцій з майстер-класами з макіяжу. 4. TikTok: Ukrposhta - це національний оператор поштового зв'язку України, який використовує TikTok Live для проведення прямих трансляцій з розіграшами призів. Master Card Ukraine - це українська платіжна система, яка використовує TikTok Live для проведення прямих трансляцій з фінансовими порадами. 5. Twitch: Gameloft Ukraine - це українська компанія-розробник ігор, яка використовує Twitch для проведення прямих трансляцій зі своїми іграми. WePlay Esports - це українська кіберспортивна організація, яка використовує Twitch для проведення прямих трансляцій кіберспортивних змагань.
5	Зворотний зв'язок - технологія, яка дозволяє швидко	1. ПриватБанк - використовує чат-бот для надання клієнтам інформації про їхні рахунки, здійснення платежів та вирішення

	комунікувати з клієнтами, отримувати відгуки, оцінки в режимі реального часу. Найбільш популяризовані – чат-боти.	проблем, може допомогти клієнтам відкрити рахунки, замовити картки та інші послуги. 2. Нова Пошта - використовує чат-бот для відстеження посилок, розрахунку вартості доставки та пошуку відділень, може допомогти клієнтам оформити замовлення на доставку, отримати консультацію та інше. 3. Rozetka - використовує чат-бот на своєму веб-сайті для консультування клієнтів з питань замовлень, доставки та повернення товарів, може допомогти клієнтам знайти потрібні товари, оформити замовлення, отримати допомогу.
6	Доповнена реальність - дозволяє додавати віртуальні об'єкти до реального світу. AR використовується для покращення досвіду покупок, освіти, розваг та інших сфер, навчання співробітників компаній. Бренди одягу, косметики використовують AR, щоб дозволити клієнтам спробувати продукти дома.	1. Rozetka - використовує AR, щоб дозволити клієнтам візуалізувати, як меблі та інші товари виглядатимуть у їхньому домі. Користувачі можуть просто навести камеру свого смартфона на місце, де вони хочуть розмістити товар, і AR-модель товару з'явиться на екрані. 2. Ukrposhta - використовує AR, щоб допомогти клієнтам знаходити відділення поштового зв'язку. Користувачі можуть просто навести камеру свого смартфона на вулицю, і AR-стрілки з'являться на екрані, показуючи шлях до найближчого відділення. 3. Vodafone Україна - використовує AR, щоб навчати своїх співробітників з технічного обслуговування. AR-додаток надає співробітникам покрокові інструкції з ремонту та обслуговування обладнання. 4. Kyivstar - використовує AR, щоб просувати свої послуги. AR-додаток дозволяє користувачам візуалізувати, як 5G-мережа Kyivstar може покращити їхнє життя.
7	Персоналізація на основі штучного інтелекту – це технологія, яка дозволяє використовувати штучний інтелект, машинне навчання та аналіз даних, щоб адаптувати пропозиції, контент і послуги до індивідуальних потреб і вподобань кожного клієнта.	1. Rozetka - використовує ШІ, щоб рекомендувати продукти клієнтам на основі їхньої історії покупок, переглянутих товарів та інших даних. Це допомагає клієнтам знаходити продукти, які їм ймовірно сподобаються, і збільшує продажі Rozetka. 2. Prom.ua використовує ШІ, щоб генерувати описи продуктів для продавців. Це економить час продавцям і допомагає їм створювати більш якісні описи продуктів, що може призвести до збільшення продажів. 3. Vodafone Україна - використовує ШІ, щоб прогнозувати поведінку клієнтів. Це допомагає Vodafone Україна краще зрозуміти своїх клієнтів і пропонувати їм продукти та послуги, які їм ймовірно знадобляться. 4. Kyivstar - використовує ШІ, щоб автоматизувати обробку замовлень. Це економить час і гроші Kyivstar, а також покращує досвід клієнтів.
8	Оmnіканальність. Цей підхід забезпечує безперебійний інтегрований досвід	1. Нова Пошта - має веб-сайт, мобільний додаток, call-центр, мережу відділень. Клієнти можуть відстежувати посилки, оформлювати доставку, отримувати допомогу через

покупок у всіх каналах комунікації та взаємодії з брендом, включаючи веб-сайт, мобільні програми, соціальні мережі, офлайн-магазини тощо. Omni-channel дозволяє клієнтам вибрати спосіб покупки, який їм найкраще підходить, і отримати таку ж високоякісну послугу.	омніканальні послуги: адресна доставка, самовивіз з поштоматів. 2. Укрпошта - має веб-сайт, мобільний додаток, call-центр та мережу відділень. Клієнти «Укрпошти» можуть відстежувати свої посилки, оплачувати комунальні послуги та отримувати допомогу омніканальні послуги, такі як доставка пенсій та адресне доставлення. 3. АТБ - має веб-сайт, мобільний додаток та мережу магазинів. Клієнти «АТБ» можуть переглядати каталоги, робити покупки онлайн, отримувати замовлення в магазині, маркет пропонує омніканальні послуги: самовивіз, доставка продуктів додому. 4. Епіцентр - має веб-сайт, мобільний додаток та мережу магазинів. Клієнти можуть переглядати каталоги, робити покупки онлайн, отримувати замовлення в магазині, пропонують омніканальні послуги, такі як самовивіз з магазинів та доставка товарів додому. 5. Foxtrot - має веб-сайт, мобільний додаток та мережу магазинів. Клієнти «Foxtrot» можуть переглядати каталоги, робити покупки онлайн, отримувати замовлення в магазині, пропонуються омніканальні послуги, такі як самовивіз з магазинів, доставка товарів додому.
---	--

Отже, не дивлячись на те, що український підприємець стикається з низкою викликів в умовах воєнного стану видно, що великі українські ритейлери сліднують світовим трендам та активно розвивають свої мережі.

Причини, чому e-commerce є драйвером економічного зростання України:

- збільшення доступу до товарів і послуг клієнтам;
- створення нових робочих місць;
- підвищення податкових надходжень до бюджету України;
- стимулювання інновацій в український бізнес.

E-commerce має значний потенціал для стимулювання економічного зростання України, урядові програми повинні сприяти розкриттю цього потенціалу інвестуючи в розвиток e-commerce, створюючи сприятливе регуляторне середовище та підтримуючи українські e-commerce-компанії. Адже завдяки інноваціям та сприятливим умовам, український e-commerce може стати одним з найдинамічніших та найуспішніших в Європі.

Список використаних джерел:

1. Сайт Асоціації ритейлерів України

URL: <https://rau.ua/novyni/ukr-e-commerce-2024-trendi/>

2. IT-компанія WEZOM

URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/10-golovnih-chelendzhiv-dlya-elektronnoyi-komertsii-u-2024-rotsi>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ВИМОГА ВОЄННОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ

За останні десятиліття бухгалтерський облік став все більш диджиталізованим. Це пов'язано зі зростанням кількості та складності фінансових операцій, що потребують використання сучасних технологій для ефективного ведення обліку. У контексті воєнного часу, діджиталізація бухгалтерського обліку набуває особливої важливості, оскільки вона дозволяє забезпечити точність та достовірність фінансової інформації, що є ключовим для успіху бізнесу в будь-яких умовах.

Метою даного дослідження є визначення важливості діджиталізації бухгалтерського обліку для бізнесу в умовах війни в Україні.

На жаль, сьогодні Україна перебуває в стані війни, що створює серйозні виклики для бізнесу. Одним із найбільших ризиків є корупція та фінансові махінації, що можуть негативно позначитись на діяльності бізнесу. Водночас, воєнний час ставить нові вимоги до швидкості та ефективності ведення бухгалтерського обліку.

Діджиталізація бухгалтерського обліку дозволяє контролювати та моніторити фінансові операції в режимі реального часу, що сприяє підвищенню рівня достовірності фінансової звітності та зменшення ризику фінансових шахрайств. Окрім цього, діджиталізація бухгалтерського обліку дозволяє зберігати всю необхідну інформацію в електронному вигляді, що забезпечує збереження даних у випадку можливих фізичних пошкоджень або втрат документів.

Однією з переваг діджиталізації бухгалтерського обліку є можливість автоматизації багатьох процесів, що зменшує витрати часу та зусиль на ведення обліку. Наприклад, програмний функціонал дозволяє автоматично розраховувати заробітну плату, податки та інші фінансові показники. Це знижує кількість помилок та сприяє швидкому та точному формуванню фінансової звітності.

Крім того, діджиталізація бухгалтерського обліку дозволяє реалізувати концепцію "хмарного обліку", що передбачає зберігання та обробку фінансових даних на серверах інтернет-хмари. Це дозволяє отримувати доступ до фінансової інформації з будь-якого місця та в будь-який час, що є особливо важливим для бізнесу в умовах війни.

Проте, необхідно пам'ятати про те, що діджиталізація бухгалтерського обліку має свої виклики та ризики. Наприклад, можливість кібератак на сервери, які зберігають фінансову інформацію, що може призвести до її втрати або пошкодження. Також, необхідно забезпечити належний рівень безпеки та захисту даних, щоб уникнути можливих порушень конфіденційності.

Україна має багатий досвід у впровадженні діджиталізації в бухгалтерський облік, але завжди є можливості для подальшого вдосконалення та розвитку цієї галузі. Необхідно сприяти розвитку вітчизняних розробників програмного забезпечення, що спеціалізуються на бухгалтерському обліку, а також підвищувати кваліфікацію бухгалтерів та фінансистів у галузі цифрових технологій. З урахуванням того, що діджиталізація є важливим інструментом забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами в умовах воєнного часу, вона має бути одним з пріоритетних напрямків розвитку економіки країни.

Процес діджиталізації бухгалтерського обліку потребує значних зусиль і витрат, але в результаті може принести значні економічні переваги для України. Передусім, це покращення управління фінансовими ресурсами, зменшення ризиків фінансових збитків, а також залучення іноземних інвестицій. Крім того, діджиталізація бухгалтерського обліку допоможе забезпечити більш точний та швидкий доступ до фінансової інформації, що є важливим у воєнний час.

Однак, для успішної діджиталізації бухгалтерського обліку в Україні необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з правовим та технічним аспектами впровадження цифрових технологій. На першому етапі потрібно забезпечити створення необхідної інфраструктури, у тому числі, створення централізованої бази даних та впровадження криптографічних засобів захисту інформації. Також необхідно врегулювати правові питання щодо електронного підпису та віртуальних сертифікатів, а також встановити правила зберігання електронних документів.

Отже, діджиталізація бухгалтерського обліку є необхідним елементом в умовах воєнного часу в Україні, який забезпечує ефективне та точне ведення обліку, зменшує ризик втрати фінансової інформації та підвищує фінансову стабільність підприємств та організацій. Автоматизація процесів обліку та використання "хмарного обліку" дозволяє знизити час та зусилля, витрачені на облік, та забезпечує доступ до фінансової інформації з будь-якого місця та в будь-який час. Водночас, діджиталізація бухгалтерського обліку допомагає забезпечити прозорість та відкритість витрат державних коштів та фінансових ресурсів, що є особливо важливим у воєнний час.

У цілому, діджиталізація бухгалтерського обліку є важливим етапом у розвитку економіки України та забезпеченні ефективного управління

фінансовими ресурсами у воєнний час. При відповідній організації процесу впровадження цифрових технологій та забезпеченні необхідної інфраструктури, Україна зможе досягти значних успіхів у вдосконаленні системи бухгалтерського обліку та забезпеченні фінансової стабільності.

Список використаних джерел:

1. Бенько М. М. Автоматизація бухгалтерського обліку в Україні: проблемні аспекти та ключові досягнення. Облік, аналіз і аудит. 2021. № III (83). С. 91-104.
2. Дмитренко О. М. Діджиталізація бухгалтерського обліку: напрями розвитку та проблеми впровадження. The XXV International Scientific and Practical Conference «Innovative trends of science and practice, tasks and ways to solve them», June 28 – July 01, 2022, Athens, Greece. С. 127-131.
3. Ілляшенко К. В. Вплив діджиталізації на реформування бухгалтерського обліку та звітності. Теорія та практика управління розвитком економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (10 жовтня 2019 р.; м. Київ); відпов. за вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2019. С.36-38.

Іванна ТИМОФІВ, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету
біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник - викладач, професор, д.е.н. Осмятченко В.О.

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Облік і аналіз доходів є ключовими елементами фінансового управління підприємством. Вивчення обліку та аналізу доходів дозволяє зрозуміти, звідки і яким чином отримується прибуток. Облік доходів допомагає збирати і систематизувати фінансову інформацію про прибуток, що надходить до підприємства.

Аналіз доходів сприяє виявленню тенденцій у зміні рівня прибутку, а також ідентифікації факторів, що впливають на ці зміни. Через облік та аналіз доходів можна розробляти стратегії збільшення прибутку та підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. Знання інструментів обліку та аналізу доходів є необхідними для прийняття обґрунтованих управлінських рішень з метою оптимізації фінансового стану підприємства. У зв'язку з тотальною діджиталізацією.

Відбувається: повна трансформація ведення господарської діяльності, маркетингу, просування товарів на ринку та їх поширення. Зміни торкнулися бухгалтерського обліку, звітності, аналізу та оподаткування, які безпосередньо

пов'язані з функціонуванням підприємств. ІТ-технології дозволили значно спростити збір, зберігання, передачу інформації, а також підвищити точність і ефективність її аналізу.

Існують різні види, обліку та аналізу доходів, включаючи:

1. Облік доходів:

- Прихідний метод обліку - доходи фіксуються в той період, коли вони отримані.
- Витратний метод обліку - доходи враховуються тоді, коли вони витрачені або зароблені.

2. Види доходів:

- Операційні доходи - отримані в результаті основної діяльності підприємства.
- Неопераційні доходи - не пов'язані з основною діяльністю, наприклад, доходи від інвестицій або продажу майна.
- Фінансові доходи - доходи від управління фінансовими активами.

3. Аналіз доходів:

- Горизонтальний аналіз - порівняння доходів протягом років, показання змін у часі.
- Вертикальний аналіз - аналіз структури доходів у відсотковому співвідношенні до загальних доходів.
- Порівняльний аналіз - порівняння доходів з аналогічними компаніями в тій ж галузі.

Важливість доходів для підприємства:

- Доходи є ключовим елементом фінансової стабільності та успішності підприємства.
- Вони відображають фінансові результати основної діяльності та є джерелом засобів для подальшого розвитку та інвестицій.

Методи обліку доходів:

- Прихідний та витратний методи обліку дозволяють відстежувати та фіксувати доходи відповідно до прийнятих стандартів обліку.
- Вибір методу обліку може впливати на звітність та фінансовий стан підприємства.

Види доходів та їх аналіз:

- Операційні, неопераційні та фінансові доходи відображають різноманітні джерела прибутку підприємства.
- Аналіз структури доходів дозволяє з'ясувати, які частини діяльності приносять найбільше прибутку та визначити потенційні ризики.

Важливість аналізу доходів:

- Аналіз доходів допомагає зрозуміти ефективність діяльності підприємства та виявити можливості для оптимізації та покращення.

- Він служить інструментом для прийняття стратегічних рішень та планування подальших кроків.

Облік та аналіз доходів використовуються на різних типах підприємств, включаючи корпорації, малі та середні підприємства, некомерційні організації, державні установи та інші суб'єкти господарювання. Ці інструменти допомагають управлінцям вести облік доходів, аналізувати їхню прибутковість, розробляти стратегії збільшення доходів та оптимізації фінансових результатів. В межах теми нашого дослідження, визначивши переваги діджиталізації облікового супроводження фінансово--економічної діяльності окремого підприємства (установи, організації), можемо виділити переваги саме обліку доходів:

- швидкість створення, підписання та передачі інформації, документів, звітів, проведення аудиту фінансової звітності;
- незалежно від місця перебування бухгалтера, можливість віддаленого доступу до необхідної інформації;
- забезпечення автоматизованого закриття рахунків обліку доходів,
- економія робочого часу задіяних працівників.

Список використаних джерел :

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996.

URL : <http://zakon4.rada.gov.ua>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» від 29.11.1999р.

URL <http://minfin.com.ua/>

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 18 «Дохід» від 1 січня 2012 року»: за даними Міністерства фінансів України

URL:http://www.minfin.gov.ua/document/92429/МСБО_18.pdf.

3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця.–3-є вид., перероб. і доп.–Житомир:ЖІТІ, 2011.–672 с.

Наталія ХОМЕНКО, студентка

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач, професор, д.е.н. Осмятченко В.О.

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ ЯК ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ

Фінансово-кредитні установи (ФКУ) визначаються як фінансові установи, що мають право надавати кредити у грошовій формі, регульовані законодавством та

наділені ліцензією відповідно до закону "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг."

Види учасників ринку фінансових послуг. Фінансові установи є частиною ринку фінансових послуг, охоплюючи різноманітні види учасників, зокрема:

1. Банки та кредитні спілки.
2. Страхові компанії.
3. Лізингові та інвестиційні компанії.
4. Інвестиційні та інноваційні фонди.
5. Довірчі товариства та пенсійні фонди.

Характеристика фінансових установ та їхніх функцій. Фінансові установи, операції яких регулюються Законом України "Про фінансові послуги," пов'язані з управлінням фінансовими активами та забезпеченням розрахунків. Їхню діяльність контролює Держфінпослуга, і для провадження діяльності вони повинні отримати ліцензію та бути зареєстровані в Державному реєстрі фінансових установ.

Фінансові послуги включають в себе:

1. Випуск платіжних документів, карток, дорожніх чеків.
2. Довірче управління фінансовими активами.
3. Обмін валют та залучення фінансових активів.
4. Фінансовий лізинг та надання грошових кредитів.
5. Гарантії та поруки.
6. Переказ грошей.
7. Страхування та накопичувальне пенсійне забезпечення.
8. Торгівля цінними паперами та факторинг.

Різновиди фінансових установ за формою власності. Фінансові установи поділяються на недержавні та державні. До недержавних відносяться страхові, лізингові, інвестиційні компанії, банки, кредитні спілки, ломбарди та інші, які надають фінансові послуги. До державних установ відносяться державний пенсійний фонд, податкова адміністрація, митна служба, казначейство та Національний банк України.

Особливості фінансово-кредитних установ. ФКУ володіють правом надавання грошових кредитів, і серед них найбільш активні та вагомі є банки. Крім банків та Національного банку, до ФКУ включаються кредитні спілки та ломбарди.

Функції та види послуг банків. Банки, як найбільші ФКУ, виконують ряд функцій, включаючи випуск платіжних документів, обслуговування платіжних карток, кредитування, обмін валют, надання гарантій та інші послуги, які сприяють функціонуванню економіки.

Характеристика фінансових установ:

Страхова компанія. Основна функція - захист майнових інтересів фізичних та юридичних осіб від наслідків страхових випадків. Компенсація збитків здійснюється шляхом укладання страхового договору та сплати страхових платежів. Види страхування: добровільне та обов'язкове.

Довірче товариство. Представницька діяльність управління фінансовими активами від імені довіритель. Учасники - довірені особи, які виконують доручення власників з управління активами. Отримання плати за надання послуг з управління фінансовими активами.

Державний та недержавні пенсійні фонди. Державний пенсійний фонд - акумулює кошти для солідарної пенсії на основі нарахувань підприємств. Недержавні фонди - залучають кошти від фізичних та юридичних осіб для додаткової пенсії. Система недержавного пенсійного забезпечення дозволяє обирати розмір внесків та інвестувати кошти.

Інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Залучення тимчасово вільних коштів для інвестування в об'єкти підприємницької діяльності. Випуск інвестиційних сертифікатів, які надають право на дивіденди. Інвестування в цінні папери та різні види діяльності.

Лізингова компанія. Комбінація відносин купівлі-продажу, найму та кредитування. Передача об'єкта в користування з подальшими лізинговими платежами. Лізинг надається на об'єкти, які відносяться до основних фондів.

Характеристика фінансово-кредитних установ.

Платіжна організація: власник товарного знаку, ідентифікуючого платіжні інструменти в платіжній системі; визначає правила роботи платіжної системи та виконує функції щодо забезпечення її діяльності. Приклади: VISA, Master Card; здійснення переказу коштів як обов'язкова функція.

Кредитна спілка: фінансова установа, що обслуговує фінансові потреби членів за рахунок грошових внесків; надає можливість членам отримувати кредити на вигідних умовах; створена на базі спільної ознаки членства, може бути неприбутковою, але в деяких випадках функціонує як комерційна структура; надає кредити, є поручителем, здійснює благодійну діяльність, обслуговує та залучає кошти від членів.

Ломбард: кредитування фізичних осіб під заставу на певний строк під певний відсоток; надає супутні послуги, такі як оцінка застави, зберігання цінностей, реалізація заставного майна; застосовує великі відсотки, приймає різні предмети застави та проводить експертизу та оцінку.

Кожна з установ виконує свої унікальні функції у фінансово-кредитному секторі, надаючи різні види послуг та сприяючи розвитку фінансової системи.

Банк як фінансово-кредитна установа.

Комерційне підприємство для отримання прибутку: функціонує з метою забезпечення фінансових та пов'язаних з ними послуг за плату; завдяки прибуткові, банки виконують важливу роль у грошово-кредитній системі та ризику фінансових втрат.

Особливий статус та ліцензія НБУ: тільки банки з ліцензією НБУ можуть приймати вклади, відкривати рахунки та виконувати банківські операції; обмеження на участь банків в інших галузях, таких як виробництво, торгівля та страхування, із можливістю виконання функцій страхового посередника.

Діапазон банківських операцій: пасивні операції, які включають залучення вільних фінансових активів через депозити та надання додаткового доходу клієнтам у вигляді процентів; активні операції, що включають використання ресурсів для надання кредитів, лізингу, інвестування тощо, з суттєвим ризиком. Посередницька діяльність та інші послуги: розрахунки, операції на умовах комісії, інкасація, зберігання цінностей, юридичні та консультаційні послуги, які розширюють сферу банківської діяльності; банк як фінансовий посередник між тими, хто має вільні кошти, та тими, хто шукає фінансування, заробляючи на різниці між доходами та видатками.

Універсальні та спеціалізовані банки: банки можуть бути універсальними або спеціалізованими, пропонуючи весь або обмежений спектр банківських послуг; більшість банків в Україні належать до універсальних, надаючи різноманітні фінансові послуги.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. Тернопільський національний економічний університет. Курс лекцій. Андрій Ткач, Ігор Ткач
URL: <https://shorturl.at/csMRZ>
2. О. Осмятченко. Бухгалтерський облік та оподаткування в умовах застосування інформаційних технологій: теорія і практика.
URL: <https://ir.dpu.edu.ua/items/dae263d6-fe73-4dd5-985b-3de482844478>
3. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12.07.01 р. № 2664- III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

Сергій ШЕВЧЕНКО, студент
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, к.ф.н. Голуб Є.С.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

В сучасних умовах існування людства все актуальнішими стають питання пов'язані з обробкою великих обсягів різноманітної інформації, а також швидкість та ефективність цього процесу. Аналітичне опрацювання даних є важливим етапом в довгому шляху формування, становлення та розвитку широкого спектру економічних процесів. Очевидно, що людство намагається максимально автоматизувати усі аналітичні операції, формалізувати та структурувати висновки і результати досліджень. Економічні процеси тут не є виключенням.

Максимальну інтенсивність сучасним дослідженням наразі надають різноманітні методи машинного навчання [1]. Вони можуть бути дуже корисними для дослідження та оптимізації економічних процесів через аналіз великих обсягів даних та виявлення складних взаємозв'язків, які можуть бути непоміченими під час «ручного аналізу». Ці методи активно застосовують в таких сферах як: прогнозування, аналіз ризиків, клієнтське відношення та маркетинг, оптимізація цін, автоматизоване управління портфелем тощо.

Якщо розглянути невеличкі приклади щодо вказаних вище сфер, то варто згадати про методи прогнозування, такі як моделі часових рядів, які можуть використовуватися для передбачення майбутніх економічних показників, таких як обсяги продажів, ціни акцій, валютні курси та інші. Це дозволяє підприємствам та інвесторам приймати кращі фінансові рішення. У випадку, коли ми говоримо про аналіз ринків, то варто звернути увагу на методи класифікації, які можуть використовуватися для оцінки ризиків у фінансових операціях, кредитуванні та інших сферах. Наприклад, такі моделі можуть передбачати ймовірність неплатоспроможності клієнта або можливість фінансових криз. За умови, що ми звертаємо нашу дослідницьку увагу на маркетингові питання та поведінку клієнтів, то не можна не згадати алгоритми кластеризації, що можуть використовуватися для сегментації клієнтів на групи зі спільними характеристиками, що дозволяє більш ефективно адаптувати маркетингові стратегії та персоналізовані послуги. У разі дослідження питань оптимізації цін, ми маємо розглянути методи оптимізації, які можуть використовуватися для максимізації прибутку шляхом аналізу даних про цінову

політику, попит і конкуренцію. Що може включати динамічне налаштування цін на товари та послуги в реальному часі. Алгоритми підкріпленого навчання можуть використовуватися для автоматичного управління інвестиційними портфелями.

Усі, максимально диверсифіковані сфери економіки, наразі є можливість дослідити, за умови правильної постановки задачі; наявності в достатній кількості об'єктивних даних; та вірно обраному методу дослідження, в нашому випадку – моделі машинного навчання.

Умовно, моделі машинного навчання можна поділити на такі великі три класи: навчання з учителем (supervised learning), навчання без учителя (unsupervised learning), навчання підкріпленням (reinforcement learning).

Так, наприклад, під час навчання з учителем моделі навчаються на основі позначених економічних даних, де кожен приклад має відомий вихідний результат. Ці моделі використовуються для класифікації (classification) та регресії (regression). Навчання без учителя характерне тим, що моделі працюють з непозначеними економічними даними, намагаючись виявити приховані закономірності або структуру в них. Такі моделі використовуються для кластеризації (clustering), зведення розмірності (dimensionality reduction) та виявлення аномалій (anomaly detection).

Моделі з підкріплення взаємодіють із своїм оточенням, намагаючись максимізувати певну «нагороду». Цей підхід використовується у таких задачах, як навчання роботів, ігри та управління.

Наше дослідження полягало у вивченні взаємозалежностей та прогнозуванні змін у ціновій політиці й асортименті торгівельної мережі ІКЕА, на основі даних, які є у відкритому доступі. Ми використовували моделі класу supervised learning, а саме Random Forest, Gradient Boosting, Decision Tree тощо. Ці ансамблеві методи використовуються для класифікації та регресії на основі великої кількості різних ознак. Вони можуть бути ефективними для прогнозування категорійних змінних або комплексних залежностей. За результатами дослідження найбільш ефективною виявилась модель Random Forest [2], яка дала найкращі показники коефіцієнта детермінації (R^2), середнього абсолютного відхилення (MAE) та кореня з середнього квадрата відхилення (RMSE).

За умови таких результатів дослідження, можемо стверджувати, що обрана модель найбільш точно описує взаємозв'язки між характеристиками товарів та цінами. Що дає можливість більш точно прогнозувати процеси з ними пов'язані.

Результати роботи моделей дослідження даних торгівельної мережі ІКЕА

Рисунок 2. Посилання на дослідження, проведене в середовищі Google Colab

Model	R^2	MAE	RMSE
RandomForestRegressor	0.8317 2	295.9191 8	569.5243 1
GradientBoostingRegressor	0.8097 8	360.9644 0	605.5209 5
DecisionTreeRegressor	0.7806 5	355.5768 1	650.2304 7

результати дослідження, виконаного на платформі Google Colab, можливо побачити за посиланням, вказаним за допомогою QR-коду (рис.1).

Список використаних джерел:

1. Машинне навчання: що це таке, як працює і для чого використовується.
URL: <https://goit.global/ua/articles/mashynne-navchannia-shcho-tse-take-iak-pratsiuie-i-dlia-choho-vykorystovuietsia/>
2. What is random forest?
URL: <https://www.ibm.com/topics/random-forest>.